

БЮЛЛЕТЕНИ

**КОМИССИЯИ ОЛИИ АТТЕСТАТСИОНИИ НАЗДИ
ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

БЮЛЛЕТЕНЬ

**ВЫСШЕЙ АТТЕСТАЦИОННОЙ КОМИССИИ ПРИ
ПРЕЗИДЕНТЕ РЕСПУБЛИКИ ТАДЖИКИСТАН**

№2 (6) 2018

БЮЛЛЕТЕН АЗ СОЛИ 2017 НАШР МЕШАВАД.

**БЮЛЛЕТЕН ДАР ВАЗОРАТИ ФАРҲАНГИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН 03.07.2017
ТАҲТИ № 011/МЧ-97 САБТИ НОМ ШУДААСТ.
БЮЛЛЕТЕН ДАР ЯК СОЛ 4 МАРОТИБА ҶОП МЕШАВАД.**

Сармуҳаррир:

Розиқзода А.Ш. – доктори илмҳои таърих, раиси Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Муовини сармуҳаррир:

Комилиён Ф.С. – доктори илмҳои физикаю математика, профессор, муовини раиси Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Котиби масъул:

Халилов Ш.Б. – номзади илмҳои физикаю математика, котиби илмӣ Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Ҳайати таҳририя:

Бозоров Ш. – номзади илмҳои кишоварзӣ, мудири шуъбаи аттестатсионии илмҳои тиббӣ, байторӣ, фарматсевтӣ ва аграрии КОА

Сайёдов И.Д. – номзади илмҳои педагогӣ, мудири шуъбаи аттестатсионии илмҳои ҷамъиятӣ-гуманитарии КОА

Гулаҳмадов Ҳ.Ш. – номзади илмҳои техникӣ. мудири шуъбаи аттестатсионии илмҳои табиӣ-риёзӣ ва техникии КОА

Масъули чоп:

Шарифов Ҷ.

МУНДАРИЧА

Дастури Раёсати Комиссияи олии аттестационии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон	4
Регламент Президиума Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан	11
Дастурамал дар бораи санчиши диссертатсияҳо оид ба мавҷуд будани асардӯзӣ аз рӯйи барномаи компютерӣ	19
Инструкция по проверке диссертационных работ по компьютерной программе на наличие плагиата	21
Шиносномаҳои ихтисосҳои соҳаи илмҳои таърих	23
Паспорта специальностей исторических наук	26
Шиносномаҳои ихтисосҳои соҳаи илмҳои иқтисодӣ	53
Паспорта специальностей экономических наук	57
Шиносномаҳои ихтисосҳои соҳаи илмҳои таҳсилот	146
Паспорта специальностей педагогических наук	151

Бо қарори Раёсати
КОА назди Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 27 апрели соли 2017,
№ 1/1 тасдиқ шудааст.

ДАСТУРИ РАЁСАТИ КОМИССИЯИ ОЛИИ АТТЕСТАТСИОНИИ НАЗДИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Боби 1 Муқаррароти умумӣ

1. Дастури мазкур тартиби фаъолияти Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд - КОА), аз ҷумла омодагии ҳуҷҷатҳо ва назорати иҷрои қарорҳои Раёсати КОА (минбаъд - Раёсат)-ро муайян ва танзим менамояд.

2. Раёсат макоми асосии пешбарандаи сиёсати давлатӣ оид ба аттестатсияи кадрҳои илмӣ ва илмӣ-омӯзгории таҳассуси олий буда, оид ба масъалаҳои додани дараҷа ва унвонҳои илмӣ қарор қабул мекунад, талаботи ягонро дар кишвар оид ба сатҳи илмӣ диссертатсияҳо, таҳассуси илмӣ довталабони дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмӣ таъмин мекунад.

Раёсат фаъолияти худро дар асоси Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фаъолияти илмӣ ва сиёсати давлатӣ оид ба илму техника», Низомномаи Муассисаи давлатии «Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор)», «Низомномаи намунавӣ оид ба шӯрои диссертатсионӣ», дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва Дастури мазкур ба роҳ меонад.

3. Теъдод ва ҳайати шахсии Раёсат бо пешниҳоди раиси КОА аз тарафи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад. Ба ҳайати Раёсат раиси КОА (раиси Раёсат), муовини раиси КОА (муовини раиси Раёсат), сарқотиби илмӣ КОА, инчунин ходимони маъруфи илму маорифи ҷумҳурӣ, ки соҳиби дараҷаи илмӣ доктори илм мебошанд, шомил мешаванд. Ҳар се сол сеяки ҳайати Раёсат иваз мегардад.

Котиби илмии Раёсат маъмулан, саркотиби илмии КОА ё аз ҷумлаи кормандони дигари КОА бо фармоиши раиси КОА таъйин карда мешавад.

Дар ҷаласаҳои Раёсат дар мавридҳои ба миён омадани зарурат, бо даъвати раиси Раёсат метавонанд шахсони дигари манфиатдор иштирок намоянд.

4. Дар ҷаласаҳои Раёсат масъалаҳои асосии соҳаи аттестатсияи кадрҳои илмӣ ва илмӣ-омӯзгорӣ таҳассуси олий (минбаъд – кадрҳои илмӣ) баррасӣ карда мешаванд, аз ҷумла:

- дар асоси дархостномаҳои шӯроҳои диссертатсионӣ додани дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯйи ихтисос, номзади илм ва доктори илм;

- дар асоси дархостномаи шӯрои олимони (илмӣ-техникии) муассисаҳои илмӣ-таҳқиқотӣ ё муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ додани унвони илмӣ дотсент ё профессор;

- гузаронидани баробарарзишии (нострификатсияи) ҳуҷҷатҳо оид ба дараҷа ва унвонҳои илмӣ дарёфтнамудаи шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳрвандони хориҷӣ ва шахсони бешаҳрванд дар давлатҳое, ки бо Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи эътирофи ин гуна ҳуҷҷатҳо шартнома доранд;

- гузаронидани аттестатсияи тақрорӣ шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин, шаҳрвандони давлатҳои хориҷӣ ва шахсони бешаҳрванде, ки дараҷа ва унвонҳои илмиро дар давлатҳои бо Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба эътирофи ин гуна ҳуҷҷатҳо шартнома надошта дарёфт кардаанд;

- баррасии шикоятномаҳо оид ба додани дараҷа ва унвонҳои илмӣ.

Агар масъалаҳои ба баррасии ҷаласаи Раёсат пешниҳодшаванда дорои сирри давлатӣ ё иттилооти интишори маҳдуд бошанд, мақоми ҳифзи иттилооти КОА тибқи талаботи қонунгузорӣ маҷмӯи тадбирҳои дахлдорро амалӣ менамояд.

5. Тибқи ваколатҳои худ Раёсат ҳуқуқ дорад:

- боздоштан ва ё қатъ намудани фаъолияти шӯроҳои диссертатсионӣ, иваз кардани раис, муовини раис ва котиби илмӣ, тамдиди муҳлати ваколати онҳо, тағйир додани ихтисосҳо ва (ё) соҳаҳои илми ба онҳо вобастакардашуда, баррасии мавод аз рӯйи натиҷаҳои санҷиши фаъолияти онҳо;

- ташкили шӯроҳои экспертӣ, тағйир ҳайати онҳо (аз ҷумла иваз намудани раис, муовини раис, котиби илмӣ), тамдиди ваколати

шӯроҳои мазкур, боздоштан ё қатъ намудани фаъолияти онҳо, санчиши фаъолияти шӯроҳои экспертӣ;

- назорат аз болои фаъолияти шӯроҳои диссертатсионӣ, шӯроҳои илмӣ муассисаҳои илмӣ-таҳқиқотӣ ва муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ аз рӯйи масъалаҳои аттестатсияи кадрҳои илмӣ ва илмӣ-омӯзгорӣ таҳассуси олий, баррасии мавод аз рӯйи натиҷаҳои санчиши фаъолияти онҳо;

- тасдиқи шиносномаҳои ихтисосҳои кадрҳои илмӣ, иштирок дар таҳияи барномаҳои минимуми имтиҳонҳои номзадӣ аз рӯйи фанҳои таҳассусӣ;

- тамдид ва боздоштани чараёни баррасии парвандаҳои аттестатсионӣ;

- рад намудани дархости шӯроҳои диссертатсионӣ оид ба додани дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯйи ихтисос, номзоди илм ва доктори илм;

- рад намудани дархости шӯроҳои олимони (илмӣ-техникии) муассисаҳо оид ба додани унвонҳои илмӣ дотсент ва профессор;

- боздоштани баррасии диссертатсия дар КОА дар сурати аз тарафи довталабон вайрон кардани муқаррароти бандҳои 8, 11, 16 «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор)»;

- маҳрум (барқарор) намудани кормандони илмӣ ва шахсони дигар аз (ба) дараҷаҳои илмӣ ва унвонҳои илмӣ;

Раёсати КОА метавонад дигар масъалаҳое, ки ба ваколати Раёсати КОА шомиланд, баррасӣ намояд ва оид ба онҳо қарорҳои дахлдор қабул намояд.

6. Хулосаҳои Раёсат дар шакли қарорҳои Раёсат қабул карда мешаванд.

Боби 2

Омодасозии ҷаласаҳои Раёсат

7. Дар ҷаласаҳои Раёсат масъалаҳои ба рӯзномаи ҷаласа шомилбуда (минбаъд - рӯзнома) баррасӣ мешаванд.

Масъалаҳо ва пешниҳодҳоро барои ба рӯзномаи ҷаласа дохил намудан аъзои Раёсат, шӯроҳои экспертӣ, воҳидҳои сохтории КОА, инчунин комиссияҳои аз тарафи КОА ташкилшуда ироа меkunанд.

Аз рӯйи ҳар як масъалаи пешниҳодшаванда ба рӯзнома, воҳиди сохтории КОА маълумотномаро вобаста ба қарори Раёсат бо

замимаи ҳамаи маводи барои баррасии масъалаи мазкур зарурбуда (минбаъд - маълумотнома) омода мекунад.

Пешниҳодҳои дар қисми дувуми банди мазкур нишондодашуда ва маълумотномаҳои ба онҳо замимашаванда бо муовини раиси КОА, саркотиби илмӣ мувофиқа карда шуда, дар муҳлати на дертар аз ҳафт рӯзи корӣ пеш аз баргузории ҷаласа ба котиби илмӣ Раёсат ироа мешаванд.

Пешниҳодҳои воридгардида ва маълумотномаҳои ба онҳо замимашуда аз тарафи котиби илмӣ Раёсат дар муҳлати на дертар аз 5 рӯзи корӣ то баргузории ҷаласа ҷамъбаст карда мешаванд. Лоихаи рӯзномаи бо ҷонишини раиси КОА ва саркотиби илмӣ мувофиқашуда ба раиси КОА барои баррасӣ ва тасдиқ пешниҳод карда мешавад.

Дар мавридҳои истисноӣ бо иҷозати раиси КОА ироаи пешниҳодҳо баъди тамом шудани муҳлати дар қисми чоруми ҳамин банд зикршуда низ иҷозат дода мешавад. Барои ин воқиди сохторӣ гузоришномаи бо муовини раиси КОА ва саркотиби илмӣ мувофиқашударо бо далелҳои асосноки зарурати ба рӯзнома ворид намудани масъалаи мазкур пешниҳод менамояд.

8. Раиси КОА ҳамчунин рӯйхати шахсони ба ҷаласаи Раёсат даъватшавандаро тасдиқ мекунад.

Котиби илмӣ Раёсат даъватномаҳоро ба ҷаласаи Раёсат омода карда, онҳоро тибки рӯйхати тасдиқшуда ирсол менамояд.

9. Рӯзномаи тасдиқшуда ва маводи иттилоотии зарурӣ аз тарафи котиби илмӣ Раёсат ба таваҷҷуҳи аъзои Раёсат ва шахсони даъватшаванда, маъмулан, на дертар аз 3 рӯзи корӣ то рӯзи баргузории ҷаласаи Раёсат расонида мешаванд ва ҳамзамон дар сомонаи КОА ҷой дода мешаванд.

Барои бо рӯзнома ва маводи иттилоотии зарурӣ шинос намудани аъзои Раёсат, котиби илмӣ Раёсат, аз ҷумла низоми худкори электронии мубодилаи ҳуҷҷатҳо ва почтаи электрониро истифода мекунад. Ӯ ҳамчунин таксири ҳуҷҷатҳои ҷаласаи Раёсатро амалӣ менамояд.

10. Аъзои Раёсат вазифадоранд, ки на дертар аз як рӯзи корӣ қабл аз баргузории ҷаласаи Раёсат бо диссертатсияҳо ё автореферати диссертатсияҳое, ки ихтисоси онҳо ба самти таҳқиқоти илмӣ онҳо мутобиқат доранд, шинос шаванд.

11. Бақайдгирии иштироккунандагони ҷаласаи Раёсат ва додани маводи тавзеъшавандаро котиби илмӣ Раёсат амалӣ менамояд.

12. Таъминот, мусоидати техникӣ ва меъёрии ҳукуқии баргузории чаласаҳои Раёсатро саркотиби илмии КОА ба амал мебарорад.

Боби 3

Тартиби баргузории чаласаҳои Раёсат

13. Чаласаҳои Раёсат аз рӯйи зарурат, маъмулан, на камтар аз як маротиба дар як моҳ, таҳти раисии раиси КОА баргузор мегарданд.

Дар ҳолатҳои истисноӣ, ҳангоми ҳузур надоштани раиси КОА, чаласаро муовини раиси КОА ва дар ҳолати ҳамзамон ҳозир набудани раиси КОА ва муовини ӯ, дар ҳолати имконнопазир будани таъхири чаласаи Раёсат, чаласаро саркотиби илмии КОА (минбаъд - раисикунанда) баргузор мекунад.

14. Санаи баргузории чаласаи Раёсатро, маъмулан раиси КОА бо пешниҳоди саркотиби илмӣ муайян мекунад.

15. Чаласаи Раёсат ҳамон вақт босалоҳият доништа мешавад, ки агар дар он на камтар аз се ду ҳиссаи аъзои Раёсат ҳузур дошта бошанд.

16. Дар чаласаҳои Раёсат ба ғайр аз аъзои Раёсат, котиби илмии Раёсат ва шахсони даъватшуда, бо иҷозати раиси Раёсат ё раисикунанда, бо ҳуқуқи овози машваратӣ метавонанд роҳбарони шӯроҳои экспертӣ, раисони комиссияҳои аз тарафи КОА таъсисгардида, инчунин роҳбарони воҳидҳои сохтории КОА, ки масъалаҳои онҳо ба баррасии чаласаи Раёсат бароварда шудааст ва ашхоси дигар иштирок намоянд.

Намояндагони воситаҳои ахбори омма метавонанд дар чаласаҳои Раёсат бо иҷозати раиси КОА ҳузур дошта бошанд.

17. Масъалаҳои рӯзномаҳо дар чаласаи Раёсат роҳбарони КОА, раисони шӯроҳои экспертии КОА, намояндагони комиссияҳои аз тарафи КОА таъсисгардида, роҳбарони воҳидҳои сохтории КОА, аъзои Раёсат, ки масъули омода намудани масъала мебошанд, гузориш медиҳанд.

18. Қарорҳои Раёсат, маъмулан, ба тариқи гузаронидани овоздиҳии ошкоро қабул карда мешаванд. Овоздиҳии пӯшида дар ҳолати ворид шудани чунин дархост аз тарафи як ё якчанд аъзои Раёсат баргузор мегардад.

Қарори Раёсат ҳамон вақт қабулшуда ҳисоб мешавад, ки агар ба тарафдории он на камтар аз нисфи ҳайати умумии Раёсат овоз дода бошад.

Агар узви Раёсат роҳбари илми (мушовири илмӣ)-и довталаби дараҷаи илмие бошад, ки диссертатсияи ӯ дар ҷаласаи Раёсат баррасӣ мегардад, он узви Раёсат ҳуқуқи ширкат кардан дар овоздиҳӣ хангоми қабули қарор оид ба додани дараҷаи илмиро надорад.

19. Агар дар натиҷаи овоздиҳӣ дар Раёсат аз рӯйи масъалаи ба довталаби дараҷаи илмӣ додани дараҷаи илмӣ, шумораи зарурии овозҳои барои қабули қарори мувофиқ бо ҳулосаи шӯрои эксперти ба даст наояд, Раёсат ба яке аз аъзои худ гузаронидани экспертизаи иловагӣ диссертатсияро супориш медиҳад.

20. Узви Раёсат, ки бо қарори Раёсат пурра ё қисман розӣ набошад, ҳуқуқ дорад, ақидаи вижаи худро ба таври хаттӣ манзур намояд. Он ба қарори Раёсат замима гардида, дар ин ҳусус ба аъзои Раёсат иттилоъ дода мешавад.

Ҳангоми баргузор намудани экспертизаи иловагӣ, узви Раёсат ҳуқуқ дорад, ҳангоми зарурат мутахассисони дигари ихтисосманди соҳаи диссертатсияро ҷалб намояд. Дар ҷаласаи навбатии Раёсат, эксперти таъйиннамудаи Раёсат ҳулосаи хаттиро аз рӯйи ҳулосаҳои экспертизаи баргузоршуда пешниҳод мекунад.

Қарори ниҳоиро Раёсат бо дарназардошти ҳулосаи пешниҳодгардида дар ҷаласаи навбатии Раёсат қабул мекунад.

Ҳангоми қабули қарори Раёсат аз рӯйи шикоятнома ҳулосаи комиссия оид ба баррасии шикоятнома ба инобат гирифта мешавад. Қароре, ки Раёсат оид ба шикоятнома, алалҳусус, дар бобати арзёбии илмӣ диссертатсия қабул мекунад, қарори ниҳой мебошад.

21. Дар ҷараёни ҷаласаи Раёсат протокол тартиб дода мешавад. Тартибу танзими протоколро котиби илмӣ Раёсат ва дар ҳолати ҳузур надоштани ӯ, шахсеро, ки раиси Раёсат ва ё раисикунанда котиб таъйин мекунад, таъмин менамояд.

22. Қарори Раёсат дар муҳлати на камтар аз 5 рӯзи баъди ҷаласаи Раёсат аз тарафи шахсони онро омодакарда ба муовини Раиси КОА манзур гардида, аз тарафи раиси Раёсат ё раисикунанда ва инчунин котиби илмӣ имзо карда мешавад.

23. Қарори Раёсат дар варақаи расмӣ КОА ба расмӣ дароварда мешавад.

Қарори Раёсат дар низоми худкори мубодилаи ҳуҷҷатҳо ба қайд гирифта мешавад, нусхаи электронии он ва замимаҳои қарор ба ҳуҷҷати дахлдори корти бақайдгирӣ-назоратӣ насб карда мешавад.

Қарори Раёсат ба шакли хаттӣ дар назди котиби илмӣ Раёсат нигоҳдорӣ мешавад. Бо гузаштани як сол, аммо на дертар аз ду соли баъди хатми коргузории дафтардорӣ, бо тартиби муқарраргардида қарор ба бойгонии КОА бояд супорида шавад.

24. Ирсолӣ нусхаҳои қарорҳои Раёсат ва дар сурати зарурат нусхаҳои протоколи ҷаласаи Раёсат дар муддати 5 рӯзи корӣ аз рӯзи ба имзо расидани онҳо, мутобиқи шохиси тавзеъ, ки аз тарафи воҳидҳои сохтории масъули омодасозии масъалаҳои дар ҷаласаи Раёсат баррасишаванда мурағаб мешаванд, амалӣ мегардад.

Шохисҳои тавзеъ ҳамроҳ бо ҳуҷҷатҳои марбут ба протоколҳои ҷаласаи Раёсат нигоҳдорӣ мешаванд.

25. Протоколҳои ҷаласаҳои Раёсат дар муҳлати 10 рӯз баъд аз санаи баргузории ҷаласа аз тарафи котиби илмӣ Раёсат дар асоси қайдҳои техникӣ, дастнависҳо, пайнавиштҳо ва ғайра, инчунин, ҳуҷҷатҳои барои ҷаласа омодагардида (рӯзнома, маълумотномаҳо ва ғайра) ба расмӣ дароварда мешаванд.

Протоколҳои ҷаласаҳои Раёсатро раиси Раёсат ё раисикунада, саркотиби илмӣ ва котиби илмӣ Раёсат имзо мекунанд.

Протоколҳои ҷаласаҳои Раёсат аз тарафи котиби илмӣ Раёсат дар системаи худкори электронии мубодилаи ҳуҷҷатҳо ба қайд гирифта шуда, нусхаи электронии онҳо ва замимаҳо ба протокол дар ҳуҷҷати дахлдори корти бақайдгирӣ-назоратӣ насб карда мешавад.

Протоколҳои ҷаласаҳои Раёсат ба шакли хаттӣ дар назди котиби Раёсат нигоҳдорӣ мешаванд. Бо гузаштани як сол, аммо на дертар аз ду соли баъди хатми коргузории дафтардорӣ, протоколҳо бо тартиби муқарраршуда ба бойгонии КОА бояд супорида шаванд.

26. Тартиби назорати иҷрои супоришҳои дар қарорҳои Раёсат ҷойдошта, инчунин омодасозии нусхаи протоколҳои ҷаласаҳои Раёсат ва рӯйнавишти онҳоро санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамоянд.

27. Ҷаласаҳои Раёсати КОА, маъмулан, дар шаҳри Душанбе дар бинои маъмурии КОА баргузор мешаванд. Дар мавриди зарурат мумкин аст ҷаласаҳои сайёр баргузор карда шаванд.

Утвержден
решением Президиума
ВАК при Президенте
Республики Таджикистан
от 27 апреля 2017 г., №1/1

РЕГЛАМЕНТ ПРЕЗИДИУМА ВЫСШЕЙ АТТЕСТАЦИОННОЙ КОМИССИИ ПРИ ПРЕЗИДЕНТЕ РЕСПУБЛИКИ ТАДЖИКИСТАН

Глава 1 Общие положения

1. Настоящий Регламент определяет и регулирует порядок деятельности Президиума Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан (далее – ВАК), в том числе подготовку документов и контроль за исполнением решений Президиума ВАК (далее – Президиум).

2. Президиум является главным органом по проведению государственной политики в области аттестации научных и научно-педагогических кадров высшей квалификации и принимает решения по вопросам присуждения ученых степеней и присвоения ученых званий, обеспечивает единые требования, предъявляемые в стране к уровню диссертаций, научной квалификации соискателей ученых степеней и ученых званий.

Президиум осуществляет свою деятельность на основе Конституции Республики Таджикистан, Закона Республики Таджикистан «О научной деятельности и государственной научно-технической политике», Положения о Государственном учреждении «Высшая аттестационная комиссия при Президенте Республики Таджикистан», «Порядка присвоения ученых степеней и присуждения ученых званий (доцента, профессора)», «Типового положения о диссертационном совете», иных нормативных правовых актов и настоящего Регламента.

3. Численность и персональный состав Президиума утверждаются Президентом Республики Таджикистан. В состав Президиума входят председатель ВАК (председатель Президиума), заместитель Председателя ВАК (заместитель председателя Президиума), главный ученый секретарь ВАК, а также известные деятели науки и образования, имеющие ученую степень доктора

наук. Состав Президиума изменяется каждые три года на одну треть.

Ученым секретарем Президиума распоряжением председателя ВАК, как правило, назначается главный ученый секретарь ВАК или лицо из числа других сотрудников ВАК.

На заседаниях Президиума, при необходимости, по приглашению председателя Президиума могут принимать участие и иные заинтересованные лица.

4. На заседаниях Президиума рассматриваются основные вопросы в области аттестации научных и научно-педагогических кадров высшей квалификации (далее – научные кадры), включая:

- присуждение ученой степени доктора философии (PhD)-доктора по специальности, кандидата наук и доктора наук на основании ходатайств диссертационных советов;

- присвоение ученых званий доцента или профессора на основании ходатайства ученого (научно-технического) совета научно-исследовательских учреждений или высших профессиональных учебных заведений;

- проведение нострификации документов о присуждении ученых степеней и присвоении ученых званий, полученных гражданами Республики Таджикистан, иностранными гражданами и лицами без гражданства в государствах, имеющих договор о признании таких документов с Республикой Таджикистан;

- проведение переаттестации граждан Республики Таджикистан, а также граждан иностранных государств и лиц без гражданства, имеющих ученые степени и ученые звания, полученные в государствах, не имеющих договор о признании таких документов с Республикой Таджикистан;

- рассмотрение апелляций по вопросам присуждения ученых степеней и присвоения ученых званий.

Если вопросы, выносимые на заседание Президиума, содержат государственную тайну или информацию ограниченного распространения, орган по защите информации ВАК осуществляет комплекс соответствующих мер в соответствии с требованиями законодательства.

5. В соответствии со своими полномочиями Президиум имеет право:

- приостановления или прекращения деятельности диссертационных советов, смены председателя, заместителя председателя и ученого секретаря, продления срока их полномочия, изменения научных специальностей и (или) отраслей науки

связанных с ними, рассмотрения материалов по результату проверки их деятельности;

- формирования экспертных советов, замены их состава (в том числе председателя, заместителя председателя, ученого секретаря), продления полномочий данных советов, приостановления или прекращения их деятельности, а также проверки деятельности экспертных советов;

- контроля над деятельностью диссертационных советов, ученых советов научно-исследовательских учреждений и высших профессиональных учебных заведений по вопросам аттестации научных и научно-педагогических кадров высшей квалификации, рассмотрения материалов по результатам проверки их деятельности;

- утверждения паспортов специальностей научных кадров, участие в разработке программ минимумов кандидатских экзаменов по профильным предметам;

- продления и приостановления процесса рассмотрения аттестационных дел;

- отклонения ходатайства диссертационных советов о присуждении ученой степени доктора философии (PhD)-доктора по специальности, кандидата наук и доктора наук;

- отклонения ходатайства ученых (научно-технических) советов учреждений о присвоении ученых званий доцента и профессора;

- снятия диссертаций с рассмотрения в ВАК при нарушении соискателями предписаний пунктов 8, 11 и 16 «Порядка присуждения ученых степеней и присвоения ученых званий (доцента, профессора)»;

- лишения (восстановления) ученых степеней и ученых званий научных работников и других лиц.

Президиум ВАК может рассматривать иные вопросы, отнесенные к полномочиям ВАК и принимать по ним соответствующие решения.

6. Заключение Президиума оформляется в виде решений Президиума.

Глава 2.

Подготовка заседаний Президиума

7. На заседаниях Президиума рассматриваются вопросы, включенные в повестку дня заседания Президиума (далее – повестка дня).

Предложения по вопросам, предлагаемым для включения в повестку дня, вносятся членами Президиума, экспертными советами, структурными подразделениями ВАК, а также созданными ВАК комиссиями.

По каждому вопросу, предлагаемому для включения в повестку дня, структурным подразделением ВАК подготавливается справка к решению Президиума с приложением всех необходимых для рассмотрения данного вопроса материалов (далее – справка).

Указанные в части второй настоящего пункта предложения и прилагаемые к ним справки согласовываются с заместителем председателя ВАК, главным ученым секретарем и не позднее, чем за семь рабочих дней до дня проведения заседания предоставляются ученому секретарю Президиума.

Поступившие предложения и прилагаемые к ним справки обобщаются секретарем Президиума не позднее, чем за пять рабочих дней до дня проведения заседания. Проект повестки дня, согласованный с заместителем председателя ВАК и главным ученым секретарем, вносится председателю ВАК на рассмотрение и утверждение.

В исключительных случаях с разрешения председателя ВАК допускается внесение предложений и по истечении срока, указанного в части четвертой настоящего пункта. Для этого структурное подразделение представляет согласованную с заместителем председателя ВАК и главным ученым секретарем докладную записку с аргументированным обоснованием необходимости включения в повестку дня данного вопроса.

8. Председателем ВАК утверждается также список лиц, приглашенных на заседание Президиума.

Ученый секретарь Президиума готовит приглашения на заседание Президиума и направляет их по утвержденному списку.

9. Утвержденная повестка дня и необходимые информационные материалы доводятся секретарем Президиума до сведения членов Президиума и приглашенных лиц, как правило, не позднее, чем за 3 рабочих дня до дня проведения заседания Президиума и одновременно размещаются на сайте ВАК.

Для ознакомления членов Президиума с повесткой дня и необходимыми информационными материалами ученый секретарь Президиума использует, в том числе автоматизированную систему электронного документооборота и электронную почту. Он осуществляет также тиражирование документов к заседаниям Президиума.

10. Члены Президиума обязаны не позднее рабочего дня, предшествующего дню проведения заседания Президиума, ознакомиться с диссертациями или авторефератами диссертаций, профиль которых соответствует направлению проводимых ими научных исследований.

11. Регистрация участников заседания Президиума и предоставление им раздаточных материалов осуществляется ученым секретарем Президиума.

12. Нормативно-правовое обеспечение и техническое сопровождение заседаний Президиума осуществляется главным ученым секретарем ВАК.

Глава 3.

Порядок проведения заседания Президиума

13. Заседания Президиума проводятся по мере необходимости, как правило, не реже одного раза в месяц под председательством председателя ВАК.

В исключительных случаях при отсутствии председателя ВАК заседание проводится под председательством заместителя председателя ВАК, а в случае одновременного отсутствия заместителя председателя и председателя ВАК при невозможности переноса заседания Президиума – главного ученого секретаря ВАК (далее – председательствующий).

14. Дата проведения заседания Президиума определяется председателем ВАК, как правило, по предложению главного ученого секретаря.

15. Заседание Президиума считается правомочным при условии присутствия на нем не менее двух третей членов Президиума.

16. В заседаниях Президиума помимо членов Президиума, ученого секретаря Президиума и приглашенных лиц с разрешения председателя Президиума или председательствующего могут принимать участие с правом совещательного голоса руководители экспертных советов и председатели созданных ВАК комиссий, а также руководители структурных подразделений ВАК, вопросы которых выносятся на рассмотрение и иные лица.

Представители средств массовой информации могут присутствовать на заседаниях Президиума с разрешения председателя ВАК.

17. Вопросы повестки дня, докладываются на заседании Президиума руководителями ВАК, председателями экспертных

советов ВАК, представителями созданных ВАК комиссий, руководителями структурных подразделений ВАК, членами Президиума, ответственными за подготовку вопроса.

18. Решения Президиума принимаются, как правило, путем проведения открытого голосования. Тайное голосование проводится в случае поступления соответствующего ходатайства от одного или нескольких членов Президиума.

Решение Президиума считается принятым, если за него проголосовало не менее половины общего состава Президиума.

Член Президиума, являющийся научным руководителем (научным консультантом) соискателя ученой степени, диссертация которого рассматривается на заседании Президиума, не вправе участвовать в голосовании при принятии решения о присуждении ученой степени.

19. Если в результате голосования в Президиуме по вопросу присуждения соискателю искомой ученой степени не набрано требуемое для принятия решения в соответствии с заключением экспертного совета количество голосов, Президиум поручает одному из своих членов провести дополнительную экспертизу диссертации.

20. Член Президиума, полностью или частично не согласный с решением Президиума, вправе в письменном виде изложить свое особое мнение. Оно прилагается к решению Президиума, о чем извещаются члены Президиума.

При проведении дополнительной экспертизы член Президиума вправе привлечь, при необходимости, других специалистов по профилю диссертации. Назначенный Президиумом эксперт к очередному заседанию Президиума представляет письменное заключение по результатам проведенной экспертизы.

На очередном заседании Президиума с учетом представленного экспертом заключения принимается окончательное решение.

При принятии решения Президиума по апелляции учитывается заключение комиссии по рассмотрению апелляции. Решение, принятое Президиумом по апелляции, особенно, в части научной оценки диссертации, является окончательным.

21. В ходе заседаний Президиума ведется протокол. Ведение протокола обеспечивается ученым секретарем Президиума, а в его отсутствие – лицом, назначенным председателем Президиума или председательствующим.

22. Решение Президиума в пятидневный срок после заседания Президиума визируются лицами, их подготовившими, заместителю

председателя ВАК и подписываются председателем Президиума или председательствующим, а также ученым секретарем.

23. Решение Президиума оформляются на бланках ВАК.

Решение Президиума регистрируются в автоматизированной системе документооборота, их электронная копия и приложения к решению прикрепляются к соответствующей документу регистрационно-контрольной карточке.

Решение Президиума на бумажных носителях хранятся у ученого секретаря Президиума. По истечении года, но не позднее двух лет после завершения делопроизводства, в установленном порядке они подлежат передаче в архив ВАК.

24. Направление копий решений Президиума и при необходимости копии протокола заседания Президиума осуществляется в течение пяти рабочих дней со дня подписания решений Президиума, согласно указателю рассылки, составленному структурными подразделениями, ответственными за подготовку вопросов, рассматриваемых на заседании Президиума.

Указатели рассылки хранятся вместе с документами к протоколам заседаний Президиума.

25. Протоколы заседаний Президиума в десятидневный срок со дня проведения заседания оформляются ученым секретарем Президиума на основании технических, рукописных, стенографических или других записей хода заседания, а также документов, подготовленных к заседанию (повестки дня, справок и др.).

Протоколы заседаний Президиума подписываются председателем Президиума или председательствующим, главным ученым секретарем и ученым секретарем Президиума.

Протоколы заседаний Президиума регистрируются ученым секретарем Президиума в автоматизированной системе электронного документооборота, их электронная копия и приложения к протоколу прикрепляются к соответствующей документу регистрационно-контрольной карточке.

Протоколы заседаний Президиума на бумажных носителях хранятся у ученого секретаря Президиума. В установленном порядке по истечении года, но не позднее двух лет после завершения делопроизводства, они подлежат передаче в архив ВАК.

26. Порядок контроля за исполнением содержащихся в решениях Президиума поручений, а также подготовки копий протоколов заседаний Президиума и выписок из них устанавливается в

соответствии с нормативно-правовыми актами Республики Таджикистан.

27. Заседания Президиума ВАК, как правило, проводятся в городе Душанбе, в административном здании ВАК. При необходимости могут проводиться выездные заседания.

Бо қарори Раёсати
КОА назди Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 31 майи соли 2018,
№5/7 тасдиқ шудааст.

ДАСТУРАМАЛ ДАР БОРАИ САНЧИШИ ДИССЕРТАТСИЯҲО ОИД БА МАВҶУД БУДАНИ АСАРДУЗДӢ АЗ РӢӢИ БАРНОМАИ КОМПЮТЕРӢ

1. Муқаррароти умумӣ

1. Дастурамали мазкури Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд – Дастурамал) тартиби гузаронидани санчиши диссертатсияҳои докторӣ, номзадӣ ва доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯи ихтисосро оид ба мавҷуд будан (набудан)-и истинод ба маводи иқтибосгардида танзим менамояд.

2. Дастурамал фаъолияти кормандони Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд – КОА), аъзои шӯроҳои экспертӣ, шӯроҳои диссертатсионӣ ва комиссия оид ба зидди асардуздиро барои санчиши диссертатсияҳо аз рӯи барномаи компютерӣ (антиплагиат) муқаррар менамояд.

2. Тартиби гузаронидани санчиши диссертатсияҳо аз рӯи барномаи компютерӣ оид ба мавҷуд будани (набудани) асардуздӣ (плагиат)

1. Санчиши диссертатсияҳо оид ба ҷой доштани (надоштани) асардуздӣ (плагиат) бо истифода аз барномаи компютерӣ амалӣ мегардад.

2. Нусхаи электронии диссертатсия ва автореферат, ки он дар компакт-диск пешниҳод мегардад, бояд ба талаботи зерин мувофиқат намояд:

- дар сатҳи ғайрикории компакт-диск насаб, ном, номи падари муаллифи диссертатсия ва рамзи ихтисос бо фломастери покнашаванда навишта ё ҳамин гуна матни чопшуда часпонида мешавад;

- парвандаҳои (файлҳои) дохили диск бояд тавассути барномаи дахлдор боз шаванд;

- ҳаҷми парвандаҳо набояд аз 10 Мбайт зиёд бошад;
- расмҳо, графикҳо, тасвирҳо ва иттилооти дигари графикӣ дар формати gif ё jpg пешниҳод карда шаванд.

3. Ҳангоми риоя нагардидани шартҳои банди 2, диск ба шӯрои диссертатсионӣ баргардонида мешавад.

4. Бахшҳои сохтори диссертатсия: «Сарсаҳифа», «Мундариҷа», «Муқаддима», «Рӯйхати адабиёти истифодагардида», «Замимаҳо» ва ҷадвалу иттилооти графикӣ аз санҷиш оид ба мавҷудияти маводи иқтибосии беистинод истисно мешаванд.

5. Дар ҳолати дар диссертатсия мавҷуд набудани асардӯзӣ (плагиат) ё мавҷуд будани на бештар аз 25% мувофиқатҳо кормандони масъули КОА, ки санҷиши маводи пешниҳодшударо гузаронидаанд, маълумотномаро имзо намуда, ба шуъбаи аттестатсионии дахлдор месупоранд.

6. Дар ҳолати дар диссертатсия бештар аз 25% будани мувофиқатҳо комиссия оид ба зидди асардӯзӣ (антиплагиат) онро аз нав месанҷад.

Қарори комиссия оид ба зидди асардӯзӣ тавассути протоколи ҷаласа, ки аз тарафи ҳамаи аъзои он имзо шудааст, ба шӯрои эксперти пешниҳод мегардад.

7. Ҳангоми тасдиқи ҷой доштани 30% мувофиқат бо як сарчашма комиссия оид ба зидди асардӯзӣ ба Раёсати КОА тавсияномаи радкунии диссертатсияро омода менамояд.

8. Агар диссертатсия ба забони давлатӣ навишта шуда бошад, бо дарназардошти банди 4 Дастурамали мазкур автореферати диссертатсия санҷида мешавад. Ҳангоми ҷой надоштани асардӯзӣ ё ҷой доштани камтар аз 8% мувофиқатҳо кормандони масъули КОА, ки санҷиши маводи пешниҳодшударо гузаронидаанд, маълумотномаро имзо намуда, ба шуъбаи аттестатсионии дахлдор месупоранд.

Утвержден
решением Президиума
ВАК при Президенте
Республики Таджикистан
от 31 мая 2018 г., №5/7

ИНСТРУКЦИЯ О ПРОВЕРКЕ ДИССЕРТАЦИЙ НА НАЛИЧИЕ ПЛАГИАТА ПО КОМПЬЮТЕРНОЙ ПРОГРАММЕ

1. Общие положения

1. Настоящая Инструкция Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан (далее - Инструкция) регулирует порядок проведения проверки диссертаций докторов наук, кандидатов наук и докторов философии (PhD)-докторов по специальности на наличие (отсутствие) ссылки на заимствованный материал.

2. Инструкция устанавливает порядок деятельности сотрудников Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан (далее - ВАК), членов экспертных советов, диссертационных советов и комиссий по антиплагиату с целью проверки диссертаций по компьютерной программе (антиплагиат).

2. Порядок проведения проверки диссертаций по компьютерной программе на наличие (отсутствие) плагиата

1. Проверка диссертаций на наличие (отсутствие) плагиата осуществляется с использованием компьютерной программы.

2. Электронная версия диссертации и автореферата, предоставляемая на компакт-диске, должна соответствовать следующим требованиям:

- на нерабочей поверхности компакт-диска с электронной версией диссертации и автореферата не стирающимся фломастером записывается фамилия, имя, отчество диссертанта, шифр специальности или такой отпечатанный текст наклеивается на диск;
- файлы на диске должны открываться соответствующей программой;
- объем файла не должен превышать 10 Мбайт;
- рисунки, графики, изображения и другая графическая информация должны представляться в формате gif или jpg.

3. При несоблюдении условий пункта 2 диск возвращается в диссертационный совет.

4. Из проверки на наличие заимствованного материала без ссылки исключаются следующие структурные части диссертации: «Титульный лист», «Оглавление», «Введение», «Список литературы», «Приложения», таблицы и графическая информация.

5. При отсутствии в диссертации плагиата или наличии не более 25% совпадений ответственные сотрудники ВАК, выполнившие проверку представленного материала, подписывают и передают в соответствующие аттестационные отделы справку.

6. В случае превышения совпадений в диссертации более чем на 25% комиссия по антиплагиату проверяет его заново.

Решение комиссии по антиплагиату представляется экспертному совету посредством протокола заседания, подписанного всеми её членами.

7. При подтверждении наличия совпадений 30% с одним источником комиссия по антиплагиату готовит Президиуму ВАК рекомендацию к отклонению диссертации.

8. В случае, когда диссертация написана на государственном языке, с учетом пункта 4 данной Инструкции проверяется автореферат диссертации. При отсутствии плагиата или наличии менее 8% совпадений ответственные сотрудники ВАК, выполнившие проверку представленного материала, подписывают и передают в соответствующие аттестационные отделы справку.

ШИНОСНОМАҲОИ СОҲАИ ИЛМҲОИ ТАЪРИХ

Шиносномаи ихтисоси 07.00.02

(Бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестационии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 сентябри соли 2017, № 4/1 тасдиқ шудааст).

Рамзи ихтисос:

07.00.02 - Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик)

I. Соҳаи илм:

Илмҳои таърих

II. Шарҳи ихтисос:

Таърихи ватанӣ – соҳаи илми таърих буда, инкишофи равандҳои таърихиро аз замони қадим то имрӯз дар ҳудуди Тоҷикистон дар ҳамбастагӣ бо таърихи кишварҳои Аврупо ва таърихи умумичаҳонӣ, барқароршавии давлатдорӣ он, рушди равандҳои иқтисодӣ-иҷтимоӣ, сиёсӣ ва фарҳангиро таҳқиқ менамояд.

III. Соҳаҳои таҳқиқот:

1. Рушди иҷтимоӣ-иқтисодии ҷомеа дар ҳудуди Тоҷикистон: сохти ҷомеа, кишоварзӣ, саноат, роҳҳои иртиботӣ ва нақлиёт, тиҷорат, воситаҳои алоқа, шаҳрсозӣ, ташаккул ва вазъи табақаҳо, синфҳо;

2. Ташкилотҳои давлатӣ дар ҳудуди Тоҷикистон, сиёсати дохилӣ ва хориҷии онҳо, ҳукуматҳои маҳаллӣ, муборизаҳои синфӣ, ҳизбҳои сиёсӣ ва ғайрисиёсӣ, ташкилотҳо, идеологияи давлатӣ, синфӣ ва табақавӣ;

3. Дин ва маросимҳои динӣ, вазъият ва нақши ҷамъиятҳои динӣ дар рушди ҳаёти давлатӣ ва иҷтимоӣ, фарҳангӣ, муносибатҳои мутақобилаи ҷамъиятҳои динӣ;

4. Маданияти моддӣ ва маънавӣ, маориф ва илм;

5. Равандҳои этникӣ дар ҳудуди Тоҷикистон, вижагиҳои миллӣ, муносибатҳои мутақобилаи байни халқҳо, фарҳанги миллӣ ва ҳаракатҳои миллӣ;

6. Робитаҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ-сиёсӣ ва фарҳангии Тоҷикистон бо дигар кишварҳо.

IV. Ихтисосҳои мучовир:

05.25.02 – Ҳуҷҷатнигорӣ, ҳуҷҷатшиносӣ ва бойгонии

- 07.00.03 – Таърихи умумӣ
- 07.00.15 – Таърихи муносибатҳои байналмилалӣ ва сиёсати хориҷӣ
- 07.00.06 - Бостоншиносӣ
- 07.00.07 – Мардумшиносӣ, этнология ва антропология
- 07.00.09 - Таърихнигорӣ, маъхазшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ
- 23.00.01 - Назарияи сиёсат, таърих ва методологияи илми сиёсӣ

V. Худудгузорӣ бо ихтисосҳои мучовир

Ихтисоси 07.00.02 -Таърихи ватанӣ аз ихтисоси 05.25.02 - Ҳуҷҷатнигорӣ, ҳуҷҷатшиносӣ ва бойгонииносӣ бо он фарқ мекунад, ки дар ихтисоси 07.00.02 ҳуҷҷатҳо ҳамчун намуди асосии иттилоот оид ба таърихи гузаштаи марҳилаи муайяни таърихӣ, ки ҷиҳати ҳалли масъалаи мушаххаси илмӣ заруранд, махсус меёбанд. Ихтисоси 05.25.02 бошад, таҳқиқи қонуниятҳои ташкили ҳуҷҷатҳоро ҳамчун ҳомили иттилоотро дар назар дорад.

Ихтисоси 07.00.02 аз ихтисоси 07.00.03 -Таърихи умумӣ бо он фарқ мекунад, ки барои ихтисоси 07.00.02 таҳқиқи қонуниятҳо ва вижагиҳои инкишофи таърихии Тоҷикистон дар ҳамбастагӣ бо таърихи Аврупо ва таърихи умумичаҳонӣ ҳос аст, вале ихтисоси 07.00.03 масъалаҳои таърихи кишварҳои хориҷӣ (Аврупо ва ҷаҳон)-ро меомӯзад.

Ихтисоси 07.00.02 аз ихтисоси 07.00.15 - Таърихи муносибатҳои байналмилалӣ ва сиёсати хориҷӣ бо он фарқ мекунад, ки вай вижагиҳои инкишофи таърихии Тоҷикистонро дар доираи робитаҳо бо давлатҳо ва халқҳои дигар меомӯзад, дар ҳоле, ки ихтисоси 07.00.15 проблемаҳои муносибатҳои байналмилалӣ ва сиёсати байналмилалӣ, инчунин динамикаи проблемаҳои ҷаҳонии имрӯзаро таҳқиқ менамояд.

Дар доираи ихтисоси 07.00.02, дар тафовут аз ихтисоси 07.00.06 - Бостоншиносӣ инкишофи иҷтимоӣ-иқтисодӣ, сиёсӣ ва фарҳангии халқи тоҷик дар асоси маҷмӯи сарчашмаҳои дастрас (хаттӣ, тасвирӣ, моддӣ) таҳқиқ мегардад. Дар ихтисоси 07.00.06 бошад, бештар маданияти моддӣ дар асоси сарчашмаҳои шайъӣ омӯхта мешавад.

Ихтисоси 07.00.02 ба омӯзиши муносибатҳои байнҳамдигарии халқҳо дар ҳудуди Тоҷикистон, проблемаи ташаккул ва инкишофи халқият ва миллати тоҷик равона шудааст. Илмҳои, ки ихтисоси 07.00.07 - Мардумшиносӣ, этнология ва антропологияро муттаҳид

менамоянд, дар тафовут аз ихтисоси 07.00.02, раванди ташаккулёбӣ ва инкишофи халқҳо, тарзи зиндагии онҳоро меомӯзанд.

Ихтисоси 07.00.02, дар тафовут аз ихтисоси 07.00.09 - Таърихнигорӣ, маъхазшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ, таҳлили манбаъҳо, асарҳои муҳаққиқон ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ аз нуқтаи назари истифодаи онҳо ҷиҳати ҳалли проблемаи мушаххаси илмиро дар бар мегирад. Дар доираи ихтисоси 07.00.09 ҳамзамон ҳуди раванди андушташавии донишҳои таърихӣ таҳқиқ гардида, назария ва методҳои истифодаи манбаъҳои таърихӣ коркард мешаванд.

Ихтисоси 07.00.02 аз ихтисоси 23.00.01- Назарияи сиёсат, таърих ва методологияи илми сиёсӣ бо он фарқ мекунад, ки робитаҳои иҷтимоӣ ва сиёсии Тоҷикистонро бо дигар кишварҳо дар марҳилаи мушаххаси таърихӣ меомӯзад. Аммо дар доираи ихтисоси 23.00.01 таҳияи илмӣ ва коркарди проблемаи муносибатҳои сиёсӣ, инкишофи илми сиёсӣ дар ҷаҳони имрӯза амалӣ мегардад.

ПАСПОРТА СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ ИСТОРИЧЕСКИХ НАУК

Паспорт специальности 07.00.02

(Утвержден решением Президиума Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан от 27 сентября 2017 года № 4/1)

Шифр специальности:

07.00.02 – Отечественная история

I. Отрасль науки:

Исторические науки

II. Формула специальности

Отечественная история – область исторического знания, исследующая развитие исторического процесса на территории Таджикистан с древнейших времен до наших дней в контексте европейской и всемирной истории, становление ее государственности, развитие экономики, культуры, социальные и политические процессы.

III. Области исследований

1. Социально-экономическое развитие общества на территории Таджикистан: общественный строй, сельское хозяйство, промышленность, пути сообщения и транспорт, торговля, средства связи, урбанизация, формирование и положение сословий, классов.

2. Государственные образования на территории Таджикистан, их внутренняя и внешняя политика, местное управление, классовая борьба, политические и иные партии, организации, государственная, классовая и сословная идеология.

3. Религия и церковь, положение и роль отдельных конфессий в государственной и общественной жизни, культурном развитии, конфессиональные взаимоотношения.

4. Материальная и духовная культура, просвещение и наука.

5. Этнические процессы на территории Таджикистан, национальная ментальность, межэтнические взаимоотношения, национальная культура и национальные движения.

6. Экономические, общественно-политические и культурные связи Таджикистан с другими странами.

IV. Смежные специальности

- 05.25.02 – Документалистика, документоведение и архивоведение

- 07.00.03 – Всеобщая история

- 07.00.15 - История международных отношений и внешней политики
- 07.00.06 - Археология
- 07.00.07 - Этнография, этнология и антропология
- 07.00.09 - Историография, источниковедение и методы исторического исследования
- 23.00.01 - Теория политики, история и методология политической науки

V.Разграничения со смежными специальностями

Специальность 07.00.02 Отечественная история отличается от специальности 05.25.02 Документалистика, документоведение, архивоведение тем, что в специальности 07.00.02 документы рассматриваются как основной вид информации (источник знаний) о прошлом определенной исторической эпохи, необходимой для решения конкретных научных проблем, а специальность 05.25.02 предполагает исследование закономерностей создания документов как носителей информации.

Специальность 07.00.02 отличается от специальности 07.00.03 Всеобщая история тем, что для специальности 07.00.02 характерно исследование закономерностей и особенностей исторического развития Таджикистан в контексте европейской и всемирной истории, а специальность 07.00.03 изучает проблемы зарубежной (европейской и всемирной) истории.

Специальность 07.00.02 отличается от специальности 07.00.15 История международных отношений и внешней политики тем, что она изучает особенности исторического развития Таджикистан в контексте ее взаимоотношений с другими государствами и народами, в то время как специальность 07.00.15 исследует проблемы международных отношений и международной политики, а также динамику глобальных проблем современности.

В рамках специальности 07.00.02, в отличие от специальности 07.00.06 Археология, исследуется социально-экономическое, политическое и культурное развитие таджикского народа на основе всего доступного комплекса источников (письменных, изобразительных и вещественных). По специальности 07.00.06 изучается преимущественно материальная культура на основе вещественных источников, причем реконструируется прежде всего доисторическая эпоха, а также отдельные аспекты развития истории материальной и духовной культуры позднейшего времени.

Специальность 07.00.02 ориентирована на изучение этнических взаимоотношений на территории Таджикистан, проблем

становления и развития таджикской народности и нации. Науки, объединяемые специальностью 07.00.07 Этнография, этнология и антропология, в отличие от специальности 07.00.02, изучают процесс формирования и развития народов-этносов, их образ жизни.

По специальности 07.00.02, в отличие от специальности 07.00.09 Историография, источниковедение и методы исторического исследования, предполагается анализ источников, трудов предшественников и методов исторического исследования в аспекте их применения для решения конкретных научных проблем. В то же время в рамках специальности 07.00.09 исследуется сам процесс накопления исторических знаний, разрабатываются теория и методики использования исторических источников.

Специальность 07.00.02 отличается от специальности 23.00.01 Теория политики, история и методология политической науки тем, что изучает общественно-политические взаимоотношения Таджикистан с другими странами в их развитии на конкретных, завершенных исторических этапах. А в рамках специальности 23.00.01 осуществляется научная постановка и разработка проблем политических отношений, развитие политической науки в современном мире.

Шиносномаи ихтисоси 07.00.03

(Бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 сентябри соли 2017 № 4/1 тасдиқ шудааст).

Рамзи ихтисос:

07.00.03-Таърихи умумӣ (давраи дахлдор)

I. Соҳаи илм

Илмҳои таърих

II. Шарҳи ихтисос

Таърихи умумӣ – соҳаи илмест, ки масъалаҳои раванди умумичаҳонӣ-таърихӣ ва таърихи кишварҳои хориҷӣ, пайдоиш ва инкишофи сохторҳои иҷтимоӣ ва ниҳодҳо, миллатҳо, халқиятҳо ва дигар гурӯҳҳои аҳолиро дар асоси усул (принсипҳо) ва равишҳои муосири методологӣ, ёдгориҳои ҳуҷҷатӣ ва моддӣ аз замонҳои қадимтарин то замони муосирро меомӯзад.

Аҳамияти иҷтимоӣ-фарҳангии ҳалли проблемаҳои ихтисос - офариниши тасвири томи илмӣ раванди умумичаҳонӣ-таърихӣ ва таърихи кишварҳои хориҷӣ дар сатҳҳои форматсионӣ, тамаддунӣ ва кишваршиносӣ, мукамалгардонии омӯзиш ва тадриси таърих дар мактабҳои миёна ва олӣ, инчунин дар густариши робитаҳои илмӣ ва фарҳангӣ бо дигар кишварҳоро дар бар мегирад.

III. Соҳаҳои таҳқиқот

Умумиятҳо ва вижагиҳо дар таҳаввулоти тамаддунҳои ҷаҳонӣ, инкишофи иқтисодӣ, сиёсӣ ва иҷтимоӣ-фарҳангии халқҳо ва кишварҳо дар робитаи мутақобила бо фаъолияти гуногунҷабҳаи одамон дар ҳамаи қитъаҳо ва марҳилаҳои инкишоф.

Инкишофи иҷтимоӣ-иқтисодӣ (кишоварзӣ, саноат, роҳҳои иртиботӣ ва нақлиёт, тичорат, воситаҳои алоқа, равандҳои шаҳрнишинӣ, тағйироти демографӣ) ва иҷтимоӣ-сиёсии давлатҳои хориҷӣ, дар сатҳи миллий, минтақавӣ ва маҳаллӣ аз замонҳои қадим то имрӯз.

Ташаккул, инкишоф, муносибатҳои мутақобила, зехният, ҳаёти ҳаррӯза, фарҳанги халқиятҳо ва миллатҳо дар ҳудуди Аврупо, Амрико, Осиё, Африқо, Австралия ва Океания.

Ташаккул, инкишоф, муносибатҳои мутақобила, низоъҳои зехнӣ, ҳаёти ҳаррӯзаи гурӯҳҳои иҷтимоӣ, ки аз рӯйи мансубияти синфӣ, ҷинсӣ, синнусолӣ, нажодӣ, этникӣ, миллий-фарҳангӣ ва динӣ

табақабандӣ шудаанд, вазъияти иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва сиёсӣ дар кишварҳои Аврупо, Амрико, Осиё ва Африко, дар Австралия ва Океания.

Пайдоиш, таҳаввулот, дастурҳои барномавӣ ва фаъолияти амалии ниҳодҳои сиёсӣ, бо шумули мақомоти ҳокимияти иҷроия ва судӣ, ҳизбҳои сиёсӣ, иттифоқҳои касаба, созмонҳои ҷамъиятӣ ва ҳаракатҳои ҷамъиятӣ (миллӣ, динӣ, ҷавонон, занҳо, сулҳофарона, экологӣ ва ғайра) дар кишварҳои Аврупо, Амрико, Осиё ва Африко, дар Австралия ва Океания.

Мақом ва нақши калисоҳо ва ташкилотҳои динӣ дар таърихи кишварҳои алоҳида ва минтақаҳо, сиёсати давлатӣ оид ба дин ва ниҳодҳои динӣ ва баръакс, таъсири дин ва ниҳодҳои динӣ, инчунин таълимотҳои материалистӣ ба сиёсати ниҳодҳои давлатӣ ва рафтори шаҳрвандон, муносибатҳои этноконфессионалӣ ва байнимазҳабӣ дар таърихи ҷаҳонӣ ва дар кишварҳои алоҳидаи Аврупо, Амрико, Осиё, Африко, Австралия ва Океания.

Робитаҳои иқтисодӣ, сиёсӣ, ҷамъиятӣ, фарҳангӣ дар сатҳи ҷаҳонӣ, минтақавӣ ва маҳаллӣ, миёни кишварҳои алоҳида, инчунин ташкилотҳои давлатӣ ва ҷамъиятии мамлакатҳои Аврупо, Амрико, Осиё ва Африко, Австралия ва Океания.

Инкишофи маданияти моддӣ ва маънавӣ, маориф ва илм, сиёсати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг, маориф ва илм дар минтақаҳои алоҳида ва кишварҳои Аврупо, Амрико, Осиё ва Африко, дар Австралия ва Океания.

Ҷангҳо ва низоъҳои мусаллаҳона дар кишварҳои хориҷӣ, дар натиҷаи низоъҳои ҳарбӣ тағйир ёфтани вазъияти иқтисодӣ ва сиёсӣ дар кишварҳои ширкаткунанда ва дар миқёси байналмилалӣ.

IV. Ихтисосҳои мучовир

07.00.02 – Таърихи ватанӣ

07.00.06 – Бостоншиносӣ

07.00.07 – Мардумшиносӣ, этнология ва антропология

07.00.09 – Таърихнигорӣ, маъхазшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ

07.00.15 – Таърихи муносибатҳои байналмилалӣ ва сиёсати хориҷӣ

24.00.01 – Назария ва таърихи фарҳанг

V. Худудгузори бо ихтисосҳои мучовир

Дар тафовут аз ихтисоси 07.00.02, ки дар доираи он қонуниятҳо ва вигаҳои таърихи халқи тоҷик дар ҳамбастагӣ бо таърихи

Аврупо ва умумичаҳонӣ омӯхта мешавад, ихтисоси 07.00.03 таърихи Аврупо ва умумичаҳониро ҳам дар сатҳи кишварҳои алоҳида ва ҳам дар сатҳи минтақаҳо дар ин ё он марҳилаи таърихӣ меомӯзад.

Дар тафовут аз ихтисоси 07.00.06, ки дар таҳқиқоти он дар асоси манбаъҳои ҳуҷҷатӣ, пеш аз ҳама, давраи тотатрихӣ сохта мешавад, таҳқиқот аз рӯйи ихтисоси 07.00.03 инкишофи иҷтимоӣ-иқтисодӣ, давлатӣ-сиёсӣ, ҷамъиятӣ ва фарҳангии халқҳо, мамлакатҳо ва минтақаҳоро ҳам дар асоси ёдгориҳои маданияти моддӣ ва ҳам дар асоси сарчашмаҳои ҳаттӣ меомӯзад.

Дар тафовут аз ихтисоси 07.00.07, ки асосан ба омӯзиши раванди ташаккули ва инкишофи халқҳо, халқиятҳо, гурӯҳҳои этноиҷтимоӣ, маданият ва тарзи зиндагии онҳо дар иртибот бо фолклори маросимӣ, мусиқии халқӣ машғул аст, таҳқиқот дар ихтисоси 07.00.03 сиёсати ниҳодҳои мухталиф ва дар амал татбиқ намудани онро нисбат ба гурӯҳҳои этноиҷтимоӣ, синфӣ ва мазҳабӣ, раванди ташаккул ва инкишофи онҳо, проблемаҳои ҳаёти рӯзмарра, низоъҳои дохилӣ ва миёни ин гурӯҳҳо, инчунин масъалаҳои вобаста ба ташаккули худшиносии миллӣ, синфӣ ва диниро дар ҳудуди мамлакатҳои алоҳида ва минтақаҳо дар асоси методҳои анъанавӣ-таърихӣ ва сарчашмаҳо меомӯзад.

Дар фарқият аз ихтисоси 07.00.09, ки дар доираи он раванди андухташавии донишҳои таърихӣ таҳқиқ, инчунин коркарди назария ва методикаи истифодаи сарчашмаҳои таърихӣ амалӣ мегардад, дар таҳқиқот аз рӯйи ихтисоси 07.00.03 истифодаи бевоситаи манбаъҳои фарҳангии моддӣ ва маънавиро ҳамчун намуди асосии иттилоот роҷеъ ба давраи муайяни таърихӣ, истифодаи методология ва методҳои махсуси таҳқиқоти таърихӣ, гузаронидани таҳлили ҷанбаҳои таърихшиносии таърихи кишварҳои хориҷӣ ва минтақаҳоро бо мақсади иҷро гардидани вазифаҳои гузошташуда пешбинӣ мешаванд.

Дар тафовут аз ихтисоси 07.00.15, ки дар доираи он таърихи муносибатҳои байниҳамдигарӣ ва робитаҳои миёни давлатҳо, халқҳо ва дигар субъектҳои муносибатҳои байналмилалӣ таҳқиқ мегарданд, таҳқиқот аз рӯйи ихтисоси 07.00.03 равандҳои инкишофи сиёсии дохилӣ, иқтисоди дохилӣ, иҷтимоӣ-фарҳангии мамлакатҳои алоҳидаи хориҷӣ, минтақаҳо ва тамаддунҳоро меомӯзад, инчунин таъсири муносибатҳои байнидавлатӣ, рабобити байналмилалиро ба инкишофи сиёсӣ ва иқтисодии мамлакатҳо ва минтақаҳо дар давраи муайяни таърихӣ маълум менамояд.

Дар тафовут аз ихтисоси 24.00.01, ки таҳқиқоти он ба омӯзиши равандҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ, этноконфессиалӣ, таърихи фарҳанги халқҳо, давлатҳо, минтақаҳо, инчунин ташаккул ва таҳаввулоти концепсияҳои фалсафӣ-антропология ва фарҳангӣ равона шудаанд, таҳқиқот аз рӯи ихтисоси 07.00.03 инкишофи фарҳанги модӣ ва маънавӣ, илм, техника ва маорифро дар мамлакатҳои гуногун ва минтақаҳои ҷаҳон, инчунин мавқеи таърихӣ ва нақши қалисоҳо ва ташкилотҳои диниро дар таърихи мамлакатҳои алоҳида ва минтақаҳо, дин ва ниҳодҳои динӣ, таълимотҳои материалистӣ, муносибатҳои этноконфессиалиро дар таърихи умумиҷаҳонӣ меомӯзад.

Паспорт специальности 07.00.03

(Утвержден решением Президиума Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан от 27 сентября 2017 года № 4/1)

Шифр специальности:

07.00.03 – Всеобщая история

I. Отрасль науки:

Исторические науки

II. Формула специальности

Всеобщая история – область науки, изучающая проблемы всемирно-исторического процесса и истории зарубежных стран, генезиса и развития социальных структур и институтов, наций, этносов и других групп населения на основе современных методологических принципов и подходов, документальных и материальных памятников с древнейших времен до наших дней.

Социально-культурное значение решения проблем специальности заключается в создании целостной научной картины всемирно-исторического процесса и истории зарубежных стран на формационном, цивилизационном и страноведческом уровнях, совершенствовании изучения и преподавания истории в высших и средних учебных заведениях, расширении научных и культурных связей с другими странами.

III. Области исследования

Общее и особенное в эволюции мировых цивилизаций, экономическое, политическое и социокультурное развитие народов и стран во взаимосвязи с разнообразными сферами человеческой деятельности на всех континентах и этапах развития.

Социально-экономическое (сельское хозяйство, промышленность, пути сообщения и транспорт, торговля, средства связи, процессы урбанизации, демографические сдвиги) и социально-политическое развитие зарубежных государств на национальном (федеральном), региональном и местном уровне от древности до наших дней.

Формирование, развитие, взаимоотношения, ментальность, повседневная жизнь, культура этносов и наций на территории Европы, Америки, Азии, Африки, Австралии и Океании.

Формирование, развитие, взаимоотношения, конфликты ментальность, повседневная жизнь социальных групп, стратифицируемых по классовой, гендерной, возрастной, расовой,

этнической, национально-культурной и религиозной принадлежности, социально-экономическому и политическому положению в странах Европы, Америки, Азии и Африки, в Австралии и Океании.

Генезис, эволюция, программные установки и практическая деятельность политических институтов, включая представительные, исполнительные, судебные органы власти, политические партии, профессиональные союзы, общественные организации и общественные движения (национальные, религиозные, молодежные, женские, миротворческие, экологические и другие) в странах Европы, Америки, Азии и Африки, в Австралии и Океании.

Место и роль церквей и религиозных организаций в истории отдельных стран и регионов, государственная политика в отношении религий и религиозных институтов, и, наоборот, влияние религий и религиозных институтов, а также материалистических учений на политику государственных институтов и поведение граждан, этноконфессиональные и межконфессиональные отношения в мировой истории и в отдельных странах Европы, Америки, Азии и Африки, в Австралии и Океании.

Экономические, политические, общественные, культурные связи на глобальном, региональном и локальном уровнях, между отдельными странами, а также государственными и общественными организациями стран Европы, Америки, Азии и Африки, Австралии и Океании.

Развитие материальной и духовной культуры, просвещения и науки, государственная политика в области культуры, просвещения и науки в отдельных регионах и странах Европы, Америки, Азии и Африки, в Австралии и Океании.

Войны и вооруженные конфликты в зарубежных странах, изменения в следствии военных конфликтов экономической и политической ситуации в странах-участницах и в международном масштабе.

IV. Смежные специальности

- 07.00.02 –Отечественная история
- 07.00.06 – Археология
- 07.00.07 – Этнография, этнология и антропология
- 07.00.09 – Историография, источниковедение и методы исторического исследования
- 07.00.15 – История международных отношений и внешней политики
- 24.00.01 – Теория и история культуры

V. Разграничение со смежными специальностями

В отличие от специальности 07.00.02, исследования в рамках которой занимаются изучением закономерностей и особенностей истории Таджикистана в контексте европейской и всемирной истории, исследования по специальности 07.00.03 изучают европейскую и всемирную историю, как на уровне отдельных стран, так и на уровне регионов в тот или иной исторический период.

В отличие от специальности 07.00.06, в исследованиях которой на основе вещественных источников конструируется, прежде всего, доисторическая эпоха, исследования по специальности 07.00.03 изучают социально-экономическое, государственно-политическое, общественное и культурное развитие народов, стран и регионов, как на основе памятников материальной культуры, так и на основе письменных источников.

В отличие от специальности 07.00.07, для исследований которой характерно изучение процесса формирования и развития народов, этносов, этносоциальных групп, их культуры и образа жизни в многочисленных связях с обрядовым фольклором, народной музыкой, хореографией, исследования по специальности 07.00.03 изучают политику различных институтов и ее практическое воплощение в отношении этносоциальных, классовых и конфессиональных групп, процесса их становления и развития, проблем повседневной жизни, конфликтов внутри и между этими группами, а также вопросы, связанные с формированием национального, классового, религиозного самосознания на территории отдельных стран и регионов на основе традиционных исторических методов и источников.

В отличие от специальности 07.00.09, в рамках которой исследуются процессы накопления исторических знаний, а также осуществляется разработка теории и методики использования исторических источников, исследования по специальности 07.00.03 предполагают непосредственное использование источников материальной и духовной культуры как основного вида информации о прошлом определенной исторической эпохи, использование методологии и специальных методов исторического исследования, проведение анализа историографических аспектов истории зарубежных стран и регионов в целях достижения поставленных задач.

В отличие от специальности 07.00.15, в рамках которой ведутся исследования истории взаимоотношений и связей между государствами, народами и другими субъектами международных

отношений, исследования по специальности 07.00.03 изучают процессы внутриполитического, внутриэкономического, социально-культурного развития отдельных зарубежных стран, регионов и цивилизаций, а также выявляют влияние межгосударственных отношений, международных связей на политическое и экономическое развитие стран и регионов в определенный исторический период.

В отличие от специальности 24.00.01, исследования которой направлены на изучение социокультурных, этноконфессиональных процессов, истории культуры народов, государств, регионов, конкретных форм культурного бытия человека в историко-философском аспектах, а также формирование и эволюцию философско-антропологических и культурологических концепций, исследования по специальности 07.00.03 изучают развитие материальной и духовной культуры, науки, техники и образования в различных странах и регионах мира; историческое место и роль церквей и религиозных организаций в истории отдельных стран и регионов, религий и религиозных институтов, материалистических учений, этноконфессиональных отношений в мировой истории.

Шиносномаи ихтисоси 07.00.06

(Бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 сентябри соли 2017 № 4/1 тасдиқ шудааст).

Рамзи ихтисос :

07.00.06 -Бостоншиносӣ

I.Соҳаи илм:

Илмҳои таърих

II. Шарҳи ихтисос:

Бостоншиносӣ - соҳаи илми таърих аст, ки проблемаҳои таърихро аз рӯйи сарчашмаҳои моддӣ ва ҳаттӣ аз замони пайдоиши инсон то асри XIX дар қаринаи раванди умумичаҳонӣ-таърихӣ дар асоси сатҳи имрӯзаи тафсириҳои таърихии маводи таҳқиқоти бостоншиносӣ меомӯзад.

III. Соҳаҳои таҳқиқот:

1. Мавод ва ёдгориҳои бостоншиносӣ аз рӯйи сарчашмаҳои ҳаттӣ ва таҳқиқоти бостоншиносӣ.

2. Равандҳои таърихии инкишофи иҷтимоӣ-иқтисодӣ, намудҳои фаъолияти хоҷагидорӣ, проблемаҳои таърихи сиёсӣ тибқи маводи ҳаттӣ ва бостоншиносӣ, проблемаҳои марҳилабандии таърихӣ ва таснифи ёдгориҳо.

3. Равандҳои ташаккули фарҳангҳои бостоншиносӣ ва умумиятҳои этникӣ, нуфуз ва таъсири байниҳамдигарии онҳо.

4. Инкишофи техникаҳои бостонӣ ва такмилёбии технологияҳо, аз худ кардани маводи навин, истифодаи воситаҳо ва методикаҳои нави техникаӣ дар омӯзиши маводи бостоншиносӣ.

5. Инкишофи фарҳанги маънавӣ ва тасаввуроти идеологӣ, объектҳои дафнӣ.

6. Методикаи таҳқиқоти саҳроӣ ва идоравӣ, тафсири таърихии маводи бостоншиносӣ.

7. Таърихи бостоншиносӣ.

8. Бостоншиносӣ дар соҳаҳои осорхона ва сайёҳӣ.

9. Проблемаҳои нигоҳдории ёдгориҳои бостоншиносӣ.

IV. Ихтисосҳои мучовир:

- 07.00.02 – Таърихи ватанӣ

- 07.00.03 – Таърихи умумӣ

- 07.00.07 –Мардумшиносӣ, этнология ва антропология

- 07.00.10 – Таърихи илм ва техника
- 09.00.14 – Фалсафаи дин ва диншиносӣ
- 24.00.01 – Назария ва таърихи фарҳанг
- 24.00.03– Осорхонашиносӣ, нигоҳдошт ва тармими объектҳои таърихӣ-фарҳангӣ

V. Ҳудудгузори бо ихтисосҳои мучовир

Тафовутҳои ихтисоси 07.00.06 аз ихтисосҳои мучовир он дар сарчашмаҳои асосии таҳқиқот ва ҷанбаи проблемаҳо ҳалшаванда, вижагии кор бо сарчашмаҳо ва тафсири маводи асосии таҳқиқот зоҳир мегардад. Сарчашмаи асосии ихтисоси 07.00.06 ёдгориҳои бостоншиносӣ, маводи шайъӣ, ки дар ҷараёни бо методҳои махсус таҳқиқ намудани онҳо ва тафсири натиҷаҳои бадастомада пайдо шудаанд, махсус меёбанд.

Дар тафовут аз ихтисосҳои 07.00.02 ва 07.00.03, дар ихтисоси 07.00.06 аксаран, фарҳанги моддӣ дар асоси сарчашмаҳои шайъӣ омӯхта мешавад, дар зимн, пеш аз ҳама, давраи тотаърихӣ ва ҳамчунин ҷанбаҳои алоҳидаи инкишофи фарҳанги моддӣ ва маънавӣ бо ҷалби сарчашмаҳои хаттӣ бозсозӣ мегардад.

Дар тафовут аз ихтисоси 07.00.07, таҳқиқот дар ихтисоси 07.00.06 ба фарҳанги моддӣ ва маънавии аҳолии бостонӣ бахшида шудаанд.

Дар тафовут аз ихтисоси 07.00.10- Таърихи илм ва техника, ихтисоси 07.00.06 дар асоси маводи бостоншиносӣ ва бо истифодаи методҳои илмҳои техникӣ омӯхта мешавад.

Дар тафовут аз ихтисоси 09.00.14, таҳқиқот аз рӯи ихтисоси 07.00.06 бозёфтҳои моддии падидаи ҷаҳонбинии динӣ (иншоот, аз ҷумла, объектҳои дафнӣ; масолеҳ ва ҷиҳози маросимӣ) - ро меомӯзад ва падидаҳои оинҳои мушаххасро дар шароити муайяни таърихӣ бозсозӣ менамояд.

Дар тафовут аз ихтисоси 24.00.01, таҳқиқот аз рӯи ихтисоси 07.00.06 ашёи алоҳида ва бозёфтҳои маҷмӯӣ, инчунин ёдгориҳои бостоншиносиро ҳамчун падидаҳои раванди инкишофи тамаддун дар шароити мушаххаси таърихӣ меомӯзад.

Дар тафовут аз ихтисоси 24.00.03, таҳқиқот аз рӯи ихтисоси 07.00.06 ба омӯзиши хусусиятҳои хоси бозёфтҳо, ёдгориҳои бостоншиносӣ, нигоҳдорӣ ва тафсири таърихӣ онҳо равона шудаанд.

Паспорт специальности 07.00.06

(Утвержден решением Президиума Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан от 27 сентября 2017 года № 4/1)

Шифр специальности:

07.00.06 – Археология

I. Отрасль науки:

Исторические науки

II. Формула специальности

Археология – область исторической науки, изучающая проблемы истории по материальным и письменным источникам со времени первоначального заселения до XIX века в контексте всемирно-исторического процесса и на основе современного уровня исторических интерпретаций материалов археологических исследований.

III. Области исследования

1. Археологические памятники и материалы по письменным источникам и археологическим исследованиям.

2. Исторические процессы социально-экономического развития, видов хозяйственной деятельности, проблемы политической истории по письменным и археологическим материалам, проблемы исторической периодизации и классификации памятников.

3. Процессы формирования археологических культур и этнических общностей и их взаимодействие и влияние.

4. Развитие древней техники и усовершенствование технологии, освоение новых материалов, применение новых технических средств и методик в изучении археологических материалов.

5. Развитие духовной культуры и идеологических представлений, погребальные объекты.

6. Методика полевых и камеральных исследований, исторической интерпретации археологических материалов.

7. История археологии.

8. Археология в музейной и туристической сферах.

9. Проблемы сохранения археологических памятников.

IV. Смежные специальности

- 07.00.02 – Отечественная история
- 07.00.03 – Всеобщая история
- 07.00.07 – Этнография, этнология, антропология

- 07.00.10 – История науки и техники
- 09.00.14 – Философия религии и религиоведение
- 24.00.01 – Теория и история культуры
- 24.00.03 – Музееведение, консервация и реставрация историко-культурных объектов

V. Разграничения со смежными специальностями

Разграничение специальности 07.00.06 со смежными специальностями проводится по основным источникам исследований и характеру решаемых проблем, специфике работы с источниками и интерпретации основных материалов исследования. Основным источником для специальности 07.00.06 являются археологические памятники, вещевой материал, выявленный в ходе их исследования специфическими методами и интерпретация полученных результатов.

В отличие от специальностей 07.00.02 и 07.00.03, по специальности 07.00.06 изучается преимущественно материальная культура на основе вещественных источников, причем реконструируется, прежде всего, доисторическая эпоха, а также отдельные аспекты развития истории материальной и духовной культуры позднейшего времени с привлечением письменных источников.

В отличие от специальности 07.00.07, исследования по специальности 07.00.06 касаются материальной и духовной культуры древнего населения.

В отличие от специальности 07.00.10, История науки и техники специальностью 07.00.06 изучается на археологических материалах с использованием методов технических наук.

В отличие от специальности 09.00.14, исследования по специальности 07.00.06 изучают материальные артефакты проявления религиозных воззрений (сооружения, в том числе погребальные объекты; культовые изделия и принадлежности) и реконструируют проявления конкретных культов в определенных исторических условиях.

В отличие от специальности 24.00.01, исследования по специальности 07.00.06 изучают отдельные предметы и комплексы находок, памятники археологии как проявления процесса развития цивилизации в конкретных исторических условиях.

В отличие от специальности 24.00.03, исследования по специальности 07.00.06 касаются изучения характерных черт артефактов, памятников археологии, обеспечения их сохранности и историческую интерпретацию.

Шиносномаи ихтисоси 07.00.07

(Бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 сентябри соли 2017 № 4/Тасдиқ шудааст).

Рамзи ихтисос:

07.00.07- Мардумшиносӣ, этнология ва антропология

I. Соҳаи илм:

Илмҳои таърих.

II. Шарҳи ихтисос :

• Мардумшиносӣ, этнология ва антропология – соҳаи илме мебошад, ки ба омӯзиши этносҳо, равандҳои ташаккул ва таҳаввулоти онҳо, тарзҳои фаъолияти ҳаёти, анъанаҳои этнофарҳангӣ, муносибатҳои байниэтникӣ (байнимиллӣ) дар ҳамаи марҳилаҳои таърихӣ машғул аст.

III. Соҳаҳои таҳқиқот:

Проблемаҳои умуминазариявии мардумшиносӣ, этнологӣ ва антропология. Таърихнигории илм, равияҳо ва мактабҳо. Этногенез ва таърихи этникӣ, равандҳои муосири этноичтимоӣ. Таърихи фарҳанги моддӣ (меъморӣ, ҳалқӣ ва ташкили муҳити зиндагӣ, либосҳои анъанавӣ, таомҳои анъанавӣ, ҳалқӣ). Зироаткорӣ, анъанавӣ, чорводорӣ, касбҳо ва ҳунарҳо. Таърихи фарҳанги маънавӣ ва иҷтимоӣ (донишҳои ҳалқӣ, эътиқодот, маросимҳо ва одатҳо, ҳаҷонбинӣ, ташкилотҳои иҷтимоӣ). Этнологияи (мардумшиносии) ҷуғрофӣ ва ҳаритаҳои таърихӣ-мардумшиносӣ. Шаклҳои анъанавӣ ва муосири оила ва муносибатҳои оилавӣ. Масъалаҳои инкишофи этнофарҳангии ҷамъияти тоҷикон. Таърих ва фарҳанги гурӯҳҳои этникии Тоҷикистон, муносибати байниэтникӣ ва тамосҳо. Таърихи этноконфессиалӣ ва муносибатҳои муосири байниконфессиалӣ. Антропологияи этникӣ дар қаринаи этногенези тоҷикон. Методҳо, методика ва техникаи таҳқиқоти этнологӣ. Мутобиқшавии этнофарҳангии муҳоҷирон.

IV. Ихтисосҳои мучовир

03.03.02 – Антропология

07.00.06 – Бостоншиносӣ

07.00.09 – Таърихнигорӣ, маъхазшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ

07.00.02 – Таърихи ватанӣ

07.00.03 – Таърихи умумӣ

10.01.09 – Фолклоршиносӣ

17.00.04 – Санъати тасвирӣ, ороишӣ-амалӣ ва меъморий

24.00.03 – Осорхонашиносӣ, нигоҳдошт ва тармими объектҳои таърихӣ-фарҳангӣ

V. Ҳудудгузори бо ихтисосҳои мучовир

Дар тафовут аз ихтисоси 03.03.02, ки дар доираи он равандҳои биологии ташаккули навъҳои антропологии аҳоли, тағйирёбандагии замонӣ ва фазоии онҳо омӯхта мешавад, таҳқиқот дар ихтисоси 07.00.07 ба омӯзиши равандҳои этнофарҳангии ташаккули халқҳо, ҳудудҳои этникии онҳо, фарҳанги анъанавӣ, забон ва ҳудодоҳии этникӣ ва ба дараҷаи камтар ба навъҳои антропологии равона шудаанд.

Дар тафовут аз ихтисоси 07.00.06, ки дар доираи он фарҳанги модӣ ва маънавии аҳолии бостонӣ омӯхта мешавад, таҳқиқот аз рӯйи ихтисоси 07.00.07 ба омӯзиши халқҳои имрӯза, пайдоиш ва инкишофи онҳо, анъанаҳои этнофарҳангӣ ва муносибатҳои байниэтникий равона шудаанд.

Дар тафовут аз ихтисоси 07.00.09, ки дар доираи он раванди инкишофи илмҳои таърих ва андухташавии донишҳои таърихӣ ва концепсияҳоро меомӯзанд, инчунин назария ва амалияи истифодаи илми сарчашмаҳои хаттии таърихиро таҳия меkunанд, таҳқиқот аз рӯйи ихтисоси 07.00.07 ба омӯзиши таърихнигории соҳаҳои мушаххаси таҳқиқоти ихтисоси мазкур мансуб мебошад.

Дар тафовут аз ихтисосҳои 07.00.02 ва 07.00.03, ки дар доираи онҳо равандҳои инкишофи ҷомеа, таърихи иҷтимоӣ-иқтисодӣ, сиёсӣ, ҳарбӣ, таърихи умумии фарҳанги халқҳоро меомӯзанд, таҳқиқот аз рӯйи ихтисоси 07.00.07 ба омӯзиши шаклҳои анъанавии фарҳанг, ташаккул ва инкишофи халқҳо, нишонаҳои муайянкунандаи этникӣ, инчунин, муносибатҳои байниҳамдигарии милли дахл дорад.

Дар тафовут аз ихтисоси 10.01.09, ки таҳқиқоти он, асосан ба омӯзиши шаклҳои шафоҳӣ-назмии фолклор, нигоҳ доштан ва инкишоф додани онҳо равона шудааст, таҳқиқот аз рӯйи ихтисоси 07.00.07 шаклҳои анъанавӣ-маросимии ин соҳаи фарҳанги маънавии халқро меомӯзад.

Дар тафовут аз ихтисоси 17.00.04, ки ҳамаи намудҳо ва шаклҳои санъати тасвирӣ, ороишӣ-амалиро меомӯзад, ихтисоси 07.00.07 ба омӯзиши шаклҳо ва намудҳои анъанавии санъатҳо ва ҳунароҳои

ороишӣ-амалӣ (кулолгарӣ, бофандагӣ, кандакориӣ чӯб, бӯрёбофӣ, сӯзанидӯзӣ ва ғайра), инчунин меъмориӣ мардумӣ равона шудааст.

Дар тафовут аз ихтисоси 24.00.03, ки дар доираи он таърих, назария ва амалияи кори осорхонаро меомӯзанд, таҳқиқот аз рӯйи ихтисоси 07.00.07 ба омӯзиши масъалаҳои мардумшиносии осорхонашиносӣ марбут мебошад.

Паспорт специальности 07.00.07

(Утвержден решением Президиума Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан от 27 сентября 2017 года № 4/1)

Шифр специальности:

07.00.07 – Этнография, этнология и антропология

I. Отрасль науки:

Исторические науки

II. Формула специальности

Этнография, этнология и антропология – область науки, занимающаяся изучением этносов, процессов их формирования и эволюции, способов жизнедеятельности и образа жизни, их этнокультурных традиций, межэтнических (межнациональных) взаимоотношений на всех исторических этапах.

III. Области исследования

Общетеоретические проблемы этнографии, этнологии и антропологии. Историография науки, направления и школы. Этногенез и этническая история, современные этносоциальные процессы. История материальной культуры (народное зодчество и организация жилой среды, традиционный костюм, традиции народной кулинарии). Традиционное земледелие, животноводство, промыслы и ремесла. История духовной и социальной культуры (народные знания, верования, обычаи и обряды, мировоззрение и этническое самосознание, социальные организации). Ареальная этнология (этнография) и историко-этнографические атласы. Традиционные и современные формы семьи и семейных отношений. Проблемы этнокультурного развития таджикской диаспоры. История и культура этнических групп Таджикистана, межэтнические отношения и контакты. Этноконфессиональная история и современные межконфессиональные отношения. Этническая антропология в контексте этногенеза таджиков. Методы, методики и техника этнологических исследований. Этнографические объекты в музейной и туристической деятельности. Этнокультурная адаптация мигрантов.

IV. Смежные специальности

03.03.02 – Антропология

07.00.06 – Археология

07.00.09–Историография, источниковедение и методы исторического исследования

07.00.02 – Отечественная история

07.00.03 – Всеобщая история

10.01.09 – Фольклористика

17.00.04 – Изобразительное и декоративно-прикладное искусство и архитектура

24.00.03 – Музееведение, консервация и реставрация историко-культурных объектов.

V. Разграничение со смежными специальностями

В отличие от специальности 03.03.02, в рамках которой изучают биологические процессы формирования антропологических типов населения, их временной и пространственной изменчивости, исследования по специальности 07.00.07 касаются изучения этнокультурных процессов формирования народов, их этнической территории, традиционной культуры, языка, этнического самосознания и в меньшей степени – антропологических типов.

В отличие от специальности 07.00.06, в рамках которой изучают материальную и духовную культуру древнего населения, исследования по специальности 07.00.07 касаются изучения современных народов, их происхождения и развития, этнокультурных традиций и межэтнических отношений.

В отличие от специальности 07.00.09, в рамках которой изучают процесс развития исторической науки и накопление исторических знаний и концепций, а также разрабатывают теорию и практику научного использования письменных исторических источников, исследования по специальности 07.00.07 касаются изучения историографии по конкретным областям исследования данной специальности.

В отличие от специальностей 07.00.02 и 07.00.03, в рамках которых изучают процессы развития обществ, социально-экономической, политической, военной истории, общей истории культуры народов, исследования по специальности 07.00.07 касаются изучения традиционных форм культуры, формирования и развития народов, их этноопределяющих признаков, а также национальных взаимоотношений.

В отличие от специальности 10.01.09, исследования которой направлены на изучение, главным образом, устно-поэтических форм фольклора, на их сохранение и развитие, исследования по специальности 07.00.07 касаются изучения обрядово-ритуальных форм этой сферы духовной культуры народа.

В отличие от специальности 17.00.04, изучающей все виды и формы изобразительного, декоративно-прикладного искусства, архитектуры, исследования по специальности 07.00.07 направлены на изучение традиционных форм и видов декоративно-прикладного искусства и ремесла (гончарство, ткачество, резьба по дереву, плетение, вышивка и т.д.), а также народного зодчества.

В отличие от специальности 24.00.03, в рамках которой изучают историю, теорию и практику музейного дела, исследования по специальности 07.00.07 касаются изучения проблем этнографического музееведения.

Шиносномаи ихтисоси 07.00.09

(Бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 сентябри соли 2017 № 4/1 тасдиқ шудааст).

Рамзи ихтисос:

07.00.09 - Таърихнигорӣ, маъхазшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ

I. Соҳаи илм:

Илмҳои таърих

II. Шарҳи ихтисос:

Таърихнигорӣ, маъхазшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ – соҳаи илмҳои таърих, ки ба таҳқиқи раванди андухташавии донишҳои таърихӣ ва ҳолати имрӯзаи онҳо дар иртибот бо таҳаввулоти ҷамъиятӣ; инкишоф додани заминаи назариявӣ ва методологияи илм, ки ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли масъалаҳои маърифати таърихӣ, таҳияи назария, методҳо ва амалияи омӯзиш ва истифодаи сарчашмаҳои таърихӣ, инчунин такмил додани сохтори ташкилии илм машғул аст.

III. Соҳаҳои таҳқиқот:

1. Таърихи илми таърих. Инкишофи афкори таърихӣ, равияҳо ва мактабҳо, функсияҳои ташкилӣ ва иҷтимоии илм дар марҳилаҳои муайяни таърихӣ. Консепсияҳои таърихи ҷаҳонӣ ва ватанӣ. Хотираи таърихӣ инсоният.

2. Сарчашмашиносӣ. Назария, таърих ва методҳои таҳқиқоти сарчашмашиносӣ. Таснифот ва гурӯҳбандии сарчашмаҳо. Сарчашмаҳо роҷеъ ба Тоҷикистон ва кишварҳои хориҷӣ. Муҳити нави иттилоотӣ ва шаклҳои нави сарчашмаҳои таърихӣ. Нарратология.

3. Табиати маърифати таърихӣ. Таърих ва замони муосир. Функсияи иҷтимоии илми таърих. Вижагии маърифати таърихӣ. Ҷанбаҳои сохтори таҳқиқоти таърихӣ. Маҷмӯаҳои илми таърих.

4. Усул (принсипҳо) ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ. Усули таҳқиқоти таърихӣ Равишҳои танзим ва асосноккунии донишҳои таърихӣ. Шаклҳои шафохӣ-мантиқӣ ва аломатӣ-намодии пешниҳоди донишҳо Методҳои таърихӣ умумиилмӣ ва махсус. Равияи инноватсионӣ ва методҳои илми таърих, технологияҳои иттилоотӣ. Методҳои байнифанӣ ва методҳои илмҳои муҷовир.

IV. Ихтисосҳои мучовир

- 05.25.02 – Хуччатнигорӣ, хуччатшиносӣ, бойгонишинӣ
- 07.00.02 – Таърихи ватанӣ
- 07.00.03 – Таърихи умумӣ
- 07.00.15 – Таърихи муносибатҳои байналмилалӣ ва сиёсати

хориҷӣ

- 07.00.06 – Бостоншиносӣ
- 07.00.07 – Мардумшиносӣ, этнология ва антропология
- 07.00.10 – Таърихи илм ва техника
- 24.00.01 – Назария ва таърихи фарҳанг

V. Худудгузорӣ бо ихтисосҳои мучовир

Дар тафовут аз ихтисоси 05.25.02, ки шомили таҳқиқот дар соҳаҳои коркард, баҳисобгирӣ, нигоҳдорӣ, чустучӯ, истифодаи хуччатҳои муассисавӣ ва бойгонӣ, гурӯҳбандӣ, тасниф, ҳаммонандкунонӣ, стандартикунонии онҳо, инчунин машғул ба масъалаҳои татбиқи ҳуқуқи шаҳрвандон, ташкилотҳои илмӣ ва ғайра ба дарёфти иттилоот, таҳқиқоти қонуниятҳои эҷоди хуччатҳо ҳамчун ҳомилони иттилоот мебошад, таҳқиқот аз рӯйи ихтисоси 07.00.09 ба шаклҳо ва муҳтавои сарчашмаҳо дар ретроспективаи таърихӣ, равшанӣ андохтан ба табиати ғносеологӣ сарчашмаҳо, арзиши маърифатӣ онҳо, методҳо ва методикаҳои кор бо сарчашмаҳои таърихӣ марбут мебошад.

Дар тафовут аз ихтисосҳои 07.00.02, 07.00.03 ва 07.00.15, ки таҳқиқоти онҳо ба омӯзиши мавзӯҳои мушаххаси таърихӣ бо ҷалби сарчашмаҳои саҳеҳи бостонӣ, ба баррасии ҷанбаҳои таърихнигорӣ масъалаҳои илмӣ гузошташуда равона гардидаанд, таҳқиқот аз рӯйи ихтисоси 07.00.09 дар соҳаи омӯзиши инкишофи таърих ҳамчун илм дар иртибот бо таҳавулотӣ ҷамъиятӣ, таҳияи назария ва амалияи истифодабарии сарчашмаҳои таърихӣ, инчунин маҷмӯи усул (принсипҳо) ва методҳо, ки барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли масъалаҳои маърифатӣ таърихӣ равона гардидаанд, роҳандозӣ мешаванд.

Дар тафовут аз ихтисоси 07.00.06, ки масъалаҳои мушаххаси таърихро дар асоси сарчашмаҳои моддӣ ва ҳаттии бостоншиносӣ меомӯзад, таҳқиқот аз рӯйи ихтисоси 07.00.09 ба омӯзиши консепсияҳои илмӣ таърихӣ, таҳияи назария ва амалияи истифодаи сарчашмаҳои таърихӣ, бештар сарчашмаҳои ҳаттӣ равона шудаанд.

Дар тафовут аз ихтисоси 07.00.07, ки халқҳо-этносҳо, ташаккул ва инкишофи онҳо, равишҳои ғайриқонунии ҳаётӣ, анъанаҳои

этнофарҳангӣ ва муносибатҳои байниҳамдигарии миллиро меомӯзад, таҳқиқот аз рӯйи ихтисоси 07.00.09 ба омӯзиши концепсияҳои илмӣ таърихӣ инкишофи халқҳои алоҳида ва умуман ҷомеа равона шудаанд.

Дар тафовут аз ихтисоси 07.00.10, ки қонуниятҳои умумии инкишофи илм ва техникаро баррасӣ менамояд, таҳқиқот аз рӯйи ихтисоси 07.00.09 ба омӯзиши раванди инкишофи илми таърих ва тақмилдиҳии сохтори ташкилии он дар иртибот бо таҳаввулотӣ ҷамъиятӣ, саҳми мактабҳои алоҳидаи илмӣ ва шахсиятҳо дар ғанигардонии ғанҷинаи донишҳои таърихӣ машғул аст.

Дар тафовут аз ихтисоси 24.00.01, ки равандҳои этнофарҳангӣ, этноконфессиялӣ ва таърихи фарҳанги халқҳо, шаклҳои мушаххаси ҳастии фарҳангии инсон, ташаккул ва таҳаввули концепсияҳои фалсафӣ-антропологӣ ва фарҳангшиносиро меомӯзад, ихтисоси 07.00.09 ба таҳқиқи раванди ташаккул, инкишоф ва ҳолати кунунии донишҳои таърихӣ дар робита бо таҳаввули иҷтимоӣ, коркарди маҷмӯи усул ва методҳое, ки барои ноил шудан ба ҳадафҳо ва ҳалли масъалаҳои маърифати таърихӣ равона гардидаанд, тавсифномаи сарчашмаҳо оид ба таърихи ватанӣ ва хориҷӣ, инчунин, ҷанбаҳои алоҳидаи фарҳанги халқҳоро аз дидгоҳи таҳаввулӣ машғул мебошад.

Паспорт специальности 07.00.09

(Утвержден решением Президиума Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан от 27 сентября 2017 года № 4/1)

Шифр специальности:

07.00.09 – Историография, источниковедение и методы исторического исследования

I. Отрасль науки:

Исторические науки

II. Формула специальности

Историография, источниковедение и методы исторического исследования – область исторической науки, занимающаяся исследованием процесса накопления исторических знаний и ее современного состояния в связи с общественной эволюцией; развития теоретико-методологической базы науки, обеспечивающей достижение целей и решение задач исторического познания; разработкой теории, методики и практики изучения и использования исторических источников, а также совершенствования организационной структуры науки.

III. Области исследований

1. История исторической науки. Развитие исторической мысли, направления и школы, организация и социальные функции науки в определенные исторические периоды. Концепции всемирной и отечественной истории. Историческая память человечества.

2. Источниковедение. Теория, история и методы источниковедческого исследования. Классификация и систематизация источников. Источники по истории Таджикистан и зарубежных стран. Новая информационная среда и новые типы исторических источников. Нарратология.

3. Природа исторического познания. История и современность. Социальные функции исторической науки. Специфика исторического познания. Предмет и структура исторического исследования. Категории исторической науки.

4. Принципы и методы исторического исследования. Принципы исторического исследования. Способы построения и обоснования исторического знания. Вербально-логические и знаково-символьные формы представления знания. Общенаучные и специальные исторические методы. Инновационные направления и методы

исторической науки, информационные технологии. Междисциплинарные методы и методы смежных наук.

IV. Смежные специальности

• 05.25.02–Документалистика, документоведение, архивоведение

• 07.00.02 – Отечественная история

• 07.00.03 – Всеобщая история

• 07.00.15 – История международных отношений и внешней политики

• 07.00.06 – Археология

• 07.00.07 – Этнография, этнология и антропология

• 07.00.10 – История науки и техники

• 24.00.01 – Теория и история культуры

V Разграничения со специальностью 07.00.09

В отличие от специальности 05.25.02, включающей исследования в области обработки, учёта, хранения, поиска, использования учрежденческой и архивной документации, её систематизации, унификации, стандартизации, а также занимающейся вопросами реализации прав граждан, научных и других организаций на получение информации; исследованием закономерностей создания документов как носителей информации, исследования по специальности 07.00.09 касаются формы и содержания источников в исторической ретроспективе, выяснения гносеологической природы источников, их познавательной ценности, методов и методик работы с историческими источниками.

В отличие от специальностей 07.00.02, 07.00.03 и 07.00.15, исследования по которым направлены на изучение конкретных исторических тем с привлечением аутентичных источников о прошлом, с рассмотрением историографических аспектов поставленных научных проблем, исследования по специальности 07.00.09 ведутся в сфере изучения развития истории как науки в связи с общественной эволюцией, разработки теории и практики использования исторических источников, а также совокупности принципов и методов, направленных на достижение целей и задач исторического познания.

В отличие от специальности 07.00.06, изучающей конкретные проблемы истории по материальным и письменным археологическим источникам, исследования по специальности 07.00.09 направлены на изучение научных исторических концепций, разработки теории и практики использования исторических источников, преимущественно письменных источников.

В отличие от специальности 07.00.07, изучающей народы-этноты, их формирование и развитие, способы жизнедеятельности и образ жизни, этнокультурные традиции и национальные взаимоотношения, исследования по специальности 07.00.09 направлены на изучение научных исторических концепций развития отдельных народов и общества в целом.

В отличие от специальности 07.00.10, рассматривающей общие закономерности развития науки и техники, исследования по специальности 07.00.09 занимаются изучением процесса развития исторической науки и совершенствования ее организационных структур в связи с общественной эволюцией, вклада отдельных научных школ и персоналий в арсенал исторических знаний.

В отличие от специальности 24.00.01, изучающей социокультурные, этноконфессиональные процессы, историю культуры народов, конкретных форм культурного бытия человека, формирования и эволюции философско-антропологических и культурологических концепций, специальность 07.00.09 занимается исследованием процесса становления, развития и современного состояния исторических знаний в связи с общественной эволюцией, разработкой совокупности принципов и методов, направленных на достижение целей и решение задач исторического познания, характеристикой источников по отечественной и зарубежной истории, а также отдельных аспектов культуры народов под эволюционным углом зрения.

ШИНОСНОМАҲОИ СОҶАИ ИЛМҲОИ ИҚТИСОДӢ

Шиносномаи ихтисоси 08.00.01

(Бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 ноябри соли 2017 № 6/6 тасдиқ шудааст).

I. Рамзи ихтисос:

08.00.01- Назарияи иқтисодӣ

II. Шарҳи ихтисос:

Ошкор намудани робитаҳои такроршаванда ва устувор дар зухурот ва равандҳои иқтисодию иҷтимоӣ, тавсифи сохтори онҳо, қонуниятҳои амалкард ва тамоюли рушди муносибатҳои иқтисодӣ, дар ин асос маънидод намудани далелҳои мавҷуда ва раванди ғайбӣ иқтисодӣ-иҷтимоӣ, дарк ва пешбинии ҳолатҳои хоҷагидорӣ, ошкорнамоӣ ва идроки далелҳои нав ва идроки далелҳои қаблӣ маълумбуда, равандҳо ва тамоюлотҳои тавсифкунандаи ташаккул, таҳаввулот ва дигаргуншавии низомҳои иқтисодӣ-иҷтимоӣ ва ниҳодҳо, иқтисоди минтақавӣ ва миллий дар ретроспективаи таърихӣ, таҳлили самтҳо ва марҳилаҳои рушди афкори иқтисодӣ дар иртибот бо шароити иқтисодӣ-иҷтимоии марҳилаҳои мувофиқаткунанда ба вимоҳҳои халқҳо ва мамлакатҳои гуногун.

Муносибатҳои воқеии иқтисодӣ ва равандҳои хусусияти муҳимдошта барои шароити типологии яқсон (низомҳои иқтисодӣ, марҳилаҳои инкишофи онҳо, тарзи истеҳсолот, амсилаи механизми хоҷагидорӣ, ҳолатҳои таърихӣ ва ғ); таҷриба ва натиҷаи ғайбӣ иқтисодӣ дар доираи низомҳои иқтисодӣ-иҷтимоии гуногун, тамаддун, давлат, минтақа, соҳаҳо ва самти хоҷагӣ; таълимоти афкори ошкоркунандаи мазмун ва хусусиятҳои муносибатҳои иқтисодӣ, равандҳо ва қонуниятҳои тараққиёти иқтисодӣ.

III. Соҳаҳои таҳқиқот:

1. Иқтисоди сиеъӣ

1.1. Сохтор ва қонуниятҳои инкишофи муносибатҳои иқтисодӣ; моликият дар системаи муносибатҳои иқтисодӣ; манфиатҳои иқтисодӣ; давраҳои истеҳсолоти ҷамъиятӣ, сохторҳои моддӣ-шайъӣ ва арзишии он; такрористеҳсоли сармояи ҷамъиятӣ ва инфиродӣ; самаранокии истеҳсолоти ҷамъиятӣ; амали ҳамзамони қувваҳои истеҳсолкунанда, шаклҳои иқтисодӣ, методҳои хоҷагидорӣ ва сохтори ниҳодӣ; таъсири равандҳои нави технологӣ ба равандҳои ташаккул ва фаъолияти сохторҳои иқтисодӣ ва ниҳодҳо; омилҳои инноватсионии дигаргуншавии иҷтимоӣ-иқтисодӣ; назарияи механизми хоҷагидорӣ ва инкишофи он: усул (принсипҳо), тамоюлҳо ва вижагиҳо; қонуниятҳои таҳаввулоти низомҳои иқтисодӣ-иҷтимоӣ; гуманитарсияи инкишофи иқтисодӣ; назарияи иқтисодиёти «иттилоотӣ», «баъдисаноатӣ» ва «иқтисоди ба маориф асосёфта»; таркиб, сохтор ва динамикаи сарвати миллий; иқтисодиёти захираҳо (бозори сармоя, меҳнат ва молия); нақш ва вазифаи давлат ва ҷомеаи шахрвандӣ дар амалкарди системаҳои иқтисодӣ; назарияи бахши хусусӣ дар иқтисодиёт; қонуниятҳои ҷаҳонишавии (глобализатсия) иқтисодиёти ҷаҳон ва таъсири он ба фаъолияти системаҳои иқтисодии миллий-давлатӣ; ташаккули сиёсати иқтисодии (стратегия) давлат; масъалаҳои назариявии амнияти иқтисодӣ.

1.2. Назарияи микроиқтисод: назарияи тақозои истеъмоли; назарияи фирма; назарияи ташкилии бозорҳо; назарияи рақобат ва танзими зиддиинҳисорӣ; назарияи мувозинати умумии иқтисодӣ; назарияи иқтисодиёти некуаҳволӣ; алоқамандии некуаҳволии инфиродӣ ва ҷамъиятӣ.

1.3. Назарияи макроиқтисод: назарияи инкишофи иқтисодӣ; назарияи даври қорӣ ва бухронҳо; назарияи пул; назарияи таваррум, назарияи ҳисобдорӣ миллий; назарияи идоракунии системаҳои иқтисодӣ. Ҷанбаҳои иқтисодии пешрафти илмӣ-техникӣ ва таъсири онҳо ба равандҳои макроиқтисодӣ.

1.4. Назарияи иқтисодии ниҳодӣ ва таҳаввулотӣ: назарияи ҳуқуқи моликият; назарияи хароҷотҳои транзаксионӣ; назарияи ниҳодии фирма; назарияи иқтисодиёти гузаранда ва дигаргуншавии (трансформатсия) системаҳои иқтисодӣ-иҷтимоӣ; интиҳоби иҷтимоӣ-иқтисодӣ. Инкишофи ниҳодҳои механизми хоҷагидорӣ дар ҷомеаи баъдисаноатӣ.

2. Таърихи иқтисодиёт

2.1. Тамоюлҳои умумӣ ва қонуниятҳои иқтисодии таърихи инсоният (марҳилабандии таърихи иқтисод, вижагиҳо ва зинаҳои марҳилаҳои алоҳидаи иқтисодӣ, даврӣ будани равандҳои иқтисодӣ, маҳдудияти давлатӣ ва минтақавии онҳо ё ҷаҳонишавӣ).

2.2. Таърихи ташаккул ва инкишофи системаҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва тамаддунҳо, типологияи онҳо ва таҳлили муқоисавӣ-таърихӣ.

2.3. Қонуниятҳо, вижагиҳо, марҳилаҳои инкишофи давлатҳои алоҳида ва минтақаҳо, омилҳои муайянқунандаи хусусияти инкишофи онҳо. Таҳлили таърихӣ-муқоисавии тараққиёти давлатҳои гуногун.

2.4. Таърихи таҷриба ва методи дигаргунсозии системаи иқтисодӣ (марҳилаҳои таҳаввулотӣ система, даврҳои гузариш, табaddулотӣ иҷтимоӣ, ислоҳоти иқтисодӣ).

2.5. Таърихи ниҳодҳои иқтисодӣ (моликият, бозор, оила, давлат, соҳибкорӣ ва ғ).

2.6. Таърихи инкишофи соҳаҳои гуногуни фаъолияти хоҷагидорӣ ва муҷтамаи иқтисоди миллӣ.

2.7. Таърихи асосҳои иқтисодӣ, истеҳсоли-техникӣ ва технологӣ.

2.8. Иқтисодиёти таърихнигорӣ (историография).

3. Таърихи афкори иқтисодӣ

3.1. Ташаккули илми иқтисодӣ, пайдоиши мактабҳои илмӣ классикӣ ва дигар мактабҳо.

3.2. Марксизм ва таҳаввулотӣ он. Тафриқасозии таълимоти марксистӣ. Дигаргуншавии муносири иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва хусусиятҳои зухуроти он дар равияи неомарксизм.

3.3. Маргинализм ва таҳаввулотӣ он. Пайдоиши равияи неоклассикӣ.

3.4. Мактабҳои иҷтимоӣ, таърихӣ ва ғайра.

3.5. Кейнсгарой ва таҳаввулотӣ он. Неокейнсгарой.

3.6. Институтсионализм ва неоинститутсионализм.

3.7. Неолиберализм ва монетаризм.

3.8. Пайдоиши мактабҳои нави равияҳои афкори иқтисодӣ дар шароити сармоядорӣ.

3.9. Самти таъсири мутақобила ва ҳамбастагии равияҳои гуногун ва мактабҳои афкори иқтисодӣ.

3.10.Таҳқиқ ва арзёбии концепсияҳо ва амсилаҳои ислоҳоти иқтисодӣ дар мамлакатҳои тараққикарда ва рӯ ба тараққии ҷаҳон.

3.11.Мақтаби тоҷикии афкори иқтисодӣ: Вижагиҳои мақтаби иқтисодии Тоҷикистон ва таъсири он ба хусусиятҳои асосии афкори иқтисодӣ; раванди пайдоиш, ташаккул ва зинаҳои рушди афкори иқтисодӣ дар Тоҷикистон; Пешгуии концептуалӣ-ҷаҳонбинӣ оид дурнамои иҷтимоӣ-иқтисодии тараққиёти Тоҷикистон; Омезиши ҷанбаҳои иқтисодӣ ва иҷтимоии тараққиёт дар мақтаби афкори иқтисодии тоҷикӣ. Самтҳои асосии инкишофи афкори иқтисодии тоҷик дар шароити муосир, хусусиятҳои он, зиддият, муборизаи равияҳо, мутаносибии он бо самти инкишофи афкори иқтисодии муосир; Хусусиятҳои дигаргуншавии марксизм дар афкори иқтисодии шӯравӣ; муқоисаи афкори иқтисодии тоҷик ва илми ҷаҳонӣ; Таҳаввулот, тафриқасозӣ ва эҳёшавии афкори иқтисодии тоҷик (шӯравӣ); Пайдоиши равияҳои нави афкори иқтисодӣ дар марҳилаи пасошӯравӣ (давраи истиқлолияти давлатӣ), таснифоти онҳо ва муқоиса бо афкори иқтисодии хориҷӣ; проблемаҳои синтез дар назарияи иқтисодии муосир ва тамоюли тараққиёти ҷаҳон ва вижагии Тоҷикистон.

4.Методологияи илмҳои иқтисодӣ

4.1. Заминаҳои фалсафӣ, ахлоқӣ ва методологияи назарияҳои иқтисодӣ.

4.2. Таҳаввулоти парадигмаҳои назарияи иқтисодӣ.

4.3. Иртиботи байнифаннӣ дар илми иқтисодӣ.

4.4. Усул (принсипҳо) ва методҳои таҳқиқоти иқтисодӣ-назариявӣ.

4.5. Стандартҳои илмӣ ва меъёрҳои баҳодиҳии донишҳои иқтисодӣ.

4.6. Ташаккули мақтабҳои илмӣ дар назарияи иқтисодӣ.

4.7. Методологияи таҳқиқоти таърихӣ-иқтисодӣ.

4.8. Коркарди методологияи таҳқиқоти таърихи афкори иқтисодӣ.

ПАСПОРТА СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ ЭКОНОМИЧЕСКИХ НАУК

Паспорт специальности 08.00.01

(Утвержден решением Президиума Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан от 30 ноября 2017 года, № 6/6)

Шифр специальности:

08.00.01 - Экономическая теория

Содержание исследований: выявление устойчивых,

повторяющихся связей в социально-экономических явлениях и процессах, их структурных характеристик, закономерностей функционирования и тенденций развития экономических отношений, объяснение на этой основе существующих фактов и процессов социально-экономической деятельности, понимание и предвидение хозяйственно-политических событий; выявление и осмысление новых, а также переосмысление ранее известных фактов, процессов и тенденций, характеризующих формирование, эволюцию и трансформацию социально-экономических систем и институтов, национальных и региональных экономик в исторической ретроспективе; анализ направлений и этапов развития экономической мысли во взаимосвязи с социально-экономическими условиями соответствующих периодов и особенностями различных стран и народов.

Объект исследований: реальные экономические связи и процессы, имеющие общезначимый характер для типологически однородных условий (экономических систем, этапов их развития, способов производства, моделей хозяйственного механизма, исторических ситуаций и т.д.); опыт и результаты экономической деятельности в рамках различных социально-экономических систем, цивилизаций, государств, регионов, отраслей и сфер хозяйства; учения и теории, раскрывающие содержание и основные черты экономических отношений, процессов и закономерностей экономического развития.

Области исследований:

1. Политическая экономия:

1.1. Структура и закономерности развития экономических отношений; собственность в системе экономических отношений; экономические интересы; фазы общественного воспроизводства,

взаимосвязь его материально-вещественных и стоимостных факторов; воспроизводство общественного и индивидуального капитала; эффективность общественного производства; взаимодействие производительных сил, экономических форм, методов хозяйствования и институциональных структур; воздействие новых технологических укладов на процессы формирования и функционирования экономических структур и институтов; инновационные факторы социально-экономической трансформации; теория хозяйственного механизма и его развитие: принципы, особенности, тенденции; закономерности эволюции социально-экономических систем; гуманизация экономического роста; теория «информационной», «постиндустриальной» экономики и «экономики, основанной на знаниях»; состав, структура и динамика национального богатства; экономика ресурсов (рынков капиталов, труда и финансов); роль и функции государства и гражданского общества в функционировании экономических систем; теория частного сектора в экономике; закономерности глобализации мировой экономики и ее воздействие на функционирование национально-государственных экономических систем; формирование экономической политики (стратегии) государства; теоретические проблемы экономической безопасности.

1.2. Микроэкономическая теория: теория потребительского спроса; теория фирмы; теория организации рынков; теория конкуренции и антимонопольного регулирования; теория общего экономического равновесия; теории экономики благосостояния; взаимозависимость общественного и личного благосостояния.

1.3. Макроэкономическая теория: теория экономического роста; теория деловых циклов и кризисов; теория денег; теория инфляции; теория национального счетоводства; теория управления экономическими системами. Экономические аспекты научно-технического прогресса и его влияние на макроэкономические процессы.

1.4. Институциональная и эволюционная экономическая теория: теория прав собственности; теория транзакционных издержек; институциональная теория фирмы; эволюционная теория экономической динамики; теория переходной экономики и трансформации социально-экономических систем; социально-экономические альтернативы. Развитие институтов хозяйственного механизма в постиндустриальном обществе.

2. Экономическая история.

2.1. Общие тенденции и закономерности экономической истории человечества (периодизация экономической истории, особенности и этапы отдельных исторических эпох, цикличность экономических процессов, их страновая и региональная ограниченность или глобализация).

2.2. История становления и развития социально-экономических систем и цивилизаций, их типология и сравнительно-исторический анализ.

2.3. Закономерности, особенности, этапы развития отдельных стран и регионов, факторы, обуславливающие специфику их развития. Сравнительно-исторический анализ развития различных стран.

2.4. История опыта и способов трансформации экономических систем (этапов эволюции систем, переходных эпох, социальных революций, экономических реформ).

2.5. История экономических институтов (собственности, рынка, семьи, государства, предпринимательства и др.).

2.6. История развития различных сфер хозяйственной деятельности и народнохозяйственных комплексов.

2.7. История производственно-технических и технологических основ экономики.

2.8. Экономическая историография.

3. *История экономической мысли.*

3.1. Становление экономической науки, возникновение классических и других основных научных школ.

3.2. Марксизм, его эволюция, дифференциация марксистских течений. Современная социально-экономическая трансформация и особенности ее отражения в неомарксизме.

3.3. Маржинализм и его эволюция. Возникновение неоклассических направлений.

3.4. Социальная, историческая и другие научные школы.

3.5. Кейнсианство и его эволюция, некейнсианство.

3.6. Институционализм и неoinституционализм.

3.7. Неолиберализм и монетаризм.

3.8. Возникновение новых школ и направлений экономической мысли в условиях капитализма.

3.9. Направления взаимовлияния и интеграции различных направлений и школ экономической мысли.

3.10. Исследование и оценка концепций и моделей прорывных экономических реформ в отдельных развитых и развивающихся странах мира.

3.11.Таджикская школа экономической мысли: особенности Таджикистана и их воздействие на основные черты экономической мысли; процесс возникновения, становления и этапы развития экономической мысли в Таджикистане; общее и особенное по сравнению с зарубежными школами экономической мысли; концептуально-мировоззренческие представления о социально-экономических перспективах развития Таджикистана; синтез экономических и социальных аспектов развития в таджикской школе экономической мысли; основные направления развития таджикской экономической мысли в современный период, ее черты, противоречия, борьба направлений, соотношение с линиями развития современной экономической мысли; особенности трансформации марксизма в советской экономической мысли; сопоставление таджикской экономической мысли с мировой наукой; эволюция, дифференциация и перерождение таджикской (советской) экономической мысли; возникновение новых направлений экономической мысли в постсоветский этап (период государственной независимости), их классификация, сопоставление с зарубежной экономической мыслью; проблемы синтеза в современных экономических теориях тенденций мирового развития и своеобразия Таджикистана.

4. Методология экономической науки:

4.1. Философские, этические и методологические предпосылки экономических теорий.

4.2. Эволюция парадигмы экономической теории.

4.3. Междисциплинарные взаимодействия в экономической науке.

4.4. Принципы и методы экономико-теоретических исследований.

4.5. Стандарты научности и критерии оценки экономических знаний.

4.6. Формирование научных школ в экономической теории.

4.7. Методология историко-экономических исследований.

4.8. Разработка методологии исследования истории экономической мысли.

Шиносномаи ихтисоси 08.00.05

(Бо қарори Раёсати комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 сентябри соли 2017 № 4/Итасдиқ шудааст).

I. Рамзи ихтисос:

08.00.05 - Иқтисодиёт ва идоракунии хоҷагии халқ

II. Мухтавои ихтисос: Мухтавои ихтисоси 08.00.05-ро таҳқиқи системаҳои иқтисодӣ ва иҷтимоӣ-иқтисодӣ, пайдоиш, ташаккул ва рушди онҳоро танҳо аз ҷанбаи идоракунии ташкил медиҳад.

Ба қисмҳои таркибии асосии ин ихтисос дохил мешавад: муқаррароти назариявӣ ва методологӣ, методҳо ва равишҳои идоракунии системаҳои иқтисодӣ ва иҷтимоӣ-иқтисодӣ; ҷанбаҳои ниҳодӣ ва инфрасохториҳои рушди ин системаҳо; ҷанбаҳои гуногуни омӯзиши субъектҳои идоракунии системаҳои иқтисодӣ ва иҷтимоӣ-иқтисодӣ (давлатӣ, фаромилӣ, минтақавӣ, сохторҳои идоракунии корпоративӣ ва менечерон инчунин субъектҳои идоракунии).

Объекти таҳқиқи ихтисоси 08.00.05 - системаҳои иқтисодӣ ва иҷтимоӣ-иқтисодии дорои миқёс, сатҳ, соҳаи амал ва шакли моликияти гуногун мебошад.

Мавриди таҳқиқи ихтисоси зикршударо муносибатҳои иқтисодӣ ва идоракунии ташкил медиҳад, ки дар раванди ташаккул, рушд ва харобшавии системаҳои иқтисодӣ ва иҷтимоӣ-иқтисодӣ ба миён меоянд.

III. Соҳаҳои таҳқиқот:

1. Иқтисодиёт, ташкил ва идоракунии корхонаҳо, соҳаҳо, муҷтамаъҳо (тибқи соҳаҳо ва самтҳои фаъолият)

1.1. Саноат

Мухтавои таҳқиқоти ихтисос: муносибатҳои иқтисодие, ки дар раванди инкишофи муҷтамаи саноатии иқтисоди миллӣ ба вучуд меоянд: методҳо, механизмҳо, афзорҳо ва технологияҳои идоракунии системаҳои иқтисодӣ ва ниҳодии дигаргуниҳо бо дарназардошти тамоюлҳои байналмилалӣ намудани истехсолот ва ҷаҳонишавии равандҳои иқтисодӣ дар соҳаҳои саноат.

Объекти таҳқиқот: корхонаҳои саноатӣ (ташкилот), системаҳои соҳавӣ, корпоративӣ ва шабакавии иқтисодӣ, ки дар натиҷаи дигаргуниҳои ниҳодӣ дар ҳалқаҳои аввалия ва агрегиришудаи саноатӣ (иттиҳодияҳои мошинсозӣ, сӯзишворӣ-энергетикӣ, нафту

химия ва дигар иттиҳодияҳои иқтисодиёти милли) ба вучуд омадаанд.

1.1.1. Асосҳои назариявӣ-молиявӣ иқтисодиёт ва идоракунии системаҳои иқтисодӣ дар саноат.

1.1.2. Корхонаҳо (ташкilot) ва муҳити беруна.

1.1.3. Мутамарказкунонӣ, махсусгардонӣ, кооператсиякунонӣ, омехтакунонии истехсолот, ташаккули кластерҳо ва таъсири онҳо ба самаранокии хоҷагидорӣ.

1.1.4. Самаранокии амалкарди корхонаҳо (ташкilot).

1.1.5. Амалкарди ташкilot (корхонаҳо) дар муҳити бозор.

1.1.6. Рушди корхонаҳо (ташкilot).

1.1.7. Ташаккули механизмҳои тараққиёти устувори иқтисодиёти соҳаҳо, муҷтамаъҳо ва корхонаҳои саноатӣ.

1.1.8. Механизмҳои ташаккули иттиҳодияҳои корпоративӣ дар иқтисодиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дарназардошти ҷаҳонишавӣ иқтисодиёти ҷаҳонӣ.

1.1.9. Афзорҳои дохилифирмавӣ ва банақшагирии стратегӣ дар корхонаҳо, соҳаҳо ва муҷтамаъҳои саноатӣ.

1.1.10. Ҳамоҳангсозии (гармонизатсия) сиёсати саноатӣ ва тиҷоратӣ бо дарназардошти амнияти иқтисодӣ.

1.1.11. Идоракунии давлатии дигаргунсозии сохторӣ дар хоҷагии халқ.

1.1.12. Механизмҳои тағйири шакли моликияти (хусусигардонӣ, милликунонӣ, ҳамгарой, ғайрининҳисорисозӣ ва ғайра) ташкилоти хоҷагидорӣ.

1.1.13. Ташаккули шаклҳои ташкилӣ-ҳукукии хоҷагидорӣ дар ташкилоти корпоративӣ.

1.1.14. Амалкарди бозорҳои молии дорои рақобати маҳдуд ва рушдёфта дар шароити ҷаҳонишавӣ иқтисодиёти ҷаҳонӣ ва тиҷорати озод.

1.1.15. Фаъолияти тиҷоратии берунаи корхонаҳо дар шароити либерализатсияи фаъолияти иқтисодии хориҷӣ.

1.1.16. Арзёбӣ ва суғуртаи таваккалҳои субъектҳои хоҷагидорӣ.

1.1.17. Шароит ва афзорҳои бунёди корхонаҳои трансмиллӣ, роҳҳои мутобиқшавӣ онҳо бо шароити хоҷагидорӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон.

1.1.18. Афзорҳо ва методҳои менечменти корхонаҳои саноатӣ, соҳаҳо ва муҷтамаъҳо.

1.1.19. Асосҳои назариявӣ ва методологии самаранокии тараққиёти корхонаҳо, соҳаҳо ва мучтамаъҳои хоҷагии халқ.

1.1.20. Сиёсати саноатӣ дар микро ва макросатҳҳо.

1.1.21. Асосҳои назариявӣ ва методологии мониторинги тараққиёти системаҳои иқтисодии хоҷагии халқ.

1.1.22. Проблемаҳои беҳтар намудани амнияти энергетикӣ ва тараққиёти иқтисодии устувори мучтамаи сӯзишворӣ-энергетикӣ (МСЭ). Самаранокии энергетикӣ.

1.1.23. Равишҳои методологӣ ва методии ҳалли проблемаҳо дар соҳаи иқтисодиёт, ташкили идоракунии иттиҳодияҳо ва корхонаҳои мучтамаи сузишворӣ-энергетикӣ (МСЭ).

1.1.24. Ҳолати кунунӣ ва рушди минбаъдаи соҳаҳои сӯзишворӣ-энергетикӣ, мошинасозӣ ва металлургӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон.

1.1.25. Ҳолати кунунӣ ва самтҳои асосии сиёсати инвестисионӣ дар мучтамаъҳои сӯзишворӣ-энергетикӣ, мошинасозӣ ва металлургӣ.

1.1.26. Сиёсати тарофай дар соҳаҳои мучтамаи сӯзишворӣ-энергетикӣ. Равишҳои методологӣ ва методии ҳалли проблемаҳо дар соҳаҳои иқтисодиёт, ташкил ва идоракунии корхонаҳо ва иттиҳодияҳои мучтамаи сӯзишворӣ-энергетикӣ.

1.1.27. Равишҳои методологӣ ва методии ҳалли проблемаҳо дар соҳаҳои иқтисодиёт, ташкил ва идоракунии корхонаҳо ва иттиҳодияҳои мучтамаи мошинсозӣ.

1.1.28. Проблемаҳои реструктурикунии иттиҳодияҳо ва корхонаҳои саноатӣ.

1.1.29. Проблемаҳои методологии иқтисодиёти саноат ҳамчун илм.

1.1.30. Идоракунии барномаҳои истеҳсоли дар шароити гуногуни хоҷагидорӣ.

1.2. Мучтамаи агросаноатӣ ва кишоварзӣ

Мухтавои ихтисоси мазкур: асосҳои назариявӣ, методологӣ ва ниҳодии рушди мучтамаи агросаноатӣ ва асоси он – баҳши аграрӣ ҳамчун системаи мураккаби иҷтимоиву иқтисодӣ ва экологӣ ба ҳисоб меравад.

Объекти таҳқиқот: ниҳодҳои ташкилӣ- ҳуқуқӣ, иҷтимоӣ - иқтисодии танзими МАС, асосноккунии назария ва амалияи қабули қарорҳои иқтисодӣ оид ба баланд бардоштани истифодаи самаранокии захираҳои молиявӣ истеҳсоли дар истеҳсолот ва инчунин низоми муносибатҳои истеҳсоли, ки дар байни коргарони

муассиса ташаккул меёбанд ва муносибатҳои истеҳсолии ташкилот бо субъектҳои муҳити беруна.

1.2.1. Муқаддимаи назария ва амалияи иқтисод ва идоракунии муассисаҳои МАС.

1.2.2. Асосҳои илмӣи ташкил ва амалкарди муассисаҳои МАС.

1.2.3. Ниҳодисозии муҳити иқтисодии фаъолияти соҳибкорӣ дар МАС.

1.2.4. Методологияи муайян намудани арзиши амволи ташкилоти (муассисаҳои) МАС.

1.2.5. Арзёбии арзиши ташкилоти (муассисаҳои) МАС.

1.2.6. Захираҳои заминӣи ташкилоти (муассисаҳои) МАС ва истифодаи самараноки онҳо.

1.2.7. Фондҳои асосӣи ташкилоти (муассисаҳои) МАС ва истифодаи самараноки онҳо.

1.2.8. Дороиҳои ғайримоддӣи ташкилоти (муассисаҳои) МАС ва истифодаи самараноки онҳо.

1.2.9. Воситаҳои гардиши ташкилоти (муассисаҳои) МАС ва истифодаи самараноки онҳо.

1.2.10. Захираҳои меҳнатӣи ташкилоти (муассисаҳои) МАС ва истифодаи самараноки онҳо.

1.2.11. Арзиши аслии молҳо ва хизматрасониҳои ташкилот (муассисаҳои) МАС.

1.2.12. Методология ва афзорҳои муайян намудани нархҳо ба маҳсулоти аграрӣ ва хизматрасониҳои кишоварзӣ.

1.2.13. Методологияи арзёбии самараноки амалкарди ташкилот (муассисаҳо).

1.2.14. Банақшагирӣ ва пешгӯии фаъолияти ташкилоти (муассисаҳои) МАС.

1.2.15. Фаъолияти сармоягузорӣ ва инноватсионӣи ташкилоти (муассисаҳои) МАС.

1.2.16. Концепсияи менеҷменти аграрӣ ва баланд бардоштани самараноки он дар МАС.

1.2.17. Логистика дар ташкилоти (муассисаҳои) МАС.

1.2.18. Сифат ва рақобатпазирии маҳсулоти ташкилоти (муассисаҳои) МАС.

1.2.19. Фаъолияти иқтисодӣи берунаи ташкилоти (муассисаҳои) МАС.

1.2.20. Таваккалҳо дар фаъолияти ташкилоти (муассисаҳои) МАС.

1.2.21. Фаъолияти экологӣи ташкилоти (муассисаҳои) МАС.

1.2.22. Мучтамаъҳои саноатӣ, кишоварзӣ ва сохтори он.

1.2.23. Асосҳои амнияти озуқаворӣ кишвар ва роҳҳои ҳалли он.
Ҳолат ва методҳои идоракунии.

1.2.24. Иқтисоди зермучтамаъҳои маҳсулотӣ дар зироаткорӣ.

1.2.25. Иқтисоди зермучтамаъҳои маҳсулотӣ дар чорводорӣ.

1.2.26. Асосҳои ташкиливу иқтисодии рушди ташкилот (муассисаҳо) доир ба коркарди маҳсулоти кишоварзӣ.

1.2.27. Иқтисоди ташкилот (муассисаҳо) дар соҳаи хазматрасониҳои кишоварзӣ.

1.4. Тичорат

Мундариҷаи ин соҳаи таҳқиқот: муносибатҳои иқтисодӣ оид ба амалкарди тичорат ҳамчун соҳаи вижаи иқтисодиёт ва шаклҳои ташкили мубодилаи мол, қонуниятҳо ва проблемаҳои инкишофи он.

Объекти таҳқиқ: намудҳо, шаклҳо ва равишҳои амалисозии фаъолияти тичорат, унсурҳои инфрасохтори тичорат, ниҳодҳои иқтисодӣ ва технологияи идоракунии равандҳои мубодила дар шароити ҷаҳонишавии бозори молҳо, шаклҳои ҳамгироии рушди соҳибкорӣ тичоратӣ.

1.4.1. Таҳияи стратегияи рушди бозори истеъмолӣ бо дарназардошти қарорҳои муносири инноватсионӣ, технологӣ ва илмӣ-техникӣ оид ба таъмини самаранокии аҳоли бо молҳо.

1.4.2. Пешгӯии тавозунҳои захираҳои мол, даромад ва харачоти пулӣ, бозорҳои молӣ барои марҳилаҳои миёнамуҳлат ва дарозмуҳлат.

1.4.3. Таҳқиқи вазъи талаботи бозорҳои молӣ.

1.4.4. Истифодаи нишондиҳандаҳои буҷетӣ барои арзёбии муҳочирати тичорат ва таъмини якмароми молҳо ва хизматрасониҳои тичоратӣ дар мамлакат.

1.4.5. Нигоҳ доштани тавозуни талабот ва пешниҳод дар бозори истеъмолӣ.

1.4.6. Рушди инфрасохтори бозори истеъмолӣ.

1.4.7. Арзёбии тамоюлот ва қонуниятҳои рушди гардиши мол.

1.4.8. Асосноккунии шаклҳои самараноки ҳамкориҳои корхонаҳои тичоратӣ бо ҳамшарикон оид ба бизнес.

1.4.9. Арзёбии иқтидори захиравии тичорат ва самаранокии истифодаи захираҳои он.

1.4.10. Харочот ва натиҷаҳои фаъолияти тичорат.

1.4.11. Маблағгузории рушди тичорат

1.4.12. Сармоягузорӣ ба тичорат ва самаранокии он.

1.4.13. Мутобиқсозии манфиатҳои иқтисодии тиҷорат бо муассисаҳои молиявӣ – буҷетӣ.

1.4.14. Ташкили савдои чакана ва яклухт.

1.4.15. Вижагӣ ва функсияҳои фаъолияти миёнаравӣ.

1.4.16. Рушди инфрасохтори тиҷорат: тиҷорати озмунӣ, фаъолияти ярмаркавӣ ва намоишгоҳӣ, тиҷорати биржавӣ ва электронӣ.

1.4.17. Ташкил ва самаранокии фаъолияти тиҷорати фирмавӣ, шабакаҳои тиҷорат, корхонаҳои тиҷорати иҷтимоӣ.

1.4.18. Мухтаво, проблемаҳо, дурнамои такмили фаъолияти тиҷорати берунии корхонаҳои тиҷоратӣ, афзорҳои амалисозии он.

1.4.19. Таҳияи системаи чорабиниҳои танзими давлатӣ ва ҳавасмандгардонии равандҳои тиҷорат.

1.4.20. Дастгирӣ ва рушди тиҷорати корпоративӣ ва тиҷорати бахши хусусии соҳибкорӣ дардеҳот.

1.4.21. Таъмини беҳатарӣ ва сифати молҳо.

1.4.22. Ҳалли проблемаҳои баланд бардоштани рақобатпазирии корхонаҳои тиҷоратӣ.

1.4.23. Менеҷмент ҳамчун захираи корхонаҳои тиҷорат, таркиб, сохтор ва пайдарҳамии таҳияи системаи идоракунии.

1.4.24. Ҳадафгузорӣ дар менеҷменти корхонаҳои тиҷорат. Банақшагирии стратегӣ ва фаврӣ, намудҳои он ва чараҳои банақшагирӣ.

1.4.25. Мухтаво, пайдарҳамӣ ва афзорҳои кори ташкилӣ дар тиҷорат.

1.4.26. Сохторкунии равандҳои технологӣ дар корхонаҳои тиҷорат.

1.4.27. Ҳавасмандгардонӣ ва афзорҳои ҳавасмандгардонии рафтори ташкилии ҳайати шахсии корхонаҳои тиҷорат.

1.4.28. Ташкили намуди зарурии назорат дар корхонаҳои тиҷорат.

1.4.29. Мавқеъ ва нақши иттилоот дар идоракунии. Ҳаҷми иттилоот ҳамчун меъёри муташаққилии корхонаҳои тиҷорат.

1.4.30. Иртиботот: аҳамият дар идоракунии корхонаҳои тиҷорат, ташкили раванди иртибототӣ дар гурӯҳ.

1.4.31. Раванди қабули қарорҳо, объект ва субъектҳои он дар корхонаҳои тиҷорат.

1.4.32. Ошкорсозӣ, ҳаммонандкунӣ ва таснифи проблемаҳои корхонаҳои тиҷорат. Асосноккунии интиҳоб ҳангоми қабули

қарорҳои идоракунии ва ҳуҷҷатгузори он. Мувофиқакунии ва амалисозии қарор.

1.4.33. Таъиноти арзёбии ҳайати шахсӣ ва методҳои роҳандозии он. Андозагирии нишонаҳои мубрам ҳамчун маҷмӯи қорҳои мустақил ҳангоми арзёбии ҳайати шахсӣ.

1.4.34. Ташкили қори ҳадамоти идоракунӣ ҳайати шахсӣ: эҳтиёҷмандӣ, ташкил ва афзорҳо.

1.4.35. Таъмини фарҳанг ва сифати хизматрасонӣ дар тичорат дар сатҳи таҷрибаи пешқадам.

1.7. Соҳаи хизматрасонӣ

Мухтавои таҳқиқоти ихтисоси мазкур: тамоюлоти рушди соҳаи хизматрасонӣ, идоракунӣ соҳаи хизматрасонӣ; муайян кардани шаклҳои илман асосноки ташкилӣ-иқтисодии фаъолият, механизмҳои хоҷагидорӣ ташкилот ва бахшҳои соҳаи хизматрасонӣ.

Объекти таҳқиқот: бахшҳо ва шаклҳои ташкилӣ-ҳуқуқии ташкилоти соҳаи хизматрасонӣ, аз ҷумла инфрасохтори истеҳсолӣ ва иҷтимоӣ, хизматрасонии маишӣ, хизматрасонии иртибототӣ, тайёр кардани кадрҳо (қорхонаҳои хусусии тичоратӣ, муассисаҳои ғайритичоратӣ, ташкилоти ҷамъиятӣ, иттифокҳо, ассотсиатсияҳо, мақомоти минтақавӣ ва маҳаллии идоракунӣ соҳаҳо ва муҷтамаъҳо, созмонҳои байналмилалӣ ва ғайра).

1.7.1. Ташаккул ва рушди бозорҳои хизматрасонии соҳавӣ, минтақавӣ ва умумимиллӣ. Нақш ва мавқеи соҳаи хизматрасонӣ дар иқтисодиёти миллӣ.

1.7.2. Самаранокӣ иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва сифати хизматрасонӣ дар қорхонаҳои соҳаи хизматрасонӣ.

1.7.3. Таъмини ташкилӣ-иқтисодии стандартҳо барои хизматрасонӣ ба аҳоли.

1.7.4. Омилҳои таъсиррасон ба ҷойгиршавӣ ва самаранокӣ фаъолияти қорхонаҳои тичоратӣ.

1.7.5. Механизми идоракунӣ бозори меҳнати ҷавонон.

1.7.6. Механизми баланд бардоштани рақобатпазирии қорхонаҳои соҳаи хизматрасонӣ.

1.7.7. Тамоюлоти муосири рушди шаклҳои ташкилӣ-ҳуқуқии хоҷагидорӣ дар соҳаи хизматрасонӣ.

1.7.8. Баланд бардоштани самаранокӣ истифодаи афзорҳои бозорӣ дар соҳаи хизматрасонӣ.

1.7.9. Асосҳои иқтисодии амалкард ва дастгирии давлатии

ташкилоти ғайритиҷоратӣ дар соҳаи хизматрасонӣ.

1.7.10. Хизматрасонии бизнеси меҳмонхонаҳо ва тарабхонаҳо, корхонаҳои хӯроки умумӣ, хизматрасонии фаврӣ, хизматрасонии канори роҳӣ ва дигар хизматрасониҳои меҳмондорӣ.

2. Идоракунии инноватсияҳо

Муҳтавои таҳқиқоти ихтисоси мазкур: ошкорсозӣ, таҳлил ва ҳаллу фасли проблемаҳои рушди инноватсионии иқтисодӣ, идоракунии ченакҳои асосии равандҳои инноватсионӣ дар иқтисодиёти муосир, навсозии илмӣ-техникӣ ва ташкилии системаҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ, инчунин методҳо ва афзори арзёбии натиҷаҳои фаъолияти инноватсионӣ.

Объекти таҳқиқ: равандҳои иқтисодии ташаккулёбӣ ва ташкилшавии амалкарди босамари соҳаи инноватсионӣ дар ҳоҷагии халқ, ки маҷмӯи инноватсияҳои дар минтақаҳо, соҳаҳо ва корхонаҳо дар натиҷаи фаъолияти инноватсионӣ таъсисшаванда ва азхудшавандаро истисно мекунад; механизмҳои таъмини маблағгузорӣ, иттилоотӣ ва ташкилии он; методҳо ва афзори асосноккунии самтҳо ва арзёбии фаъолияти инноватсионии системаҳои ҳоҷагидорӣ.

2.1. Рушди нуктаҳои назариявӣ ва методологияи фаъолияти инноватсионӣ; тақмили шаклҳо ва методҳои таҳқиқи равандҳои инноватсионӣ дар системаҳои иқтисодӣ.

2.2. Коркарди методологияҳо ва методҳои арзёбӣ, таҳлил, амсиласозӣ ва пешгӯии равандҳои инноватсионӣ дар системаҳои иқтисодӣ.

2.3. Ташаккули муҳити инноватсионӣ ҳамчун муҳимтарин шарт амалисозии инноватсияҳои самаранок. Муайян кардани равишҳо, шаклҳо ва тарзҳои фароҳамоварии шароити муносиб барои амалисозии фаъолияти инноватсионӣ. Роҳҳои беҳсозии иқлими инноватсионӣ.

2.4. Таҳқиқи равандҳои ҳамгирой дар муҳити инноватсионӣ. Концепсияҳои навсозӣ ва шаклҳои татбиқи онҳо дар амал.

2.5. Вижагиҳои таъсис ва таҳқиқи системаҳои миллии инноватсионӣ: усули (принсипҳои) сохт ва инкишоф, сохтор ва функсияҳо, арзёбии самаранокӣ.

2.6. Коркарди методҳо ва механизмҳои ҳамгироии илмӣ мактабҳои олии бо низоми миллии инноватсионӣ ва раванди ҷаҳонии инноватсионӣ. Рушди методҳо ва шаклҳои тиҷоратикунонии инноватсияҳои мактабҳои олии дар корхонаҳои хурди инноватсионӣ.

2.7. Вижагиҳо ва проблемаҳои таъсиси корхонаҳои хурди инноватсионӣ дар заминаи ташкилоти бучетии илмӣ ва таълимӣ.

2.8. Таҳқиқи даври ҳаётии инноватсияҳо: ченакҳои давр, афзор ва технологияҳои идоракунии ченакҳои даври ҳаётӣ, рушди мутавозини даврҳои инноватсионӣ ва маблағгузорӣ дар системаҳои иқтисодӣ.

2.9. Арзёбии иқтидори инноватсионӣ дар системаҳои иқтисодӣ.

2.10. Арзёбии фаъолнокии инноватсионии субъектҳои хоҷагидор бо мақсади таъмини рушди устувори иқтисодӣ ва болоравии арзиши онҳо.

2.11. Муайянсозии самтҳо, шаклҳо ва тарзҳои рушди дурнамои инфрасохтори инноватсионӣ. Усули (принсипҳои) лоиҳакашӣ ва ташкили амалкарди сохторҳои инноватсионӣ дар микро-, мезо-, ва макросатҳҳо.

2.12. Таҳқиқи шаклу тарзҳои ташкил ва ҳавасмандгардонии фаъолияти инноватсионӣ, равишҳои муосир нисбат ба ташаккули стратегияҳои инноватсионӣ.

2.13. Коркард ва тақмили шаклҳо, сохтор ва системаҳои ниҳодии идоракунии фаъолияти инноватсионӣ. Арзёбии самаранокии фаъолияти инноватсионӣ.

2.14. Рушди назария ва методологияи ташаккул, идоракунӣ ва арзёбии самаранокии амалкарди бозори инноватсияҳо. Методҳо ва технологияҳои баровардани маҳсулоти инноватсионӣ ба бозор, тақмили стратегияҳои тичоратикунонии инноватсияҳо.

2.15. Таҳқиқоти самтҳо ва воситаҳои рушди тарзи нави технологияи системаҳои иқтисодӣ.

2.16. Таъмини рушди мутавозини фаъолияти инноватсионӣ ва маблағгузориҳои системаҳои иқтисодӣ.

2.17. Инкишофи назария, методология ва методҳои маблағгузориҳои венчурӣ барои навшозии илмӣ-техникӣ ва ташкилии системаҳои хоҷагидорӣ.

2.18. Коркарди стратегия ва муқаррароти концептуалии сиёсати самаранокӣ инноватсионӣ ва маблағгузориҳои системаҳои иқтисодӣ бо дарназардошти таҷрибаи андӯхташудаи ҷаҳонӣ.

2.19. Тақмили тарзҳо ва шаклҳои маблағгузориҳои фаъолияти инноватсионӣ бодарназардошти густариши имкониятҳои ҷалби сармояи хусусӣ ва хориҷӣ, аз ҷумла амалисозии маблағгузориҳои муштарак ба барномаҳо ва лоиҳаҳои инноватсионӣ.

2.20. Коркарди методҳои инноватсионии маблағгузори тақрибистеҳсолкунӣ оддӣ ва васеи сармояи асосӣ, таҳқиқи тамоюлоти тағйири сохтори муҷтамаи амволӣ дар системаҳои иқтисодии ҷаъоли инноватсионӣ.

2.21. Тақмили сохторҳои тақрибистеҳсолкунӣ ва технологияи маблағгузориҳо бо мақсади баланд бардоштани самаранокии сармояи асосӣ.

2.22. Коркарди методологияи идоракунии лоиҳавии рушди инноватсионии системаҳои хоҷагидорӣ.

2.23. Назария, методология ва методҳои баҳодиҳии самаранокии барномаҳо ва лоиҳаҳои инноватсионӣ ва маблағгузорӣ.

2.24. Рушди методологияи идоракунии сифат ва рақобатпазирии лоиҳаҳои инноватсионӣ.

2.25. Идоракунии стратегияи лоиҳаҳои инноватсионӣ. Консепсияҳо ва механизмҳои идоракунии стратегияи ҷенақҳои лоиҳаҳои инноватсионӣ ва сохтори маблағгузори онҳо.

2.26. Коркарди методологияи идоракунии моликияти зеҳнӣ ва методҳои арзёбии арзиши қисми зеҳнии маҳсулоти инноватсионӣ.

2.27. Сохтор, ҳаммонандкунӣ ва идораи таваққалҳои ҷаъолияти инноватсионӣ дар зинаҳои гуногуни даври ҳаётии инноватсияҳо.

2.28. Назария, методология ва методҳои таъминоти иттилоотии ҷаъолияти инноватсионӣ.

2.29. Тақмили методологияи идоракунии сармояи инсонӣ ба манфиатҳои рушди инноватсионӣ.

3. Иқтисодиёти минтақавӣ

Муҳтавои таҳқиқоти ихтисоси мазкур: қонуниятҳо ва вӣжагҳои амалкарди иқтисодиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун системаи минтақаҳои ҳамкорикунанда (минтақаҳои иқтисодӣ, ноҳияҳои қалони иқтисодӣ, кластерҳои иқтисодӣ, агломератсияи шаҳрӣ ва дигар ташкилоти ҳудудии иқтисодӣ); тақсимои дурусти ҳудудии захираҳои иқтисодӣ; тафриқабандӣ ва ҳамгирии иқтисодӣ дар ҳудуди миллӣ; коркарди самтҳои ояндадори рушди иқтисодиёти минтақаҳои алоҳида ҳамчун унсурҳои сохтори иқтисодиёти миллӣ; сиёсати иқтисодии минтақавӣ ва механизмҳои амалисозии он.

Объекти таҳқиқот: системаи иҷтимоию иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҷанбаи ҳудуди ҳамчун шабакаи минтақаҳо ва макроминтақаҳои дар ҳамкорибуда, механизмҳои танзими рушди иқтисодию иҷтимоии ҳудудӣ дар сатҳи миллӣ, байниминтақавӣ, минтақавӣ ва маҳаллӣ; назарияи иқтисодиёти ҳудудӣ ва минтақавӣ,

методҳои таҳқиқоти системаҳои ҳудудии иқтисодӣ ва таъсири мутақобилаи онҳо; инфрасохтори байниминтақавӣ ва минтақавии истехсолӣ, иҷтимоӣ ва ниҳодӣ; захираҳои табиӣ ва иқтисодӣ ва истифодаи самараноки онҳо.

3.1. Инкишофи назарияҳои иқтисодиёти маконӣ ва минтақавӣ; усулҳо ва фишангҳои тадқиқотҳои иқтисодии маконӣ; эконометрикаи қаламравӣ; ташхиси низомии мушкilotҳо ва ҳолатҳои минтақавӣ.

3.2. Тақсимои қаламравии захираҳои иқтисодӣ; ҷиҳатҳои назариявӣ, методӣ ва амалии ҷойгиркунии корхонаҳо, фирмаҳои бизнеси хурд ва миёна, кластерҳои иқтисодӣ, корхонаҳои баҳши ҷамъиятӣ, хоҷагиҳои хонавода.

3.3. Ташкили маконии иқтисодиёти милли; таъсисёбӣ, фаъолият ва таҷдиди кластерҳои иқтисодӣ ва дигар низомҳои маконии маҳдудшуда.

3.4. Муаммои ноҳиябандии иҷтимоӣ-иқтисодии мамлакат аз рӯи нишондодҳои моддӣ ва ғайримоддӣ; ноҳиябандии минтақаҳо ва таъсисёии мунитсипалӣ аз рӯи минтақаҳои хизматрасонӣ; мутобиқати тақсимои маъмурӣ-минтақавии мамлакат ба шароитҳои нави иқтисодӣ.

3.5. Дигаргуниҳои қаламравӣ-минтақавӣ; муаммоҳои таъсисёбии муҳити ягонаи иқтисодӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон; фарқгузориҳои минтақавии иҷтимоӣ-иқтисодӣ; ҳамгироии маконӣ ва дезинтеграцияи мамлакат.

3.6. Иқтисодиёти қаламравӣ. Хусусиятҳои маконии таъсисёбии низомии инноватсионии милли. Муаммоҳои таъсисёбии зерсохторҳои инноватсионии минтақавӣ. Лоиҳаҳои инвеститсионии минтақавӣ: мақсад, объектҳо, захираҳо ва самаранокӣ.

3.7. Бозорҳои локалӣ, таъсисёбии онҳо, фаъолият ва баҳамалоқамандӣ; савдои байниминтақавӣ. Назарияи нави географияи иқтисодӣ.

3.8. Нақши омилҳои институтсионалӣ дар тараққиёти низомҳои иқтисодии минтақавӣ. Хусусиятҳои минтақавии дигаргуншавии муносибатҳои моликиятӣ, таъсири онҳо ба сохтор ва самаранокии фаъолият ва инкишофи низомҳои иқтисодии минтақавӣ.

3.9. Баҳодиҳии нақши минтақаҳо дар иқтисодиёти милли (нишондодҳо, усулҳо, методологияи таҳлил); махсусгардонии истехсолиҳои минтақаҳо; сохтори иқтисодӣ аз ҷиҳати макон,

қонуниятҳои дигаргуншавии он; сиёсати сохторӣ ва азнавсозии сохторӣ.

3.10. Хусусиятҳои минтақавии тараққиёти иҷтимоӣ-иқтисодӣ; намудҳои минтақаҳо (инкшофёфта ва бӯҳронӣ, донорҳо ва ретсипиентҳо, мономаҳсулотӣ ва диверсификацияшуда, бо агломератсияҳои калони шаҳрӣ ва бе чунин таъсисёбиҳо ва ғайра); муаммоҳои методи таснифот ва тадқиқоти амалии хусусиятҳои тараққиёти намудҳои гуногуни минтақаҳо.

3.11. Фишангҳои мӯътадилгардонии басташавии маконӣ (трансфертҳои давлатӣ, фондҳои инвестиционӣ, фондҳои дастгирии минтақавӣ, низоми андоз ва ғайраҳо), самаранокии истифодаи онҳо. Муаммоҳои тараққиёти мувозинати минтақаҳо; мониторинги тараққиёти иқтисодӣ ва иҷтимоии минтақаҳо.

3.12. Фишангҳои коркарди дурнамои тараққиёти низомҳои иҷтимоӣ-иқтисодии маконӣ. Пешгӯикунӣ, форсайт, банақшагирии индикативӣ, барномаҳо, банақшагирии буҷетӣ, ки ба натиҷа нигаронида шудаанд, барномаҳои мақсаднок, нақшаҳои стратегӣ.

3.13. Сиёсати иҷтимоӣ-иқтисодии минтақавӣ; таҳлили хусусиятҳо ва баҳодиҳии самаранокии сиёсати иқтисодии минтақавӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, минтақаҳо ва мунитсипалитетҳо.

3.14. Идоракунии иқтисодиёти минтақавӣ. Шаклҳо ва механизмҳои ҳамкориҳои ҳокимияти ҷумҳуриявӣ ва маҳаллӣ, сохторҳои бизнес ва сохторҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ. Вазифаҳо ва механизмҳои идоракунии. Асосноккунии методӣ, коркарди схемаҳои ташкилӣ ва механизмҳои идоракунии минтақаҳо, баҳодиҳии самаранокии онҳо.

3.15. Мақсадҳо ва механизмҳои сиёсати давлатии тараққиёти минтақаҳо. Шаклҳо ва механизмҳои баҳамтаъсиррасонии минтақаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳангоми ҳалли масъалаҳои асосии тараққиёти иҷтимоӣ-иқтисодӣ. Муаммоҳои иқтисодӣ ва иҷтимоии идоракунии маҳаллӣ.

3.16. Коркарди методологии таҳлил ва методикаи баҳодиҳии фаъолияти сохторҳои корпоративӣ, бизнеси хурду миёна, корхонаҳои баҳши ҷамъиятӣ ва ташкилотҳои ғайритиҷоратӣ дар минтақаҳо ва ноҳияҳои маъмурӣ. Муаммоҳои истифодабарии оқилонаи дороҳои моддӣ ва ғайримоддии минтақаҳо – захираҳои табиӣ, базаи моддӣ-техникӣ, сармояи инсонӣ ва ғайраҳо.

- 3.17. Мухити махсуси иқтисодӣ-ҳукукии тараққиёти маҳаллӣ ва минтақавӣ. Минтақаҳои иқтисодӣ, марказҳои саноатӣ ва дигар “нуқтаҳои” минтақавии тараққиёти саноатӣ ва инноватсионӣ.
- 3.18. Ташкил ва баҳодиҳии самаранокии фаъолияти мақомоти ҳокимияти идоракуни дар вилоятҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дар ноҳияҳои маъмурӣ; истифодаи чунин баҳодиҳӣ дар низоми идоракуни ва назорати давлатӣ.
- 3.19. Истифодаи самараноки омилҳои истеҳсолот дар тараққиёти иқтисодиёти минтақаҳо. Қонуниятҳо ва хусусиятҳои ташкил ва идоракунии сохторҳои иқтисодӣ дар минтақаҳо. Афзалиятҳои мутлақ ва нисбии кластерҳои иқтисодии минтақавӣ.
- 3.20. Инфрасохтори истеҳсолӣ, иҷтимоӣ ва бозорӣ дар минтақаҳо. Принсипҳо, хусусиятҳо ва механизми ташкилӣ-иқтисодии тараққиёти соҳаҳои ёрирасон дар минтақаҳо.
- 3.21. Хусусиятҳои минтақавии амалигардонии сиёсати буҷетӣ-андозӣ. Инкишофи муносибатҳои пулию қарзӣ ва буҷетӣ-андозӣ дар минтақаҳо (категория, методология, усулҳо, механизмҳо ва фишангҳо).
- 3.22. Инкишофи бозори минтақавии меҳнат. Иқтидори меҳнатӣ дар минтақаҳо ва хусусиятҳои идоракунии он. Муносибатҳои иҷтимоӣ-меҳнатӣ дар минтақаҳо. Хусусиятҳои ҷойгиркунии минтақавии иқтидори меҳнатӣ.
- 3.23. Механизми маконии инкишофи бизнеси хурд ва соҳибкории хусусӣ дар сатҳи мезоиқтисодӣ. Муаммоҳои баланд намудани самаранокии соҳибкории хурду миёна дар минтақаҳо. Стратегияи тараққиёт ва таъсисёбии низоми соҳибкорӣ дар бахшҳо ва соҳаҳои иқтисодиёти минтақавӣ.
- 3.24. Тараққиёти комплекси агросаноатӣ дар минтақаҳо, хусусиятҳои минтақавӣ ва маконии инкишофи хоҷагии қишлоқ.
- 3.25. Таъминоти инвеститсионии минтақаҳо. Танзими инвеститсияҳо дар минтақаҳо. Лоихаҳои инвеститсионии қаламравӣ. Мухити инвеститсионӣ бо дарназардошти воҳидҳои минтақавӣ-маконӣ. Баланд намудани диққатҷалбкунии инвеститсионӣ ва истифодаи самараноки лоихаҳои инвеститсионӣ дар минтақаҳо.

5. Иқтисодиёти меҳнат

Муҳтавои таҳқиқоти ихтисоси мазкур: илми иқтисодиёт, ки ба таҳқиқоти тамоюлот ва қонуниятҳои фаъолияти меҳнати одамон; муносибатҳои иҷтимоӣ меҳнатӣ; тақрористеҳсолкунии захираҳои меҳнатӣ ва қувваи корӣ; механизмҳои ҳуқуқиву ташкилӣ ва иҷтимоӣ иқтисодии идоракунии меҳнат бахшида шудааст.

Объекти таҳқиқот: кормандони кироя, коллективҳои меҳнатӣ ва корфармоён, бозори меҳнат, шуғл ва бекорӣ; ташкил ва меҳнати меъёришуда; даромадҳо ва музди кор дар ҷумҳурӣ, минтақаҳо, соҳаҳо ва дар корхонаҳои ҳамаи шаклҳои ташкили ҳуқуқӣ; меъёрҳои пешрафтаи байналмилалӣ ва стандартҳо (меъёрҳо) дар соҳаи иқтисодиёти меҳнат ва муносибатҳои иҷтимоӣ меҳнатӣ.

5.1. Асосҳои назариявӣ ва методологии иқтисодиёти меҳнат; назария ва концепсияи рушди муносибатҳои иҷтимоӣ меҳнатӣ (назарияи шуғл, бозори меҳнат, идоракунии меҳнат ва ғайраҳо).

5.2. Меҳнат ҳамчун омили таҳаввули иқтисодиёт.

5.3. Проблемаҳои назариявӣ методологӣ дар соҳаи меҳнат ва муносибатҳои иҷтимоӣ меҳнатӣ.

5.4. Системаи муносибатҳои «инсон-истеҳсолот» (намудҳо, муҳтаво, тақсимот, кооператсия, махсусгардонии меҳнат ва ғайра); қонуниятҳо ва тамоюлоти нави ташаккул, тақсимот, мубодила ва истифодаи қувваи корӣ; механизмҳои баланд бардоштани самаранокии онҳо дар иқтисодиёти бозори иҷтимоӣ; роҳҳои истифодаи самараноки ҷойҳои кории амалкунанда ва нав.

5.5. Бозори меҳнат, амалкард, рушди сохтор ва сегментшавии он (байналмилалӣ, миллӣ, минтақавӣ, дохилифирмавӣ ва ғайра); шуғли аҳоли (ташаккули шаклҳо ва намудҳо); бекорӣ (намудҳо ва шаклҳои асосӣ, оқибатҳои иҷтимоӣ иқтисодӣ, роҳҳои паст намудани бекорӣ).

5.6. Ҳавасмандгардонӣ ва музди кори кормандон; ташкили музди кор ва таъмини робитаи мутақобилаи он бо таҳассуси ҳайати шахсӣ ва натиҷанокии истеҳсолот; функцияи тақрористеҳсолкунӣ ва ҳавасмандкунии (мотивизатсияи) музди кор.

5.7. Проблемаҳои сифати қувваи корӣ, омодаасозӣ ва ташаккули салоҳияти таҳассусӣ, бозомӯзӣ ва баланд бардоштани таҳассуси кадрҳо; ташаккули қобилияти рақобатпазирии кормандон; самтгирии таҳассусии аҳоли; зудамалии кадрҳо.

5.8. Меъёргирӣ, ташкил ва гуманизатсияи меҳнат, вижагиҳои онҳо дар бахшҳои мухталифи фаъолият ва гурӯҳҳои кормандон.

5.9. Ҳосилнокӣ ва самаранокии меҳнат, таҳаввули меъёрҳо, методҳои андозагирии омилҳо ва захираҳои болобарӣ, барномаҳои идоракунии ҳосилнокии меҳнат.

5.10. Шароит, ҳифозат ва бехатарии меҳнат.

5.11. Муносибатҳои иҷтимоӣ меҳнатӣ: система, сохтор, намудҳо, субъектҳо, механизмҳои танзим. Муносибатҳои байналмиллалии меҳнатӣ ва нақши созмонҳои байналмиллалии меҳнат. Танзими муносибатҳои иҷтимоӣ меҳнатӣ, ҷанбаҳои ҷумҳуриявӣ, минтақавӣ ва корпоративӣ; таъсири ғайри муносибатҳои иҷтимоӣ меҳнатӣ дар рушди иқтисодиёт ва соҳаҳои он.

5.12. Проблемаҳои таъминоти иҷтимоӣ, суғуртаи иҷтимоӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли, навҳо ва шаклҳои таъминот; системаи нафақаӣ ва дурнамои рушди он.

5.13. Сиёсати иҷтимоӣ, стратегия ва афзалиятҳои он; вазъи иҷтимоии заҳматкашон, гурӯҳҳои иҷтимоӣ-касбӣ ва иҷтимоӣ-ҳудудии онҳо; рушди иҷтимоии низомӣ хоҷагидорӣ ва амнияти иҷтимоӣ.

5.14. Тазодҳо дар соҳаи иҷтимоӣ меҳнатӣ: роҳҳои пешгирӣ ва ҳаллу фасли онҳо.

5.15. Шароит ва омилҳои афзоиши самаранокии иқтисодиёти меҳнат-ҳадафҳо, вазифаҳо, методҳо, усул (принсипҳо), таҳаввули равишҳо.

5.16. Махсусият ва проблемаҳои рушди меҳнати хонагӣ ва иқтисодиёти оилавӣ.

5.17. Сифат ва сатҳи зиндагии аҳоли - масъалаҳои методологӣ, назария ва амалия, роҳҳои баланд бардоштани онҳо. Даромадҳо ва истеъмолот, пасандозҳо ва андухтҳои аҳоли.

5.18. Шугл ва намудҳои он. Вижагиҳои соҳавии меҳнат. Шугли ғайрирасмӣ ва роҳҳои бартараф намудани он.

5.19. Таҷрибаи кишварҳои хориҷӣ дар танзими муносибатҳои иҷтимоӣ меҳнатӣ ва дурнамои истифодаи он дар Ҷумҳурии Тоҷикистон.

5.20. Бекорӣ, навҳо ва роҳҳои коҳиш додани он.

6. Иқтисодиёти нуфус ва демография

Муҳтавои соҳаи таҳқиқот: аввалан, иқтисодиёти нуфус ҳамчун муҳимтарин самти илми иқтисодӣ мебошад, ки қонуниятҳои таъсири иқтисодиётро ба тақрористеҳсоли аҳоли умуман ва ба равандҳои ҷудогонаи он (таваллудшавӣ, ғавт, муҳоҷират), нуфус ҳамчун субъект ва объекти муносибатҳои иқтисодӣ, ҳадаф ва меъёри рушди захираҳои инсонӣ, солимии ҷисмонӣ, маънавӣ, руҳонӣ ва иқтидори зеҳнӣ, сониян, демография ҳамчун илми мустақил, ки қонуниятҳои тақрористеҳсолкунии табиӣ ва муҳоҷирати аҳоли ва таъсири онҳоро ба иқтисодиёт (демографияи иқтисодӣ) дар

марҳалаҳои гуногуни таърихи рушди ҷомеа, инчунин шумораи аҳоли, намудҳо ва таркиб ва рафтори демографии онро меомӯзад.

Объекти таҳқиқот: аҳоли, нуфус.

6.1. Мақула ва мафҳуми иқтисодии нуфус; функсияи нуфус, манфиатҳои иқтисодии он; аҳоли ҳамчун захираи иқтисодӣ, ҷойгоҳи он дар ҷомеаи муосир; ҳолатҳои хонавода ҳамчун субъекти ҳоҷатдор, гендер ҳамчун мақулаи иқтисодӣ.

6.2. Рушди иқтисодӣ ва аҳоли, робитаи мутақобилаи онҳо; рафтори иқтисодии аҳоли, дифференсиатсияи (тафриқаи) демографӣ; рушди устувори иқтисодӣ ва динамикаи шумораи аҳоли.

6.3. Сохторҳои демографӣ ва самаранокии истеҳсолоти ҷамъиятӣ; иқтидори меҳнатӣ; самаранокии иқтисодии наслҳо; рушди иқтисодӣ дар шароити бӯҳрони демографӣ.

6.4. Моҳият ва сохтори сифати аҳоли, тафриқаи он аз рӯи навъҳои сокинон ва гурӯҳҳои иҷтимоӣ демографӣ; ғайриҷамъияти ҳаётии аҳоли, шароит ва шаклҳои он; тағйироти сифатии манфии замони муосир ҳамчун муҳимтарин тавсифи бӯҳрони демографӣ.

6.5. Сохтори синнусолиро ҷинсии аҳоли ва рушди иҷтимоӣ иқтисодӣ; пиршавии аҳоли ва омилҳо ва оқибатҳои иҷтимоӣ иқтисодӣ ва демографии он.

6.6. Динамика, виваҷҳои таърихӣ ва этно-худудии тақрористеҳсолкунии аҳоли, таъсири мутақобилаи ҷузъҳои таркибии он, таҳаввули навъҳои (типҳои) гуногуни тақрористеҳсолкунии аҳоли; гузариши демографӣ, виваҷҳои кунунии он.

6.7. Таваллудшавӣ ва сернасли, динамикаи сатҳ ва тақвими таваллуд; тафриқаи этно-минтақавии таваллудшавӣ ва омилҳои иҷтимоӣ демографии он; таваллудшавӣ бо ақди никоҳ ва ғайриникоҳ; омилҳои иқтисодии динамикаи таваллуд; гузариши наталистӣ.

6.8. Давомнокии зиндагии аҳоли, омилҳои дараҷа ва динамикаи он; гузариши эпидемиологӣ, таҳаввули сохтори сабабҳои фавт ва тағйироти речаи фавт; фавти синнусолӣ ва ҷинсӣ ва тафриқаи иҷтимоӣ иқтисодии фавт ва давомнокии ҳаёт.

6.9. Тандурустии аҳоли, мафҳум ва методҳои андозагирӣ, сатҳ ва динамикаи беморшавӣ ва маъюбшавӣ, таъсири онҳо ба миқёси иқтидорҳои талафоти меҳнат ва наслварӣ; методҳои демографии омӯзиши солимии ҷисмонӣ ва равонӣ, консепсияи муосири ҳифзи саломатӣ.

6.10. Функсияҳои демографии оила; ақди никоҳ ва талок (чудошавӣ); таҳаввули таърихии шаклҳои муносибатҳои никоҳию оилавӣ ва таъсири онҳо ба таваллуд ва ҷавт; ҷанбаҳои гендерии муносибатҳои никоҳию оилавӣ.

6.11. Муҳоҷирати аҳоли, таснифоти он (навъҳо, намудҳо, шаклҳо) ва методҳои андозагирӣ; равишҳои иқтисодӣ ва демографӣ дар омӯзиши муҳоҷирати аҳоли, ташаккул ва рушди назарияи муҳоҷират; муҳоҷират дар назария ва консепсияҳои гузариши демографӣ; равандҳои муҳоҷиратӣ, омилҳои онҳо; оқибатҳои иҷтимоию иқтисодӣ ва демографӣ; колонизатсия ва муҳоҷирати аҳоли дар таърихи ватаниву хориҷӣ ва таъсири он ба ҷойгиршавии аҳоли, динамика ва тағйироти сохтори этникӣ, генетикӣ ва демографӣ; муҳоҷирати бебозгашт ҳамчун раванди демографӣ.

6.12. Муҳоҷирати байналмилалӣ; эмигрантсия ва таъсири он ба рушди демографии мамалакатҳои эмигрантсия, ба тағйироти иқтидорҳои меҳнатӣ, илмӣ-техникӣ ва зехнӣ; иммигрантсия, сабабҳо ва нақши он дар рушди сиёсӣ, иҷтимоию иқтисодӣ ва демографии мамалакатҳои қабулкунанда; шаклҳои ғайрирасмӣ ва муҳоҷирати маҷбурӣ; сифати дугонаи сиёсати муҳоҷирати муосир.

6.13. Қонуниятҳои муосири муҳоҷирати ҷаҳонӣ; нақши муҳоҷират дар ташаккул ва рушди бозорҳои ҷаҳонӣ ва миллии меҳнат; муҳоҷирати дохилӣ ва паҳншавии аҳоли; шаҳришавӣ ва такрористехсолкунии аҳоли; ғунҷоиши демографии ҳудудҳо.

6.14. Идоракунии равандҳои демографӣ (пешгӯии демографӣ ва сиёсат); сиёсати демографӣ, таносуби он бо сиёсати иҷтимоӣ ва оилавӣ; ҳадафҳо, усул (принсипҳо), самтҳои амалисозӣ ва самаранокии он.

6.15. Фарҳанг ва ё рафтори демографӣ, намудҳои он, (насловарӣ, ҳуднигоҳдорӣ, издивоҷӣ (матримониалӣ) ва муҳоҷиратӣ), сохтор ва танзимкунандаҳо; методҳои таҳқиқоти рафтори амалӣ ва лоиҳавии аҳоли.

6.16. Асосҳои методологӣ ва методҳои таҳлили демографӣ ва пешгӯии динамика ва таркиби аҳоли; методҳои таҳлили минтақавии равандҳои демографӣ ва муҳоҷиратӣ.

6.17. Таърихи афкори демографӣ; консепсияҳои муосири ватанӣ ва хориҷии нуфуси аҳоли, сифати он, такрористехсолкунии табиӣ ва муҳоҷират.

6.18. Проблемаҳои заминаҳои иттилоотӣ-демографӣ (баҳисобгирии ҷории омории таваллудшавӣ, ҷавт, никоҳ ва

муҳоҷират; таҳқиқоти интихобии рафтори иҷтимоӣ, аз ҷумла демографӣ ва муҳоҷиратӣ дар бахшҳои такрористеҳсолшавӣ ва ҷойивазкунии маконӣ, вазъи иҷтимоию иқтисодӣ ва сифати аҳоли); таърихи барӯйхатгирии аҳоли, барномаҳои онҳо; хонавода ҳамчун категорияи баҳисобгирӣ; арзёбии сифат ва пуррагии маълумоти барӯйхатгирӣ ва далелҳои баҳисобгирии ҷорӣ аҳоли.

7. Иқтисодиёти истифодабарии табиат

Муҳтавои таҳқиқоти ихтисоси мазкур: ҳалли проблемаҳои тақмили механизми ташкилию иқтисодии истифодаи табиат ва ҳифзи муҳити зист, ки таъмини бехатарии экологии ҷомеа ва рушди устувори иҷтимоӣ-иқтисодиро таъмин менамояд.

Объекти таҳқиқот: истифодаи табиат ҳамчун самти бисёрфунксионалии фаъолияти ҳаматарафаи инсон бо муҳити табиӣ дар сатҳҳои ҷаҳонӣ, миллий, минтақавӣ ва маҳаллӣ.

7.1. Рушди иқтисодиёти истифодаи табиат дар системаи илмҳои иқтисодӣ.

7.2. Ҷанбаҳои назариявии иқтисодиёти истифодабарии табиат.

7.3. Шароит ва захираҳои табиат ҳамчун омилҳои рушди иқтисодиёт.

7.4. Сиёсати экологӣ ва муносибатҳои ниҳодӣ дар соҳаи ҳифзи муҳити зист ва истифодаи табиат.

7.5. Арзёбии иқтисодии захираҳои табиат.

7.6. Арзёбии иқтисодии ҳасорат аз таъсири антропогенӣ ба муҳити табиӣ.

7.7. Харочоти ҳифзи табиат ва самаранокии истифодаи табиат.

7.8. Ҳавасмандкунии иқтисодии истифодаи самараноки табиат ва фаъолияти ҳифзи табиат.

7.9. Самтҳои афзалиятноки маблағгузориҳои тадбирҳои соҳаи экологӣ.

7.10. Ташаккули ниҳодҳои бозори танзими экологиро иқтисодӣ.

7.11. Асосҳои концептуалии менеҷменти экологӣ.

7.12. Стандартҳои байналмилалӣ ИСО ва истифодаи онҳо дар ташкили системаи менеҷменти экологӣ.

7.13. Ташкили системаи менеҷменти экологӣ.

8. Иқтисодиёти соҳибкорӣ

Муҳтавои соҳаи таҳқиқоти ихтисоси мазкур: муносибатҳои иқтисодӣ, ки дар заминаи инноватсионӣ ва таваккал бо мақсади ба даст овардани даромади соҳибкорӣ пайдо мешаванд; назарияи

ташаккул, қонуниятҳо ва тамоюли рушд, шаклҳо, методҳо, механизмҳо, шароити амалкарди соҳибкорӣ ҳамчун муҳимтарин захира ва сарчашмаи рушди иқтисодиёт.

Объекти таҳқиқ: фаъолияти соҳибкорӣ дар ҳама шаклҳои ташкилии он, бизнес-равандҳо ва муҳити рушди соҳибкорӣ.

8.1. Рушди назария ва методологияи соҳибкорӣ.

8.2. Марҳилаҳои асосии рушди соҳибкорӣ.

8.3. Пешгӯии тамоюлҳои рушди соҳибкорӣ.

8.4. Таҳқиқоти раванди соҳибкорӣ дар ягонагӣ бо унсурҳои асосии он: шахсӣ, иқтисодӣ, ташкилӣ-идоракуний.

8.5. Ташаккул ва рушди шаклҳои соҳибкорӣ.

8.6. Инфрасохтори соҳибкорӣ.

8.7. Системаи ҳамкориҳои сохторҳои соҳибкориҳои калон ва хурд, ташаккул ва рушди бизнеси шабакавӣ.

8.8. Ташкил ва идоракунии соҳибкориҳои муштарак.

8.9. Ҳолат ва дурнамои системаҳои байналмилалӣ, миллий ва минтақавии соҳибкорӣ, робитаи онҳо.

8.10. Стратегияҳои соҳибкорӣ.

8.11. Сохтори идоракунии ташкилоти соҳибкорӣ.

8.12. Технологияи раванди таҳия ва қабули қарори идоракуний дар сохторҳои соҳибкорӣ.

8.13. Ташаккул ва рушди муҳити мусоиди соҳибкорӣ.

8.14. Ҳавасмандгардонии фаъолияти соҳибкорӣ.

8.15. Фарҳанги ташкилӣ дар системаи соҳибкорӣ.

8.16. Маблағгузориҳои фаъолияти соҳибкорӣ.

8.17. Ҳамкориҳои сохторҳои ҳокимияти давлатӣ ва баҳши соҳибкорӣ.

8.18. Системаи менеҷменти таваккал дар соҳаи соҳибкорӣ.

8.19. Арзёбии самаранокии фаъолияти соҳибкорӣ.

10. Менеҷмент

Муҳтавои соҳаҳои таҳқиқот: ошкорсозӣ, таҳлил ва ҳалли проблемаҳои ташаккул ва инкишофи назария ва амалияи идоракунии ташкилот ҳамчун системаҳои иҷтимоӣ ва иқтисодӣ бо мақсади кашфи робитаҳои устувор ва қонуниятҳои, ки табиат ва муҳтавои ҳамин проблемаҳо, мантиқ ва механизми ҳалли онҳоро муайян мекунанд. Аз ҷумла, таҳқиқи тамоюлот ва қонуниятҳо дар соҳаи менеҷменти умумӣ ва стратегӣ, менеҷменти инноватсионӣ, идоракунии ҳаёати шахсӣ, системаҳои муосири истеҳсолӣ.

Объекти таҳқиқот: системаи мақомот ва ниҳодҳои идоракунии оммавӣ, шаклҳои ташкилию ҳуқуқии ташкилоти тижоратӣ ва ғайритижоратӣ (аз ҷумла, виртуалӣ) новобаста аз шакли моликият, зерсохторҳои алоҳидаи ҳамин ташкилот ва равандҳои алоҳидае, ки дар дохили ташкилот ҷараён доранд, ҳайати шахсии ташкилот, инчунин иттиҳодияи ташкилот (ассотсиатсияҳо, иттиҳодияҳо, гурӯҳҳои молиявӣ саноатӣ, шабакаҳо ва ғайра) ва қонуниятҳои амалкарди онҳо бо дарназардошти таъсири омилҳои муҳити берунӣ.

10.1. Коркарди проблемаҳои илми идоракунии ва методҳои маърифати он. Ақидаҳои назариявӣ нисбат ба табиат, моҳият ва инкишофи идоракунии. Самтҳои муносири коркардҳои назариявӣ методологӣ дар соҳаи идоракунии. Асосҳои фанӣ ва байнифанӣ идоракунии.

10.2. Моҳият, сохтор ва вижагиҳои фарқкунандаи системаи идоракунии оммавӣ, тамоюлҳои асосӣ ва самтҳои инкишофи он дар шароити кунунӣ. Усули (принсипҳои) ташкил, захираҳо ва раванди идоракунии оммавӣ.

10.3. Идоракунии оммавӣ дар шароити ҷаҳонишавӣ ва ташаккули ҷомеаи информатсионӣ. Вижагии миллии ташкили системаи идоракунии оммавӣ. Ислоҳот дар низоми идоракунии оммавӣ.

10.4. Сиёсати давлатӣ, механизмҳо, методҳо ва технологияҳои таҳия ва татбиқи он. Стратегия ва тактика дар амалисозии сиёсати давлатӣ.

10.5. Вижагиҳои коркард ва татбиқи сиёсати давлатӣ дар бахшҳои иҷтимоӣ ва иқтисодӣ. Робитаҳои бевосита ва бавоситаи сиёсати давлатӣ, механизмҳо, методҳо ва технологияҳои таҳия ва татбиқи онҳо. Инкишофи шаклҳои ҳамкориҳои давлат ва бахши хусусӣ. Идоракунии амволи давлатӣ.

10.6. Идоракунии аз рӯи натиҷаҳо. Системаи масъулият дар бахши идоракунии оммавӣ.

10.7. Таъминоти иттилоотии системаи идоракунии оммавӣ. «демократияи электронӣ», «давлати электронӣ», «ҳукумати электронӣ» ва технологияҳои маъмуригардонии электронӣ.

10.8. Идоракунии системаҳои иқтисодӣ, усул(принсипҳо), шаклҳо ва методҳои амалисозии он. Вобастагии идоракунии аз ҳислат ва ҳолати системаи иқтисодӣ. Идоракунии тағйирот дар

системаҳои иқтисодӣ. Назария ва амалияи идоракунии сохторҳои интегратсионӣ ва равандҳои интегратсияи бизнес.

10.9. Ташкилот ҳамчун объекти идоракунӣ. Асосҳои назариявӣ-методиҳои идоракунии ташкилот. Таркиби функционалиҳои идоракунӣ. Сохтори идоракунии ташкилот. Ҷанбаҳои дарозмуҳлат, миёнамуҳлат ва кӯтоҳмуҳлати идоракунии ташкилот, идоракунии ҷорӣ. Идоракунии ташкилот аз рӯйи даврҳои ҳаётии он.

10.10. Лоихакаи системаи идоракунии ташкилот. Шаклҳои нави амалкард ва инкишофи системаи идоракунии ташкилот. Системаҳои иттилоотӣ дар идоракунии ташкилот. Сифати идоракунии ташкилот. Методологияи инкишофи бизнес-равандҳо. Инкишофи методология ва методҳои идоракунии системаи инноватсионии корпоративӣ.

10.11. Ҷараёни идоракунии ташкилот, зерсистемаҳо ва функсияҳои алоҳидаи он. Ҳадафмуайянкунӣ ва банақшагирӣ дар идоракунии ташкилот. Назорат, мониторинг ва бенчмаркинг. Механизмҳо ва методҳои қабул ва амалисозии қарорҳои идоракунӣ. Идоракунии лоихаҳо. Идоракунии донишҳо. Менеҷменти таваккал. Идоракунии истехсолот. Системаҳои муосири истехсолӣ.

10.12. Арзёбии идоракунии ташкилот ҳамчун системаи иҷтимоӣ ва иқтисодӣ. Меъёри арзёбии самаранокии идоракунӣ. Методҳо ва нишондиҳандаҳои арзёбии натиҷабахшии идоракунӣ.

10.13. Рафтори ташкилӣ, ҷанбаҳои иҷтимоию раванди идоракунӣ. Гурӯҳ ва рафтори гурӯҳ дар раванди идоракунӣ. Назарияҳои муосири тимсозӣ, муносибатҳои байнигурӯҳӣ дар раванди идоракунӣ.

10.14. Фарҳанги ташкилӣ. Таъсири фарҳанги ташкилӣ ба рафтори иқтисодиву иҷтимоии инсонҳо. Омилҳои иҷтимоӣ-фарҳангӣ, иҷтимоӣ-сиёсӣ ва иҷтимоӣ-иқтисодии инкишофи фарҳанги ташкилӣ. Масоили методологияи таҳқиқи фарҳанги ташкилӣ.

10.15. Менеҷменти стратегӣ, методҳо ва шаклҳои амалисозии он. Муҳити дохилӣ ва берунӣ ташкилот. Раванд ва методҳои коркард ва татбиқи стратегия. Инкишофи шаклҳои стратегияи ҳамшарикӣ. Мухтаво ва методҳои назорати стратегӣ. Стратегияҳои корпоративӣ, муносибсозии андозаи ширкат ва ҳамгирии амудӣ, стратегияҳои гуногунсозӣ (диверсификация). Ташаккул ва идоракунии занҷираҳои офаридани арзиш. Рақобатпазирии бизнес.

Ташкил ва нигоҳдории салоҳиятҳои калидӣ. Захираҳои стратегӣ ва қобилиятҳои ташкилотии ширкат. Системаи мутавозини нишондиҳандаҳо ҳамчун афзори татбиқи стратегияи ширкат. Раванди бунёди ситемаи мутавозини нишондиҳандаҳо (СМН). Бартарият ва норасоҳои истифодаи СМН дар шароити Тоҷикистон.

10.16. Идоракунии ташкилот дар қаринаи бизнеси байналмилалӣ. Ташкил ва идоракунии ширкати байналмилалӣ. Бизнес-стратегияҳои байналмилалӣ. Паймонҳои байналмилалӣ ва шабакаҳои ширкатҳо. Якҷояшавӣ ва фурубарӣ дар бизнеси байналмилалӣ.

10.17. Идоракунии корпоративӣ. Шакл ва методҳои назорати корпоративӣ. Идоракунии арзиши ширкат. Нақш ва таъсири стейкхолдерҳо ба ташкилот. Рисолати (миссияи) ташкилот. Масъулияти иҷтимоии корпоративӣ. Масъулияти иҷтимоӣ ва экологии бизнес.

10.18. Пешқадамӣ дар ташкилот. Навҳо ва амсилаҳои пешқадамӣ. Диалектикаи алоқамандии пешқадам ва пайравон. Идоракунии низоъҳо. Намудҳои низоъ дар равандҳои идоракунии ташкилот, шакл ва методҳои рафъи онҳо. Роҳҳо ва методҳои пешгирии низоъҳои меҳнатӣ ва ҳалли онҳо.

10.19. Кадрҳои идоракунӣ: нақш ва мақоми онҳо дар системаи идоракунӣ. Ташаккул, омодаасозӣ ва инкишофи кадрҳои идоракунӣ. Идоракунии карера ва пешравии касбӣ-вазифавии кадрҳо. Методҳои ҳавасмандгардонии менечерони зинаи олӣ.

10.20. Идоракунии захираҳои инсонӣ ҳамчун намуди вижаи ғайолияти касбӣ: мақсад, усул(принсипҳо), таҳаввулоти равишҳо. Моҳияти масъалаҳои иқтисодӣ ва иҷтимоии идоракунии ҳайати корхонаҳо ва ташкилот. Салоҳиятнокии ҳайати шахсӣ ва салоҳиятнокии ташкилот. Сиёсати кадрӣ: таҳия ва татбиқ. Инноватсия ва ташкили ғайолияти меҳнатӣ ва идоракунии ҳайати шахсӣ. Ташкил ва амалисозии корҳо оид ба идоракунии ҳайати шахсӣ.

10.21. Самаранокии меҳнати ҳайати шахсӣ. Робитаи мутақобилаи самаранокии идоракунӣ бо натиҷабахшии меҳнати ҳар як корманд. Арзёбии ҳайати шахсӣ аз рӯи натиҷаҳои меҳнати ӯ. Ташкили мониторинги иҷтимоӣ-меҳнатӣ, гузаронидани таҳлили нишондиҳандаҳои меҳнатӣ. Контроллинг ва аудити ҳайати шахсӣ,

банақшагирӣ ва ояндабинии инкишоф. Бучетикунонии хароҷот барои ҳайати шахсӣ.

10.22. Инкишофи иҷтимоӣ ва ҳамшарикӣ иҷтимоӣ ҳамчун самтҳои калидии танзими муносибатҳои иҷтимоӣ-меҳнатӣ ва иҷтимоӣ-иқтисодӣ дар ҳоҷагии бозорӣ. Муносибатҳои меҳнатӣ ва танзими онҳо тавассути шарикӣ иҷтимоӣ (созишномаҳои генералӣ, соҳавӣ, минтақавӣ ва шартномаҳои коллективӣ); механизмҳои танзими муносибатҳои меҳнатӣ ҳангоми шаклҳои гуногуни моликият; ангезаҳо ва ҳавасмандӣ ба меҳнат, робитаи он бо рафтори меҳнатии коргарон, каноатмандӣ аз меҳнат.

10.23. Ҷанбаҳои байналмилалӣ дар соҳаи идоракунии ҳайати шахсӣ. Проблемаҳои ҳамкориҳои фарофарҳангӣ ва идоракунии коллективҳои фарофарҳангӣ. Фаъолияти ташкилоти байналмилалӣ оид ба масъалаҳои идоракунии ҳайати шахсӣ.

10.24. Таърихи афкори идоракунӣ. Ташаккул ва инкишофи ақидаҳо нисбат ба идоракунӣ дар доираи мактабҳои алоҳидаи илмӣ. Робитаи мутақобили байни инкишофи идроки назариявии идоракунӣ ва равандҳои, ки дар системаҳои иқтисодӣ ҷараён доранд.

10.25. Инкишофи таърихӣ системаи идоракунӣ. Мантиқи инкишофи системаи идоракунӣ, омилҳои муайянкунандаи тағйирот ва самтҳои таҳаввулоти системаи идоракунӣ. Таҳлили муқоисавии системаҳои идоракунӣ дар муҳити гуногуни иҷтимоӣ-фарҳангӣ ва сиёсӣ. Таҷрибаи таърихӣ инкишофи системаи идоракунӣ дар кишварҳои алоҳида.

10.26. Машварати идоракунӣ. Нақш ва мақоми машварати идоракунӣ дар таҷрибаи инкишофи системаҳои идоракунӣ. Таркиб, шакл ва методҳои машварати идоракунӣ. Ташаккул ва инкишофи кадрҳои машварати идоракунӣ.

10.27. Назария ва амалияи идоракунии ташкилоти ғайритиҷоратӣ.

10.28. Назария ва амалияи идоракунии зиддибуҳронӣ ташкилот. Инкишофи амсилаҳои идоракунии зиддибуҳронӣ.

12. Амнияти иқтисодӣ

Муҳтавои ихтисоси мазкур: арзёбии ҳолати муосир ва пешгӯии таъминоти амнияти иқтисодӣ, коркарди механизмҳои таъминкунандаи он.

Объекти таҳқиқот: системаи иқтисодӣ ва тағйироти нисодӣ, ки баланд бардоштани сатҳи амнияти иқтисодиро таъмин менамояд.

12.1. Назарияи амнияи иқтисодӣ (макула, методология, методҳо, механизмҳо ва афзорҳо).

12.2. Амнияи иқтисодӣ дар системаи амнияи миллӣ.

12.3. Типологияи амнияи иқтисодӣ; муҳимтарин аломатҳои тасниф (соҳавӣ, функционалӣ, ҷиҳодӣ, минтақавӣ) ва афзорҳои танзими он.

12.4. Таҳияи методҳои нав ва мутобиқгардонии методҳои мавҷуда, механизмҳо ва афзорҳои баланд бардоштани амнияи иқтисодӣ.

12.5. Нишондиҳандаҳои аввалияи амнияи иқтисодӣ ва методҳои муайян намудани онҳо.

12.6. Самтҳои концептуалӣ ва стратегияи баланд бардоштани амнияи иқтисодӣ, меъёрҳои амнияи иқтисодӣ.

12.7. Таснифи таҳдидҳо ба амнияи иқтисодӣ дар соҳаҳои иқтисодӣ (истеҳсоли, иҷтимоӣ, молиявӣ, тижорати берунӣ, ҳарбӣ-саноатӣ ва ғайра).

12.8. Механизмҳои номувозинати системаи иқтисодӣ, ки амнияи онро табоҳ мекунад ва роҳҳои бартараф кардани онҳо.

12.9. Таъмини робитаҳои мутақобилаи амнияи иқтисодӣ ва ҳарбӣ.

12.10. Механизмҳо ва афзорҳои ташкили системаи самараноки амнияи иқтисодӣ.

12.11. Амнияи иқтисодӣ дар сатҳи макро-мезо ва микро, механизмҳои робитаҳои онҳо.

12.12. Механизмҳои пайдоиши ҳолатҳои бӯҳронӣ, ки сатҳи амнияи иқтисодиро коҳиш медиҳад ва тадбирҳои пешгирии онҳо.

12.13. Захираҳои корпоративии таъиноти стратегӣ ва амнияи иқтисодӣ (сармояи асосӣ ва гардон, захираҳои инсонӣ, иқтисодӣ пешрафти илмӣ-техникӣ, таъминоти иттилоотӣ ва ҳуқуқӣ).

12.14. Проблемаҳои криминалишавии ҷомеа ва барҳам додани иқтисоди соягӣ(пинҳонӣ) (афзорҳо, методҳо, механизмҳо).

12.15. Механизмҳои ҳифзи манфиатҳои миллӣ дар соҳаи иқтисодӣ ва баланд бардоштани "захираи истеҳком"-и нишондиҳандаҳои аввалияи (пороговых) амнияи иқтисодӣ.

12.16. Сиёсати сохторӣ ва амнияи иқтисодӣ (методология, методҳо, механизмҳо ва афзорҳо).

12.17. Ҷанбаҳои иҷтимоӣ-иқтисодии амнияи иқтисодӣ (назарияи методологӣ ва амалия).

12.18. Ислоҳоти монополияҳои табиӣ ва амнияи иқтисодӣ.

12.19. Манфиатҳои миллии мамлакат дар соҳаи иқтисодиёт ва назардошти онҳо дар раванди ташаккули сиёсати иқтисодии давлат ва таҳияи дурнамои рушди иҷтимоию иқтисодии он.

12.20. Вазифаи давлат оид ба ҳифзи манфиатҳои миллии кишвар дар соҳаи иқтисодиёт дар шароити иқтисоди бозорӣ.

12.21. Рушди методологияи таҳияи доктринаи амнияти иқтисодӣ дар соҳаҳои алоҳида (озуқа, энергетика, ҳарбӣ-саноатӣ ва ғ).

12.22. Методологияи мониторинги омилҳое, ки ба амнияти иқтисодӣ таҳдид менамоянд.

12.23. Муаммоҳои ҳамгироии Тоҷикистон дар ҳоҷагии ҷаҳонӣ ва амнияти иқтисодии он.

12.24. Ҷанбаҳои ташкилӣ-методологӣ ва методии таъмини амнияти иқтисодӣ.

12.25. Ташкили оқилонаи инфрасохтори системаи идоракунии давлатӣ ва амнияти иқтисодӣ.

12.26. Таҷрибаи хориҷии баланд бардоштани амнияти иқтисодӣ (методҳо, механизмҳо, афзорҳо ва мутобиқшавии онҳо дар шароити Тоҷикистон)

12.27. Амсилаҳои рушди амнияти иқтисодии давлат, ҷомеа ва минтақа.

14. Заминсозӣ

Мухтавои соҳаҳои таҳқиқот: асосҳои назариявӣ, методологӣ, ниҳодӣ-иқтисодии заминсозӣ; ташкил ва гузаронидани корҳои лоиҳавӣ оид ба муносибгардони заминсозӣ; методологияи пешбиниҳои истифодаи захираҳои замин; асосноккунӣ ва тартиб додани нақшаҳои заминсозии воҳидҳои маъмурӣ-ҳудудӣ, нақшаи минтақавии истифода ва ҳифзи захираҳои замин, ҳудуди махсуси танзими давлатӣ, лоиҳаҳои заминсозии байниҳочагӣ ва дохилиҳочагӣ, лоиҳаҳои дар амал татбиқшаванда вобаста ба ташкили истифода, ҳифз ва беҳдошти замин; вижагиҳои минтақавӣ ва ҷанбаҳои махсуси лоиҳакашии заминсозӣ; иқтисоди заминсозӣ.

Объекти таҳқиқот: захираҳои замини Ҷумҳурии Тоҷикистон; маҷмӯи воситаҳои ташкилӣ-иқтисодӣ ва иҷтимоӣ-ҳуқуқӣ оид ба истифодаи замин бо субъектҳои шакли моликияташон гуногун, идораи захираҳои замин, баланд бардоштани ҳосилнокии хок ва ҳифзи замин.

14.1. Захираҳои замини Ҷумҳурии Тоҷикистон.

14.2. Асосҳои назариявии заминсозӣ ва лоиҳакашии заминсозӣ.

14.3. Пешгӯӣ ва банақшагирии истифода ва ҳифзи захираҳои замин.

14.4. Моҳият ва вазифаҳои заминсозии байниҳочагӣ.

14.5. Ташкили заминистифодабарии ташкилоти кишоварзӣ.

14.6. Ташкили заминистифодабарии таъиноти ғайрикишоварзӣ.

14.7. Муқаррар кардан ва тағйир додани ҳудуди шаҳр (деҳот), ҳудудҳои аҳолинишини деҳот ва ташкили заминистифодабарӣ.

14.8. Заминсозии дохилиҳочагии корхонаҳои кишоварзӣ, ҳочагиҳои деҳқонӣ (фермерӣ).

14.9. Ташкили заминистифодабарӣ ва киштгардонҳо.

14.10. Методикаи тартиб ва асосноккунии лоиҳаҳои корӣ.

14.11. Самаранокҳои заминсозии байниҳочагӣ ва дохилиҳочагӣ.

14.12. Муносибгардонии заминистифодабарии корхонаҳои кишоварзӣ.

14.13. Вижагиҳои заминсозӣ дар минтақаҳои паҳншавии фарсоиши хок.

14.14. Ташкили истифодаи заминҳои аз радиатсия ифлосшуда.

14.15. Ташкили ҳудудҳо дар асоси ландшафтӣ.

14.16. Кадастри давлатии замин ва мониторинги заминҳо.

14.17. Арзёбии кадастри захираҳои замин.

14.18. Идоракунии захираҳои замини воҳидҳои маъмурӣ-ҳудудии гуногун.

14.19. Банақшагирӣ ва ташкили корҳои заминсозӣ ва кадастрӣ.

14.20. Қонунгузорию муосири Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба заминистифодабарӣ.

14.21. Назорати давлатии истифода ва ҳифзи захираҳои замин, тартиби амалисозии он.

15. Истироҳат ва сайёҳӣ

Муҳтавои соҳаҳои таҳқиқоти ихтисоси мазкур: равандҳои рушди истироҳат ва сайёҳӣ, механизмҳои амалкарди мучтамаи байнисоҳавии сайёҳӣ-истироҳатӣ.

Объекти таҳқиқот: истироҳат, сайёҳӣ, мучтамаи сайёҳӣ-истироҳатии байнисоҳавӣ, индустрияи сайёҳӣ.

15.1. Методологияи таҳқиқоти илмӣ сайёҳӣ ва истироҳат.

15.2. Сайёҳӣ ҳамчун соҳаи ҳочагӣ, намуди фаъолияти истироҳатӣ ва шакли муҳочирати аҳоли.

15.3. Функсияҳои иқтисодӣ-иҷтимоии сайёҳӣ ва истироҳат, самаранокии иқтисодии он.

15.4. Таснифоти фаъолияти истироҳатӣ ва сайёҳӣ.

15.5. Омилҳои рушди иқтисодӣ-иҷтимоии сайёҳӣ: тавлидӣ ва татбиқӣ.

15.6. Сохтори муҷтамаи байнисоҳавии сайёҳӣ-истироҳатӣ.

15.7. Захираҳои сайёҳӣ-истироҳатӣ, баҳисобгирии кадастри онҳо.

15.8. Рентаи сайёҳӣ, арзёбии иқтисодии захираҳои сайёҳӣ-истироҳатӣ.

15.9. Системаи идоракунии муҷтамаи сайёҳӣ-истироҳатии Тоҷикистон.

15.10. Самтҳои афзалиятноки муҷтамаи сайёҳӣ-истироҳатии Тоҷикистон.

15.11. Ташкили ҳудудии муҷтамаи сайёҳӣ-истироҳатӣ.

15.12. Сохтори ҳудудии сайёҳӣ-истироҳатӣ.

15.13. Хоҷагҳои осоишӣ-истироҳатии Тоҷикистон.

15.14. Проблемаҳои ҳамоҳангсозии системаҳои сайёҳии солимгардонӣ.

15.15. Дастгирии давлатӣ ва худташкилии агросайёҳии чамъиятӣ дар Тоҷикистон.

15.16. Системаи сайёҳии экскурсионӣ-маърифатӣ; идоракунӣ, ташкил ва асосноккунии иқтисодии хатсайрҳо, маҳдудиятҳои захиравӣ.

15.17. Вазъият ва дурнамои рушди хоҷагҳои меҳмонхонаҳои Тоҷикистон.

15.18. Сайёҳии экологӣ.

15.19. Иқтисодиёти сайёҳии байналмилалӣ.

15.20. Амсилаҳои байналмилалии рақобатпазирии муҷтамаи сайёҳӣ-истироҳатии Тоҷикистон.

IV.Ихтисосҳои мучовир

08.00.01 – Назарияи иқтисодӣ (назарияи умумии иқтисодӣ);

08.00.10 – Молия;

08.00.12 – Ҳисоби муҳосибӣ, аудит ва омор;

08.00.13 – Методҳои математикӣ ва инструменталии иқтисодиёт;

08.00.14 – Иқтисодиёти ҷаҳон.

V.Ҳудудгузори ба ихтисосҳои мучовир:

Дар тафовут аз ихтисоси 08.00.01 таҳқиқот аз рӯи ихтисоси 08.00.05 ба омӯхтани вижагии амалкарди системаи иқтисодӣ дар

самти макро, меза ва микро бо дарназардошти ҷанбаҳои соҳавию минтақавӣ, равона карда шудааст.

Таҳқиқот аз рӯи ихтисоси 08.00.05 дар тафовут аз ихтисоси 08.00.10 дар он мебошад, ки дар онҳо проблемаҳои танзими фаъолияти иқтисодӣ дар масъалаҳои маблағгузорӣ, муомилоти пулӣ ва қарзӣ, унсурҳои таркибии системаи ягонаи танзими иқтисодиёти миллий аст, ба таври мачмӯӣ баррасӣ мегардад.

Ихтисоси 08.00.05 аз ихтисоси 08.00.12 бо он фарқ мекунад, ки дар доираи он маълумоти ҳисобдорӣ ва оморӣ иттилооти аввалия барои ошкор намудани қонуниятҳои амалкарди иқтисодиёти миллий дар сатҳи гуногун ва соҳаҳои мухталиф мебошад.

Дар тафовут аз ихтисоси 08.00.13 таҳқиқот аз рӯи ихтисоси 08.00.05 коркарди нави методҳои математикӣ ва афзории омӯзиши иқтисодиро дар назар надорад, балки методҳои математикӣ ва афзории қаблан коркардашударо барои расидан ба мақсадҳои гузошташуда истифода мебаранд.

Дар тафовут аз ихтисоси 08.00.14 ихтисоси 08.00.05 ҷанбаҳои фаъолияти иқтисодии берунаро аз нуқтаи назари арзёбии таъсири системаи иқтисодӣ ба самаранокии амалкарди иқтисодиёти миллиро баррасӣ мекунад.

Худудгузори бо соҳаҳои илми мучовир:

Дар тафовут аз ихтисоси 05.02.22 – Ташкили истеҳсолот (илмҳои иқтисодӣ) таҳқиқот аз рӯи ихтисоси 08.00.05 – Иқтисодиёт ва идоракунии хоҷагии халқ ҷанбаҳои иқтисодиёт ва идоракунии фаъолияти иқтисодии намояндагон дар сатҳи макро, мезо ва микро-ро аммо на самаранокии иқтисодии равандҳои технологияи мушаххасро меомӯзад.

Дар тафовут аз ихтисоси 05.18.15 – Технология ва молшиносии маҳсулоти хӯроквории функционалӣ ва таъиноти махсус, технологияи маҳсулоти хӯроквории ҳамагонӣ (илмҳои иқтисодӣ) таҳқиқот аз рӯи ихтисоси 08.00.05 – Иқтисодиёт ва идоракунии хоҷагии халқ ҷанбаҳои иқтисодиёт ва идоракунии фаъолияти ташкилоти бахши хӯроки умумӣ ҳамчун намояндагони иқтисодӣ (субъектҳои муносибатҳои иқтисодӣ, иштирокдорон дар истеҳсолот, тақсимот, мубодила ва истеъмоли неъматҳои иқтисодӣ), аммо на ҷанбаҳои молшиносии бахши хӯроки умумиро. меомӯзад

Дар тафовут аз ихтисоси 14.04.03 – Ташкили фаъолияти фармасевтӣ (илмҳои иқтисодӣ) ихтисоси 08.00.05 – Иқтисод ва идоракунии хоҷагии халқ масъалаҳои иқтисодиёт ва идоракунии

фаъолияти ташкилоти соҳаҳои фармасевтиро дар сатҳи мезо ва микро, аммо на самаранокии иқтисодии ташкили технологияи фармасевтиро таҳқиқ менамояд.

Паспорт специальности 08.00.05

(Утвержден решением Президиума Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан от 28 сентября 2017 года № 4/1)

I. Шифр специальности:

08.00.05 - Экономика и управление народным хозяйством

II. Содержание данной специальности:

Содержание специальности 08.00.05 составляет исследование экономических и социально-экономических систем, их генезиса, формирования и развития исключительно в управленческом аспекте.

К основным составным частям данной специальности относятся: теоретические и методологические положения, методы и способы управления экономическими и социально-экономическими

системами; институциональные и инфраструктурные аспекты развития этих систем; различные аспекты изучения субъектов управления экономическими и социально-экономическими системами (государственных, транснациональных, региональных, корпоративных управленческих структур, а также менеджеров как субъектов управления).

Объектом исследования специальности 08.00.05 являются экономические и социально-экономические системы различного масштаба, уровня, сфер действия, форм собственности.

Предметом исследования данной специальности являются экономические и управленческие отношения, возникающие в процессе формирования, развития и разрушения экономических и социально-экономических систем.

III. Области исследований

1. Экономика, организация и управление предприятиями, отраслями, комплексами (по отраслям и направлениям деятельности)

1.1 Промышленность

Содержание области исследования: экономические отношения, возникающие в процессе развития промышленного комплекса национальной экономики; методы, механизмы, инструменты и технологии управления экономическими системами и институциональными преобразованиями с учетом тенденций интернационализации производства и глобализации экономических процессов в отраслях промышленности.

Объект исследования: промышленные предприятия (организации), отраслевые, корпоративные и сетевые экономические системы, сложившиеся в результате институциональных преобразований в первичных и агрегированных звеньях промышленности (объединения машиностроительного, топливно-энергетического, нефтехимического и других комплексов национальной экономики).

1.1.1. Теоретико-методологические основы экономики и управления экономическими системами в промышленности.

1.1.2. Предприятие (организация) и внешняя среда.

1.1.3. Концентрация, специализация, кооперирование, комбинирование производства, формирование кластеров, их влияние на эффективность хозяйствования.

1.1.4. Эффективность функционирования предприятий (организаций).

1.1.5.Функционирование организации (предприятия) в рыночной среде.

1.1.6. Развитие предприятия (организации).

1.1.7.Формирование механизмов устойчивого развития экономики отраслей, комплексов и промышленных предприятий.

1.1.8. Механизмы формирования корпоративных образований в экономике Республики Таджикистан с учетом глобализации мировой экономики.

1.1.9.Инструменты внутрифирменного и стратегического планирования в промышленных предприятиях, отраслях и комплексах.

1.1.10.Гармонизация промышленной и торговой политики с учетом экономической безопасности.

1.1.11.Государственное управление структурными преобразованиями в народном хозяйстве.

1.1.12.Механизмы изменения форм собственности (приватизация, национализация, интеграция, демонополизация и др.) хозяйственных образований.

1.1.13.Формирование организационно-правовых форм хозяйствования в корпоративных образованиях.

1.1.14.Функционирование товарных рынков с ограниченной и развитой конкуренцией в условиях глобализации мировой экономики и свободной торговли.

1.1.15.Внешнеторговая деятельность предприятий в условиях либерализации внешнеэкономической деятельности.

1.1.16. Оценка и страхование рисков хозяйствующих субъектов.

1.1.17.Условия и инструменты создания транснациональных корпораций, механизмы их адаптации к условиям хозяйствования Республики Таджикистан.

1.1.18.Инструменты и методы менеджмента промышленных предприятий, отраслей, комплексов.

1.1.19.Теоретические и методологические основы эффективности развития предприятий, отраслей и комплексов народного хозяйства.

1.1.20.Промышленная политика на макро- и микроуровне.

1.1.21.Теоретические и методологические основы мониторинга развития экономических систем народного хозяйства.

1.1.22.Проблемы повышения энергетической безопасности и экономически устойчивого развития топливно-энергетического комплекса (ТЭК). Энергоэффективность.

1.1.23.Методологические и методические подходы к решению проблем в области экономики, организации и управления

объединениями и предприятиями топливно-энергетического комплекса (ТЭК).

1.1.24. Современное состояние и дальнейшее развитие отраслей топливно-энергетического, машиностроительного, металлургического комплексов в Республике Таджикистан.

1.1.25. Современное состояние и основные направления инвестиционной политики в топливно-энергетическом, машиностроительном и металлургическом комплексах.

1.1.26. Тарифная политика в отраслях топливно-энергетического комплекса. Методологические и методические подходы к решению проблем в области экономики, организации и управления предприятиями и объединениями топливно-энергетического комплекса.

1.1.27. Методологические и методические подходы к решению проблем в области экономики, организации и управления предприятиями и объединениями машиностроительного комплекса.

1.1.28. Проблемы реструктуризации объединений и предприятий промышленности.

1.1.29. Методологические проблемы экономики промышленности как науки.

1.1.30. Управление производственными программами в различных условиях хозяйствования.

1.2. Агропромышленный комплекс и сельское хозяйство

Содержание данной области исследования: теоретические, методологические и институционально-экономические основы развития агропромышленного комплекса и его ядра - аграрного сектора как сложной социально-экономической, экологической системы.

Объект исследования: организационно-правовые, социально-экономические институты, инструменты регулирования АПК, теории и практика обоснования и принятия экономических решений по повышению эффективности использования инвестиционных, производственных, финансовых ресурсов в производстве, а также системы производственных отношений, которые формируются между работниками организаций и производственных отношений организаций с субъектами внешней среды.

1.2.1. Введение в теорию и практику экономики и управления организациями АПК.

1.2.2. Научные основы создания и функционирования организаций АПК.

1.2.3.Институционализация экономической среды предпринимательской деятельности в АПК.

1.2.4.Методология определения стоимости имущества организации (предприятия) АПК.

1.2.5. Оценка стоимости организации (предприятия) АПК.

1.2.6. Земельные ресурсы организаций (предприятий) АПК и эффективность их использования.

1.2.7.Основные фонды организаций (предприятий) АПК и эффективность их использования.

1.2.8. Нематериальные активы организаций (предприятий) АПК и эффективность их использования.

1.2.9. Оборотные средства организаций (предприятий) АПК и эффективность их использования.

1.2.10.Трудовые ресурсы организаций (предприятий) АПК и эффективность их использования.

1.2.11.Себестоимость товаров и услуг организации (предприятия).

1.2.12. Методология и инструменты определения цен на аграрную продукцию и агроуслуги.

1.2.13.Методология оценки эффективности функционирования организаций (предприятий) АПК.

1.2.14. Планирование и прогнозирование деятельности организации (предприятия) АПК.

1.2.15. Инвестиционная и инновационная деятельность организаций (предприятий) АПК.

1.2.16. Концепция аграрного менеджмента и повышение его эффективности в АПК.

1.2.17. Логистика в организациях (предприятиях) АПК.

1.2.18.Качество и конкурентоспособность продукции организаций (предприятий) АПК.

1.2.19.Внешнеэкономическая деятельность организаций (предприятий) АПК.

1.2.20. Риски в деятельности организаций (предприятий) АПК.

1.2.21. Экологическая деятельность организаций (предприятий) АПК.

1.2.22. Промышленные, сельскохозяйственные комплексы и их структура.

1.2.23. Основы продовольственной безопасности страны и пути ее решения. Состояние и методы управления.

1.2.24.Экономика продуктовых подкомплексов в растениеводстве.

1.2.25. Экономика продуктовых подкомплексов в животноводстве.

1.2.26. Организационно-экономические основы развития организаций (предприятий) по переработке сельскохозяйственной продукции.

1.2.27. Экономика организаций (предприятий) в сфере сельскохозяйственных услуг.

1.4 Торговля

Содержание этой области исследования: экономические отношения, сопровождающие функционирование торговли как специфической отрасли экономики и формы организации товарного обмена, закономерности и проблемы ее развития.

Объект исследования: современные виды, формы, способы осуществления торговой деятельности, элементы инфраструктуры торговли, экономические институты и технологии управления процессами обмена в условиях интернационализации рынка товаров, интеграционные формы развития торгового бизнеса.

1.4.1. Разработка стратегии развития потребительского рынка с учетом современных инновационных, технологических и научно-технических решений по эффективному обеспечению населения товарами.

1.4.2. Прогнозирование балансов товарных ресурсов, денежных доходов и расходов, товарных рынков на среднесрочный и долгосрочный период.

1.4.3. Исследование конъюнктуры товарных рынков.

1.4.4. Использование бюджетных данных для оценки торговой миграции и оценки равномерного обеспечения по стране товарами и торговыми услугами.

1.4.5. Поддержание равновесия баланса спроса и предложения на потребительском рынке.

1.4.6. Развитие инфраструктуры потребительского рынка.

1.4.7. Оценка тенденций и закономерностей развития товарооборота.

1.4.8. Обоснование эффективных форм взаимодействий торговых организаций с партнерами по бизнесу.

1.4.9. Оценка ресурсного потенциала торговли и эффективности использования ее ресурсов.

1.4.10. Затраты и результаты торговой деятельности.

1.4.11. Финансирование развития торговли.

1.4.12. Инвестиции в торговлю и их эффективность.

1.4.13.Согласование экономических интересов торговли с финансово-бюджетными учреждениями.

1.4.14. Организация розничной и оптовой торговли.

1.4.15. Специфика и функции посреднической деятельности.

1.4.16. Развитие инфраструктуры торговли: конкурсные торги, ярмарочная и выставочная деятельность, биржевая и электронная торговля.

1.4.17. Организация и эффективность деятельности фирменной торговли, торговых цепей, социальных торговых предприятий.

1.4.18. Содержание, проблемы, перспективы совершенствования внешнеторговой деятельности торговых организаций, инструменты ее осуществления.

1.4.19. Разработка системы мер государственного регулирования и стимулирования торговых процессов.

1.4.20.Поддержка и развитие корпоративной торговли и торговли частного бизнеса сельской местности.

1.4.21.Обеспечение безопасности и качества товаров.

1.4.22.Решение проблем повышения конкурентоспособности торговых организаций.

1.4.23.Менеджмент как ресурс организаций торговли, состав, структура и последовательность построения системы управления.

1.4.24.Целеполагание в менеджменте организаций торговли. Стратегическое и оперативное планирование, его типы и процедура планирования.

1.4.25.Содержание, последовательность и инструменты организационной работы в торговле.

1.4.26.Структуризация технологических процессов в организациях торговли.

1.4.27.Мотивация и инструменты мотивации желаемого организационного поведения персонала организаций торговли.

1.4.28.Организация необходимого типа контроля в организациях торговли.

1.4.29.Место и роль информации в управлении. Количество информации как мера организованности организаций торговли.

1.4.30.Коммуникация: значение в управлении организаций торговли, организация коммуникационного процесса в группе.

1.4.31.Процесс принятия решений в целом, его объекты и субъекты в организациях торговли.

1.4.32.Обнаружение, идентификация и классификация проблем торговой организации. Обоснование выбора при принятии

управленческих решений и их документирование. Согласование и реализация решения.

1.4.33. Назначение оценки персонала и методы ее проведения. Измерение актуальных признаков как самостоятельный комплекс работ при оценке персонала.

1.4.34. Организация работы службы управления персоналом по полному циклу: потребность, организация и инструменты.

1.4.35. Обеспечение культуры и качества обслуживания в торговле на уровне передового опыта.

1.7 Сфера услуг

Содержание этой области исследования: тенденции развития сферы услуг,

управление сферой услуг; определение научно-обоснованных организационно-экономических форм деятельности, хозяйственного механизма функционирования организаций и отраслей сферы услуг.

Объект исследования: отрасли и организационно-правовые формы организаций сферы услуг, включая производственную и социальную инфраструктуру, бытовое обслуживание, коммуникационные услуги, подготовку кадров (коммерческие частные предприятия, некоммерческие учреждения, общественные организации, союзы, ассоциации, региональные и местные органы управления отраслями и комплексами, международные организации и союзы и др.)

1.7.1. Формирование и развитие отраслевых, региональных и общенациональных рынков услуг. Роль и место сферы услуг в национальной экономике.

1.7.2. Социально-экономическая эффективность и качество обслуживания в организациях сферы услуг.

1.7.3. Организационно-экономическое обеспечение стандартов на услуги населению.

1.7.4. Факторы, влияющие на размещение и эффективность деятельности предприятий сферы услуг.

1.7.5. Механизм управления рынком труда молодежи.

1.7.6. Механизм повышения конкурентоспособности предприятий сферы услуг.

1.7.7. Современные тенденции развития организационно-правовых форм хозяйствования в сфере услуг.

1.7.8. Повышение эффективности использования рыночных инструментов в сфере услуг.

1.7.9. Экономические основы функционирования и государственная поддержка некоммерческих организаций в сфере услуг.

1.7.10. Услуги гостиничного и ресторанного бизнеса, предприятий общественного питания, быстрого обслуживания, придорожного сервиса и другие услуги гостеприимства.

2. Управление инновациями

Содержание этой области исследования: выявление, анализ и разрешение проблем инновационного развития национальной экономики, управления основными параметрами инновационных процессов в современной экономике, научно-технического и организационного обновления социально-экономических систем, а также методов и инструментов оценки результатов инновационной деятельности.

Объект исследования: экономические процессы формирования и организации эффективного функционирования инновационной сферы народного хозяйства, включающей совокупность инноваций, создаваемых и осваиваемых регионами, отраслями и предприятиями в результате инновационной деятельности; механизмы ее инвестиционного, информационного и организационного обеспечения; методы и инструменты обоснования направлений и оценки эффективности инновационного развития хозяйственных систем.

2.1. Развитие теоретических и методологических положений инновационной деятельности; совершенствование форм и способов исследования инновационных процессов в экономических системах.

2.2. Разработка методологии и методов оценки, анализа, моделирования и прогнозирования инновационной деятельности в экономических системах.

2.3. Формирование инновационной среды как важнейшее условие осуществления эффективных инноваций. Определение подходов, форм и способов создания благоприятных условий для осуществления инновационной деятельности. Пути улучшения инновационного климата.

2.4. Исследование интеграционных процессов в инновационной среде. Концепции обновлений и формы их практической реализации.

2.5. Особенности создания и исследования национальных инновационных систем: принципы построения и развития, структуры и функции, оценка эффективности.

2.6. Разработка методов и механизмов интеграции вузовской науки в национальную инновационную систему и мировой инновационный процесс. Развитие методов и форм коммерциализации вузовских инноваций в малых инновационных предприятиях.

2.7. Особенности и проблемы формирования малых инновационных предприятий на базе бюджетных научных и учебных организаций.

2.8. Исследование жизненного цикла инноваций: параметры цикла, инструменты и технологии управления параметрами жизненного цикла, сбалансированное развитие инновационного и инвестиционного циклов в экономических системах.

2.9. Оценка инновационного потенциала экономических систем.

2.10. Оценка инновационной активности хозяйствующих субъектов в целях обеспечения их устойчивого экономического развития и роста стоимости.

2.11. Определение направлений, форм и способов перспективного развития инновационной инфраструктуры. Принципы проектирования и организации функционирования инновационных инфраструктур на микро-, мезо- и макроуровнях.

2.12. Исследование форм и способов организации и стимулирования инновационной деятельности, современных подходов к формированию инновационных стратегий.

2.13. Разработка и совершенствование институциональных форм, структур и систем управления инновационной деятельностью. Оценка эффективности инновационной деятельности.

2.14. Развитие теории и методологии формирования, управления и оценки эффективности функционирования рынка инноваций. Методы и технологии выведения инновационных продуктов на рынок, совершенствование стратегий коммерциализации инноваций.

2.15. Исследование направлений и средств развития нового технологического уклада экономических систем.

2.16. Обеспечение сбалансированного развития инновационной и инвестиционной деятельности экономических систем.

2.17. Развитие теории, методологии и методов венчурного инвестирования научно-технического и организационного обновления хозяйственных систем.

2.18. Разработка стратегии и концептуальных положений перспективной инновационной и инвестиционной политики

экономических систем с учетом накопленного научного мирового опыта.

2.19. Совершенствование способов и форм инвестирования инновационной деятельности с учетом расширения возможностей привлечения частного и иностранного капитала, включая осуществление совместных инвестиций в инновационные программы и проекты.

2.20. Разработка инновационных методов инвестирования простого и расширенного воспроизводства основного капитала, исследование тенденций изменения структуры имущественного комплекса в инновационно активных экономических системах.

2.21. Совершенствование воспроизводственной и технологической структур инвестиционных вложений в целях повышения эффективности основного капитала.

2.22. Разработка методологии проектного управления инновационным развитием хозяйственных систем.

2.23. Теория, методология и методы оценки эффективности инновационно-инвестиционных проектов и программ.

2.24. Развитие методологии управления качеством и конкурентоспособностью инновационных проектов.

2.25. Стратегическое управление инновационными проектами. Концепции и механизмы стратегического управления параметрами инновационного проекта и структурой его инвестирования.

2.26. Разработка методологии управления интеллектуальной собственностью и методов оценки стоимости интеллектуальной составляющей инновационного продукта.

2.27. Структура, идентификация и управление рисками инновационной деятельности на разных стадиях жизненного цикла инноваций.

2.28. Теория, методология и методы информационного обеспечения инновационной деятельности.

2.29. Совершенствование методологии управления человеческим капиталом в интересах инновационного развития.

3. Региональная экономика

Содержание этой области исследования: закономерности и особенности функционирования экономики Республики Таджикистан как системы взаимодействующих регионов (областей, административных районов, городов, свободных экономических зон, экономических кластеров, городских агломераций и других пространственных экономических образований); рациональное пространственное распределение экономических ресурсов; экономическая дифференциация и интеграция в национальном

пространстве; разработка перспективных направлений развития экономики отдельных регионов как структурных элементов национальной экономики; региональная экономическая политика и механизмы ее реализации.

Объект исследования: социально-экономическая система Республики Таджикистан в пространственном аспекте, механизмы регулирования пространственного социально-экономического развития на региональном и местном (муниципальном) уровнях; теория пространственной и региональной экономики, методы исследований пространственных экономических систем и их взаимодействий; межрегиональная и региональная производственная, социальная и институциональная инфраструктура; природные и экономические ресурсы и их эффективное использование.

- 3.1 Развитие теории пространственной и региональной экономики; методы и инструментарий пространственных экономических исследований; проблемы региональных экономических измерений; пространственная эконометрика; системная диагностика региональных проблем и ситуаций.
- 3.2 Пространственное распределение экономических ресурсов; теоретические, методические и прикладные аспекты размещения предприятий, фирм малого и среднего бизнеса, экономических кластеров, предприятий общественного сектора, домохозяйств.
- 3.3 Пространственная организация национальной экономики; формирование, функционирование и модернизация экономических кластеров и других пространственно-локализованных экономических систем.
- 3.4 Проблема социально-экономического районирования страны по материальным и нематериальным критериям; районирование регионов и муниципальных образований по основным сервисным зонам; адаптация административно-территориального деления страны к вызовам новой экономики.
- 3.5 Пространственно-экономические трансформации; проблемы формирования единого экономического пространства в Республике Таджикистан; региональная социально-экономическая дифференциация; пространственная интеграция и дезинтеграция страны.
- 3.6 Пространственная экономика. Пространственные особенности формирования национальной инновационной системы. Проблемы формирования региональных инновационных подсистем. Региональные инвестиционные проекты: цели, объекты, ресурсы, эффективность.

- 3.7 Локальные рынки, их формирование, функционирование и взаимодействие; межрегиональная торговля. Теория новой экономической географии.
- 3.8 Роль институциональных факторов в развитии региональных экономических систем. Региональные особенности трансформации отношений собственности, их влияние на структуру и эффективность функционирования и развития региональных экономических систем.
- 3.9 Оценка роли региона в национальной экономике (индикаторы, методы, методология анализа); производственная специализация регионов; экономическая структура в пространственном аспекте, закономерности ее трансформации; структурная политика и структурная перестройка.
- 3.10 Региональные особенности социально-экономического развития; типы регионов (развитые и депрессивные, доноры и реципиенты, монопродуктовые и диверсифицированные, с крупными городскими агломерациями и без них и др.), методические проблемы классификации и прикладные исследования особенностей развития различных типов регионов.
- 3.11 Инструменты сглаживания пространственной поляризации (государственные трансферты, инвестфонд, фонд региональной поддержки, налоговая система и др.), эффективность их применения. Проблемы устойчивого сбалансированного развития регионов; мониторинг экономического и социального развития регионов.
- 3.12 Инструменты разработки перспектив развития пространственных социально-экономических систем. Прогнозирование, форсайт, индикативное планирование, программы, бюджетное планирование, ориентированное на результат, целевые программы, стратегические планы.
- 3.13 Региональная социально-экономическая политика; анализ особенностей и оценка эффективности региональной экономической политики в Республике Таджикистан, регионах и муниципальных образованиях.
- 3.14 Управление экономикой регионов. Формы и механизмы взаимодействия республиканской и местной власти, бизнес-структур и структур гражданского общества. Функции и механизмы управления. Методическое обоснование и разработка организационных схем и механизмов управления экономикой регионов; оценка их эффективности.

- 3.15 Цели и механизмы государственной политики регионального развития. Формы и механизмы взаимодействия регионов Республики Таджикистан при решении ключевых вопросов социально-экономического развития. Экономические и социальные проблемы местного самоуправления.
- 3.16 Разработка методологии анализа и методики оценки функционирования корпоративных структур, малого и среднего бизнеса, предприятий общественного сектора и некоммерческих организаций в регионах и административных районах. Проблемы рационального использования региональных материальных и нематериальных активов – природных ресурсов, материально-технической базы, человеческого капитала и др.
- 3.17 Особые экономико-правовые режимы регионального и местного развития. Экономические зоны, промышленные центры и иные территориальные «точки» промышленного и инновационного развития.
- 3.18 Организация и оценка эффективности деятельности органов исполнительной власти в областях Республики Таджикистан и в административных районах; применение таких оценок в системе государственного управления и контроля.
- 3.19 Эффективность использования факторов производства в развитии региональной экономики. Закономерности и особенности организации и управления экономическими структурами в регионах. Абсолютные и относительные преимущества региональных экономических кластеров.
- 3.20 Производственная, социальная и рыночная инфраструктура в регионах. Принципы, особенности и организационно-экономический механизм развития инфраструктурных отраслей в регионах.
- 3.21 Региональные особенности реализации налогово-бюджетной политики. Развитие денежно-кредитных и налогово-бюджетных отношений в регионах (категория, методология, методы, механизмы и инструменты).
- 3.22 Развитие регионального рынка труда. Трудовой потенциал в регионах и особенности их управления. Социально-трудовые отношения в регионах. Особенности регионального размещения трудового потенциала.
- 3.23 Пространственный механизм развития малого бизнеса и частного предпринимательства на мезоуровне. Проблемы повышения эффективности малого и среднего предпринимательства в регионах.

Стратегия развития и формирования системы предпринимательства в секторах и отраслях региональной экономики.

3.24 Развитие агропромышленного комплекса в регионах, пространственные и территориальные особенности развития сельского хозяйства.

3.25 Инвестиционная обеспеченность регионов. Регулирование инвестиций в регионах. Пространственные инвестиционные проекты. Инвестиционный климат в разрезе территориально-пространственных единиц. Повышение инвестиционной привлекательности и эффективности использования инвестиционных проектов в регионах.

5. Экономика труда

Содержание этой области исследования: экономическая наука, посвященная исследованию тенденций и закономерностей трудовой деятельности людей; социально-трудовые отношения; воспроизводство трудовых ресурсов и рабочей силы; правовые, организационные и социально-экономические механизмы управления трудом.

Объект исследования: наемные работники, трудовые коллективы и работодатели; рынок труда, занятость и безработица; организация и нормирование труда; доходы и заработная плата в республике, её регионах, в отраслях и на предприятиях всех организационно-правовых форм; прогрессивные международные нормы и стандарты в области экономики труда и социально-трудовых отношений.

5.1. Теоретические и методологические основы экономики труда; теории и концепции развития социально-трудовых отношений (теории занятости, рынка труда, управления трудом и т.д.).

5.2. Труд как фактор экономической динамики.

5.3. Теоретико-методологические проблемы в сфере труда и социально-трудовых отношений.

5.4. Система отношений «человек-производство» (виды, содержание, разделение, кооперация, специализация труда и т.д.); закономерности и новые тенденции формирования, распределения, обмена и использования рабочей силы; механизмы повышения их эффективности в социальной рыночной экономике; пути

эффективного использования действующих и создания новых рабочих мест.

5.5. Рынок труда, его функционирование и развитие, структура и сегментация (международный, национальные, региональные, внутрифирменные и т.д.); занятость населения (формирование формы и видов); безработица (основные виды и формы, социально-экономические последствия, пути минимизации).

5.6. Стимулирование и оплата труда работников; организация заработной платы и обеспечение её взаимосвязи с квалификацией персонала и результативностью производства; воспроизводственная и мотивационная функция заработной платы.

5.7. Проблемы качества рабочей силы, подготовки, формирования профессиональных компетенций, переподготовки и повышения квалификации кадров; формирование конкурентоспособности работников; профессиональная ориентация населения; мобильность кадров.

5.8. Нормирование, организация и гуманизация труда, их особенности для различных сфер деятельности и категорий работников.

5.9. Производительность и эффективность труда, эволюция критериев, методы измерения, факторы и резервы повышения, программы управления производительностью.

5.10. Условия, охрана и безопасность труда.

5.11. Социально-трудовые отношения: система, структура, виды, субъекты, механизмы регулирования. Международные трудовые отношения и роль Международной организации труда. Регулирование социально-трудовых отношений – республиканский, региональный, муниципальный и корпоративный аспекты; активное влияние социально-трудовых отношений на развитие экономики и её отраслей.

5.12. Проблемы социального обеспечения, социального страхования и социальной защиты населения, типы и формы обеспечения; пенсионная система и перспективы её развития.

5.13. Социальная политика, её стратегия и приоритеты; социальное положение трудящихся, их социально-профессиональных и социально-территориальных групп; социальное развитие хозяйственных систем и социальная безопасность.

5.14. Противоречия в социально-трудовой сфере: пути их предупреждения и разрешения.

5.15. Условия и факторы роста эффективности экономики труда – цели, функции, методы, принципы, эволюция подходов.

5.16. Специфика и проблемы развития домашнего труда и семейной экономики.

5.17. Качество и уровень жизни населения – вопросы методологии, теории и практики, пути их повышения. Доходы и потребление, сбережения и накопления населения.

5.18. Занятость и её виды. Отраслевые особенности труда. Неформальная занятость и пути ее устранения.

5.19. Зарубежный опыт регулирования социально-трудовых отношений и перспективы его использования в Республике Таджикистан.

5.20. Безработица, виды и пути её преодоления.

6. Экономика народонаселения и демография

Содержание области исследования: во-первых, экономика народонаселения как важнейшее направление экономической науки, изучающее закономерности влияния экономики на воспроизводство населения в целом и его отдельные процессы (рождаемость, смертность, миграция), народонаселение как субъект и объект экономических отношений, как цель и критерий общественного прогресса, экономические концепции и социально-экономические критерии развития человеческих ресурсов, их физического, духовного и психического здоровья, интеллектуального потенциала, во-вторых, демографии как самостоятельной науки, изучающей закономерности естественного воспроизводства и миграции населения, их влияния на экономику (экономическая демография) на разных исторических этапах общественного развития, а также численность населения, его виды и структуры, его демографическое поведение.

Объект исследования: население, народонаселение.

6.1. Категории и понятия экономики народонаселения; функции народонаселения, его экономические интересы; население как экономический ресурс, его место в современном обществе; домохозяйство как хозяйствующий субъект, гендер как экономическая категория.

6.2. Экономическое развитие и население, их взаимосвязь и взаимообусловленность; экономическое поведение населения, его демографическая дифференциация; устойчивое экономическое развитие и динамика численности населения.

6.3. Демографические структуры и эффективность общественного производства; трудовой потенциал; экономическая

эффективность поколений; экономический рост в условиях демографического кризиса.

6.4. Сущность и структура качества населения, его дифференциация по типам поселений и социально-демографическим группам; жизнедеятельность народонаселения, ее условия и формы; современные негативные качественные изменения в населении как важнейшая характеристика демографического кризиса.

6.5. Возрастно-половая структура населения и социально-экономическое развитие; старение населения, его социально-экономические и демографические факторы и последствия.

6.6. Динамика, исторические и этно-территориальные особенности воспроизводства населения, взаимодействие его составляющих, эволюция различных типов воспроизводства населения; демографический переход, его современные особенности.

6.7. Рождаемость и плодовитость, динамика уровня и календаря рождаемости; этно-региональная дифференциация рождаемости и ее социально-демографические факторы; брачная и внебрачная рождаемость; экономические факторы динамики рождаемости; наталистический переход.

6.8. Продолжительность жизни населения, факторы ее уровня и динамики; эпидемиологический переход, эволюция структуры причин смерти и изменение режима смертности; возрастно-половая и социально-экономическая дифференциация смертности и продолжительности жизни.

6.9. Здоровье населения, понятие и методы измерения, уровень и динамика заболеваемости и инвалидизации, их влияние на масштабы потерь трудового и репродуктивного потенциалов; демографические методы изучения физического и психического здоровья и современные концепции охраны здоровья.

6.10. Демографические функции семьи; брачность и разводимость; историческая эволюция форм брачно-семейных отношений и их влияние на рождаемость и смертность; гендерные аспекты брачно-семейных отношений.

6.11. Миграция населения, ее классификация (типы, виды, формы) и методы измерения; экономический и демографический подходы в изучении миграции населения, становление и развитие миграционной теории; миграция в теории и концепциях демографического перехода; миграционные процессы, их факторы, социально-экономические и демографические последствия; колонизации и переселения в отечественной и зарубежной истории,

их влияние на расселение населения, его динамику и изменение этнической, генетической и демографической структур; безвозвратная миграция (переселения) как демографический процесс.

6.12. Международная миграция; эмиграция и ее воздействие на демографическое развитие стран эмиграции, на изменение трудового, научно-технического и интеллектуального потенциалов; иммиграция, ее причины и роль в политическом, социально-экономическом и демографическом развитии принимающих государств; нелегальная и вынужденная формы миграции; двойственный характер современной миграционной политики.

6.13. Современные закономерности мировых миграций; роль миграции в формировании и развитии мирового и национальных рынков труда; внутренние миграции и расселение населения; урбанизация и воспроизводство населения; демографическая емкость территорий.

6.14. Управление демографическими процессами (демографический прогноз и политика); демографическая политика, ее соотношение с социальной и семейной политикой; ее цели, принципы, направления осуществления и эффективность.

6.15. Демографическое поведение, его виды (репродуктивное, самосохранительное, матримониальное и миграционное), структура и регуляторы; методы исследования реального и проективного поведения населения.

6.16. Методологические основы и методы демографического анализа и прогнозирования динамики и структуры населения; методы регионального анализа демографических и миграционных процессов.

6.17. История демографической мысли; современные отечественные и зарубежные концепции народонаселения, его качества, естественного воспроизводства и миграции.

6.18. Проблемы информационной базы демографии (текущего статистического учета рождаемости, смертности, брачности и миграции; выборочных обследований социального, в том числе демографического и миграционного, поведения в сферах воспроизводства и пространственных перемещений, социально-экономического положения и качества населения); история переписей населения, их программы; домохозяйство как учетная категория; оценка полноты и качества переписных сведений и данных текущего учета населения.

7. Экономика природопользования

Содержание области исследования: решение проблем совершенствования организационно-экономического механизма природопользования и охраны окружающей среды для обеспечения экологической безопасности общества и устойчивого социально-экономического развития.

Объект исследования: природопользование как многофункциональная сфера деятельности, охватывающая все виды взаимодействий человека с природной средой на глобальном, национальном, региональном и локальном уровнях.

7.1. Развитие экономики природопользования в системе экономических наук.

7.2. Теоретические аспекты экономики природопользования.

7.3. Природные условия и ресурсы как фактор экономического развития.

7.4. Экологическая политика и институциональные отношения в области охраны окружающей среды и природопользования.

7.5. Экономическая оценка природных ресурсов.

7.6. Экономические оценки ущерба от антропогенного воздействия на природную среду.

7.7. Природоохранные затраты и эффективность природопользования.

7.8. Экономическое стимулирование рационального природопользования и природоохранной деятельности.

7.9. Приоритетные направления финансирования мероприятий в экологической сфере.

7.10. Формирование рыночных институтов эколого-экономического регулирования.

7.11. Концептуальные основы экологического менеджмента.

7.12. Международные стандарты ИСО и их использование при организации системы экологического менеджмента.

7.13. Организация системы экологического менеджмента.

8. *Экономика предпринимательства*

Содержание области исследования: экономические отношения, возникающие на инновационной, рискованной основе с целью получения предпринимательского дохода; теория формирования, закономерности и тенденции развития, формы, методы, механизмы, условия функционирования предпринимательства как важнейшего ресурса и источника развития экономики.

Объект исследования: предпринимательская деятельность во всех ее организационных формах, бизнес-процессы и среда развития предпринимательства.

- 8.1. Развитие теории и методологии предпринимательства.
- 8.2. Основные этапы развития предпринимательства.
- 8.3. Прогнозирование тенденций развития предпринимательства.
- 8.4. Исследование процесса предпринимательства в единстве его основных компонентов: личностного, экономического, организационно-управленческого.
- 8.5. Становление и развитие форм предпринимательства.
- 8.6. Инфраструктура предпринимательства.
- 8.7. Система взаимодействия структур крупного и малого предпринимательства, формирование и развитие сетевого бизнеса.
- 8.8. Организация и управление совместным предпринимательством.
- 8.9. Состояние и перспективы международной национальной, региональной систем предпринимательства, их взаимосвязи.
- 8.10. Стратегии предпринимательства.
- 8.11. Структура управления предпринимательскими формированиями.
- 8.12. Технологии процесса разработки и принятия управленческих решений в предпринимательских структурах.
- 8.13. Формирование и развитие благоприятной предпринимательской среды.
- 8.14. Мотивация предпринимательской деятельности.
- 8.15. Организационная культура в системе предпринимательства.
- 8.16. Финансирование предпринимательской деятельности.
- 8.17. Взаимодействие властных и предпринимательских структур.
- 8.18. Система риск-менеджмента в сфере предпринимательства.
- 8.19. Оценки эффективности предпринимательской деятельности.

10. Менеджмент

Содержание области исследования: выявление, анализ и разрешение проблем становления и развития теории и практики управления организациями как социальными и экономическими системами с целью вскрытия устойчивых связей и закономерностей, определяющих природу и содержание этих проблем, логику и механизмы их разрешения. В частности, исследование тенденций и закономерностей в области общего и стратегического менеджмента, инновационного менеджмента, управления персоналом, современных производственных систем.

Объект исследования: система органов и институтов публичного управления, организационно-правовые формы коммерческих и некоммерческих организаций (в том числе виртуальные) вне зависимости от формы собственности, отдельные подразделения этих организаций и отдельные процессы, протекающие внутри организаций, персонал организаций, а также объединения организаций (ассоциации, союзы, финансово-промышленные группы, сети и др.) и закономерности их функционирования с учётом влияния внешней среды.

10.1.Разработка проблем науки управления и методов её познания. Теоретические взгляды на природу, сущность и развитие управления. Современные направления теоретико-методологических разработок в области управления. Предметные и междисциплинарные основания управления.

10.2.Сущность, структура и отличительные особенности системы публичного управления, основные тенденции и направления ее развития в современных условиях. Принципы организации, ресурсы и процесс публичного управления.

10.3.Публичное управление в условиях глобализации и становления информационного общества. Особенности национальной организации системы публичного управления. Реформы в системе публичного управления.

10.4.Государственная политика, механизмы, методы и технологии ее разработки и реализации. Стратегии и тактики в осуществлении государственной политики.

10.5.Особенности разработки и реализации государственной политики в экономической и социальной сферах. Прямые и обратные связи государственной политики, механизмов, методов и технологий ее разработки и реализации. Развитие форм государственно-частного партнерства. Управление государственным имуществом.

10.6.Управление по результатам. Система ответственности в сфере публичного управления.

10.7.Информационное обеспечение системы публичного управления. «Электронная демократия», «электронное государство», «электронное правительство» и технологии электронного администрирования.

10.8. Управление экономическими системами, принципы, формы и методы его осуществления. Зависимость управления от характера и состояния экономической системы. Управление изменениями в экономических системах. Теория и практика управления

интеграционными образованиями и процессами интеграции бизнеса.

10.9. Организация как объект управления. Теоретико-методические основы управления организацией. Функциональное содержание управления. Структуры управления организацией. Долгосрочные, среднесрочные и краткосрочные аспекты управления организацией, текущее управление. Управление организацией по стадиям её жизненного цикла.

10.10. Проектирование систем управления организациями. Новые формы функционирования и развития систем управления организациями. Информационные системы в управлении организациями. Качество управления организацией. Методология развития бизнес-процессов. Развитие методологии и методов управления корпоративной инновационной системой.

10.11. Процесс управления организацией, её отдельными подсистемами и функциями. Целеполагание и планирование в управлении организацией. Контроль, мониторинг и бенчмаркинг. Механизмы и методы принятия и реализации управленческих решений. Управление проектом. Управление знаниями. Риск-менеджмент. Управление производством. Современные производственные системы.

10.12. Оценка управления организациями как социальными и экономическими системами. Критерии оценки эффективности управления. Методы и показатели оценки результативности управления.

10.13. Организационное поведение, социально-психологические аспекты управления. Группа и поведение группы в процессе управления. Современные теории командообразования, межгрупповые отношения в процессе управления.

10.14. Организационная культура. Влияние организационной культуры на экономическое и социальное поведение людей. Социокультурные, социально-политические и социально-экономические факторы развития организационной культуры. Методологические вопросы изучения организационной культуры.

10.15. Стратегический менеджмент, методы и формы его осуществления. Внешняя и внутренняя среда организации. Процесс и методы разработки и реализации стратегии. Развитие форм стратегического партнерства. Содержание и методы стратегического контроля. Корпоративные стратегии, оптимизация размера фирмы и вертикальная интеграция, стратегии диверсификации. Формирование и управление цепочками создания

ценности. Конкурентоспособность бизнеса. Создание и удержание ключевых компетенций. Стратегические ресурсы и организационные способности фирмы. Сбалансированная система показателей как инструмент реализации стратегии организации. Процесс построения сбалансированной системы показателей (ССП). Преимущества и недостатки применения ССП в условиях Таджикистана.

10.16. Управление организацией в контексте международного бизнеса. Организация и управление международной компанией. Международные бизнес-стратегии. Международные альянсы и сети фирм. Слияния и поглощения в международном бизнесе.

10.17. Корпоративное управление. Формы и методы корпоративного контроля. Управление стоимостью фирмы. Роль и влияние стейкхолдеров на организацию. Миссия организации. Корпоративная социальная ответственность. Социальная и экологическая ответственность бизнеса.

10.18. Лидерство в организации. Типы и модели лидерства. Диалектика взаимосвязей лидера и последователей. Управление конфликтами. Типы конфликтов в процессах управления организацией, формы и методы их преодоления. Пути и методы предупреждения трудовых конфликтов и их разрешения.

10.19. Кадры управления: роль и место в системе управления. Формирование, подготовка и развитие кадров управления. Управление карьерой и профессионально-должностным продвижением управленческих кадров. Методы стимулирования менеджеров высшего звена.

10.20. Управление человеческими ресурсами как особый вид профессиональной деятельности: цели, функции, принципы, эволюция подходов. Сущность экономических и социальных задач управления персоналом предприятий и организаций. Компетентность персонала и компетентность организации. Кадровая политика: выработка и реализация. Инновации в организации трудовой деятельности и управлении персоналом. Организация и осуществление работы по управлению персоналом.

10.21. Эффективность труда персонала. Взаимосвязь эффективности управления персоналом с результативностью труда каждого работника. Оценка персонала и результатов его труда. Организация социально-трудового мониторинга, проведение анализа трудовых показателей. Контроллинг и аудит персонала, планирование и прогнозирование развития. Бюджетирование расходов на персонал.

10.22. Социальное развитие и социальное партнёрство как ключевое направление регулирования социально-трудовых и социально-экономических отношений в рыночном хозяйстве. Трудовые отношения и их регулирование посредством социального партнерства (генеральные, отраслевые, территориальные соглашения и коллективные договоры); механизмы регулирования трудовых отношений при различных формах собственности; мотивы и стимулы к труду, их взаимосвязи с трудовым поведением работников, удовлетворенностью трудом.

10.23. Международные аспекты в области управления персоналом. Проблемы кросскультурного взаимодействия и управления кросскультурными коллективами. Деятельность международных организаций по вопросам управления персоналом.

10.24. История управленческой мысли. Зарождение и развитие взглядов на управление в рамках отдельных научных школ. Взаимосвязь между развитием теоретического осмысления управления и процессами, протекающими в экономических системах.

10.25. Историческое развитие систем управления. Логика развития систем управления, факторы, определяющие динамику и направление эволюции систем управления. Сравнительный анализ систем управления в различных социо-культурных и политических средах. Исторический опыт развития систем управления в отдельных странах.

10.26. Управленческое консультирование. Роль и место управленческого консультирования в практике развития систем управления. Содержание, формы и методы управленческого консультирования. Формирование и развитие кадров управленческого консультирования.

10.27. Теория и практика управления некоммерческими организациями.

10.28. Теория и практика антикризисного управления организацией. Развитие моделей антикризисного управления.

12. Экономическая безопасность

Содержание области исследования: оценка современного состояния и

прогнозов обеспечения экономической безопасности; разработка обеспечивающих ее механизмов.

Объект исследования: экономическая система и институциональные преобразования, способствующие повышению уровня экономической безопасности.

12.1. Теория экономической безопасности (категория, методология, методы, механизмы и инструменты).

12.2. Экономическая безопасность в системе национальной безопасности.

12.3. Типология экономической безопасности; важнейшие классификационные признаки (отраслевые, функциональные, институциональные, региональные) и инструменты регулирования.

12.4. Разработка новых и адаптация существующих методов, механизмов и инструментов повышения экономической безопасности.

12.5. Пороговые значения экономической безопасности и методы их определения.

12.6. Концептуальные и стратегические направления повышения экономической безопасности, критерии экономической безопасности.

12.7. Классификация угроз экономической безопасности по сферам экономики (производственная, социальная, финансовая, внешнеторговая, военно-промышленная и др.).

12.8. Механизмы дисбаланса экономической системы, ухудшающие ее безопасность, и пути их преодоления.

12.9. Обеспечение взаимосвязи экономической и военной безопасности.

12.10. Механизмы и инструменты создания эффективной системы экономической безопасности.

12.11. Макро-, мезо- и микроуровни экономической безопасности и механизмы их взаимосвязи.

12.12. Механизмы возникновения кризисных ситуаций, снижающих уровень экономической безопасности и меры по их преодолению.

12.13. Корпоративные ресурсы стратегического назначения и экономической безопасности (основной и оборотный капитал, людские ресурсы, потенциал научно-технического прогресса, информационное и правовое обеспечение).

12.14. Проблемы криминализации общества и ликвидации теневой экономики (инструменты, методы, механизмы).

12.15. Механизмы защиты национальных интересов в области экономики и повышения «запаса прочности» пороговых значений экономической безопасности.

12.16. Структурная политика и экономическая безопасность (методология, методы, механизмы, инструменты).

12.17. Социально-экономические аспекты экономической безопасности (теория методология и практика).

12.18. Реформирование естественных монополий и экономическая безопасность.

12.19. Национальные интересы страны в области экономики и их учет при формировании экономической политики государства и разработке прогнозов социально-экономического развития.

12.20. Функция государства по защите национальных интересов страны в области экономики в рыночных условиях.

12.21. Развитие методологии разработки доктрин экономической безопасности по отдельным сферам (продовольственная, энергетическая, военно-промышленная и др.).

12.22. Методология мониторинга факторов, угрожающих экономической безопасности.

12.23. Проблемы интеграции Таджикистана в мировое хозяйство и ее экономическая безопасность.

12.24. Организационно-методологические и методические аспекты обеспечения экономической безопасности.

12.25. Рационализация инфраструктуры системы государственного управления и экономическая безопасность.

12.26. Зарубежный опыт повышения экономической безопасности (методы, механизмы, инструменты и их адаптация к условиям Таджикистана).

12.27. Модели развития экономической безопасности государства, общества и региона.

14. Землеустройство

Содержание области исследования: теоретические, методологические, институционально-экономические основы землеустройства; организация и проведение проектных работ по оптимизации землеустройства; методология прогнозирования использования земельных ресурсов; методики обоснования и составления схем землеустройства административно-территориальных единиц, региональных схем использования и охраны земельных ресурсов, территорий особого государственного регулирования, проектов межхозяйственного и внутрихозяйственного землеустройства, практикоориентированных проектов, связанных с организацией использования, охраной и улучшением земель; региональные особенности и специальные аспекты землеустроительного проектирования; экономика землеустройства.

Объект исследования: земельные ресурсы Республики Таджикистан; совокупность организационно-экономических и социально-правовых инструментов по использованию земель различных форм собственности, управлению земельными ресурсами, повышению почвенного плодородия и охраны земель.

14.1. Земельные ресурсы Республики Таджикистан.

14.2. Теоретические основы землеустройства и землеустроительного проектирования.

14.3. Прогнозирование и планирование использования и охраны земельных ресурсов.

14.4. Сущность и задачи межхозяйственного землеустройства.

14.5. Образование землепользований сельскохозяйственных организаций.

14.6. Образование землепользований несельскохозяйственного назначения.

14.7. Установление и изменение городской (поселковой) черты, границы сельских населенных пунктов и организация их земель.

14.8. Внутрихозяйственное землеустройство сельскохозяйственных предприятий, крестьянских (фермерских) хозяйств.

14.9. Организация и устройство земель и севооборотов.

14.10. Методика составления и обоснование рабочих проектов.

14.11. Эффективность межхозяйственного и внутрихозяйственного землеустройства.

14.12. Оптимизация землепользования сельскохозяйственной организации.

14.13. Особенности землеустройства в районах распространения эрозии почв.

14.14. Организация использования радиоактивно загрязненных земель.

14.15. Организация территории на ландшафтной основе.

14.16. Государственный земельный кадастр и мониторинг земель.

14.17. Кадастровая оценка земельных ресурсов.

14.18. Управление земельными ресурсами различных административно-территориальных единиц.

14.19. Планирование и организация землеустроительных и земельно-кадастровых работ.

14.20. Современное законодательство Республики Таджикистан по вопросам землепользования.

14.21. Государственный контроль за использованием и охраной земель, порядок его осуществления.

15. Рекреация и туризм

Содержание области исследования: процессы развития рекреации и туризма; механизмы функционирования межотраслевого туристско-рекреационного комплекса.

Объект исследования: рекреация, туризм, межотраслевой туристско-рекреационный комплекс, туристическая индустрия.

15.1. Методология научных исследований туризма и рекреации.

15.2. Туризм как отрасль хозяйства, вид рекреационной деятельности и форма миграции населения.

15.3. Социально-экономические функции туризма и рекреации, их экономические эффекты.

15.4. Классификация рекреационной деятельности и туризма.

15.5. Социально-экономические факторы развития туризма: генерирующие и реализующие.

15.6. Структура межотраслевого туристско-рекреационного комплекса.

15.7. Туристские и рекреационные ресурсы, их кадастровый учет.

15.8. Туристская рента и экономическая оценка туристско-рекреационных ресурсов.

15.9. Система управления туристско-рекреационным комплексом Таджикистана.

15.10. Приоритетные направления национальной и региональной туристской политики в Республике Таджикистан.

15.11. Территориальная организация туристско-рекреационного комплекса.

15.12. Структура туристско-рекреационного пространства.

15.13. Санаторно-курортное хозяйство Таджикистана.

15.14. Проблемы координации системы оздоровительного туризма.

15.15. Государственная поддержка и общественная самоорганизация агротуризма в Таджикистане.

15.16. Система экскурсионно-познавательного туризма: управление, организация и экономическое обоснование маршрутов, ресурсные ограничения.

15.15. Состояние и перспективы развития гостиничного хозяйства Таджикистана.

15.18. Экологический туризм.

15.19. Экономика международного туризма.

15.20. Модели международной конкурентоспособности туристско-рекреационного комплекса Таджикистана.

IV. Смежные специальности:

08.00.01 – Экономическая теория

08.00.10 – Финансы

08.00.12 – Бухгалтерский учет и аудит

08.00.13 – Математические и инструментальные методы экономики

08.00.14 – Мировая экономика

V. Разграничение со смежными специальностями:

В отличие от специальности 08.00.01 исследования по специальности

08.00.05 направлены на изучение специфики функционирования экономических систем на микро-, мезо- и макроуровнях с учетом отраслевого и региональных аспектов.

Исследования по специальности 08.00.05 отличаются от специальности 08.00.10 тем, что в них комплексно рассматриваются проблемы регулирования экономической деятельности, при которой вопросы финансирования, денежного обращения и кредитования являются составными элементами единой системы регулирования национальной экономики.

Специальность 08.00.05 отличается от специальности 08.00.12 тем, что в её рамках бухгалтерские и статистические данные являются исходной информацией для выявления закономерностей функционирования национальной экономики на разных уровнях и в различных отраслях.

В отличие от специальности 08.00.13 исследования по специальности 08.00.05 не предполагают разработку новых математических и инструментальных методов изучения экономики, а используют уже разработанные математические и инструментальные методы для достижения поставленных целей.

В отличие от специальности 08.00.14 специальность 08.00.05 рассматривает аспекты внешнеэкономической деятельности с точки зрения оценки влияния мировой экономической системы на эффективность функционирования национальной экономики.

Разграничение со смежными отраслями науки

В отличие от специальности 05.02.22 – Организация производства (экономические науки) исследования по специальности 08.00.05 – Экономика и управление народным хозяйством изучают экономические и управленческие аспекты производственной деятельности экономических агентов на макро-, мезо- и микроуровнях, а не экономическую эффективность конкретных технологических процессов.

В отличие от специальности 05.18.15 – Технология и товароведение пищевых продуктов, продуктов функционального и специализированного назначения и общественного питания (экономические науки) исследования по специальности 08.00.05 – Экономика и управление народным хозяйством изучают экономические и управленческие аспекты деятельности организаций сферы общественного питания как экономических агентов (субъекты экономических отношений, принимающие участие в производстве, распределении, обмене и потреблении экономических благ), а не экономическую эффективность технологических процессов и не товароведческие аспекты в сфере общественного питания.

В отличие от специальности 14.04.03 – Организация фармацевтического дела (экономические науки) специальность 08.00.05 – Экономика и управление народным хозяйством исследует экономические и управленческие вопросы деятельности организаций фармацевтической отрасли на мезо- и микроуровне, а не экономическую эффективность организации фармацевтических технологий.

Шиносномаи ихтисоси 08.00.10

(Бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 ноябри соли 2017 № 6/6 тасдиқ шудааст).

I. Рамзи ихтисос:

08.00.10-Молия, гардиши пул ва қарз

II. Муҳтавои ихтисос: Муҳтавои асосии ихтисоси мазкур таҳқиқоти илмӣ бунёдӣ ва амалӣ, коркард ва равандҳои ҷорӣ намудани натиҷаҳои илмӣ дар соҳаи молия, гардиши пул ва муносибатҳои қарзӣ мебошад,

Объекти ихтисоси илмӣ мазкур молияи давлат, корпоратсияҳо ва корхонаҳо, робитаҳо ва вобастагҳои байниҳамдигарие, ки дар раванди амалкард ва ҳамкории ҳалқаҳои гуногуни системаи молиявӣ ба вуҷуд меоянд, сохтор ва механизми ҳамкории молияи давлатӣ, ҷамъиятӣ, корпоративӣ; чараёнҳои (селаҳои) молиявӣ ва гирдгардиши сармоя; унсурҳои системаи пулию қарзӣ, ҳаракати селаҳои пул дар иқтисодиёт; қонуниятҳои объективии ташаккули системаи муносибатҳои пулию қарзӣ дар микро ва макро сатҳҳо мебошанд.

III. Соҳаҳои таҳқиқот:

Қисми I. Молия

1. Системаи молиявӣ.

1.1. Равандҳои методологию сохтори ташаккули системаи молиявӣ.

1.2. Сохторҳои системаи молиявӣ ва мақомоти идоракунӣ он.

1.3. Назария ва методологияи таъсири системаи молиявӣ дар натиҷаҳои рушди иқтисодиву иҷтимоӣ.

1.4. Концепсия ва назарияи молия ва истифодаи он дар фаъолияти ниҳодҳои молиявӣ.

1.5. Ниҳодҳои молиявӣ: назария, методология, қоидаҳои рушд ва тақмили идоракунӣ.

1.6. Ҷанбаҳои ниҳодии системаи молиявӣ.

1.7. Ҷанбаҳои инфрасохтори системаи молиявӣ.

1.8. Методологияи танзими равандҳои тақрористехсолкунии васеъ;

1.9. Таъминоти молиявии эҳтиёҷоти тақрористехсолкунии васеъ.

1.10. Ҳавасмандгардони молиявии истифодаи самараноки ҳамаи намудҳои захираҳои иқтисодӣ.

1.11. Вижагиҳо ва пайомадҳои ҷаҳонишавии молиявӣ.

1.12. Генезиси методологӣ, назария ва ташаккули системаи молиявӣ.

2. Молияи давлатӣ, минтақавӣ ва маҳаллӣ.

2.1. Рушди унсурҳои молияи давлатӣ, минтақавӣ ва маҳаллӣ.

2.2. Танзими молиявии равандҳои иқтисодию иҷтимоӣ.

2.3. Назария, методология ва методикаи банақшагирии молиявӣ дар сатҳи давлат ва ташкилоти мунисипалӣ.

2.4. Пешгӯӣ ва банақшагирии буҷетӣ андозӣ дар иқтисоди бозорӣ.

2.5. Танзими андоз дар бахшҳои иқтисодиёт.

2.6. Назарияи танзими системаи буҷетӣ андозӣ.

2.7. Асосҳои концептуалии муносибатҳои байнибуҷетӣ ва танзими буҷетӣ.

2.8. Муносибкунони раванди буҷетӣ: тақмили системаи идоракунии даромадҳо ва хароҷоти системаи буҷетӣ ва фондҳои мақсадноки давлатӣ.

2.9. Асосҳои назариявӣ, афзалиятҳои сиёсати андозӣ ва самтҳои асосии ислоҳоти системаи андозӣ.

2.10. Назария ва таҳлили системаи молияи давлатӣ.

2.11. Сиёсати давлатии танзими робитаҳои молиявӣ дар системаи ҷараёнҳои ҷумҳуриявӣ.

2.12. Асосҳои назариявӣ, методӣ ва методологии танзими тавозуни молиявии ҷомеаи хоҷагии миллий ва истифодаи он дар қарқарди сиёсати молиявии давлат. Ташаккул ва сохтори тавозуни пардохт.

2.13. Ташаккули хизматрасониҳои давлатӣ.

2.14. Маблағгузори равандҳои сармоягузорӣ дар сатҳи ҷумҳуриявӣ ва маҳаллӣ.

2.15. Рабишҳои концептуалии ташаккули муносибатҳои байнибуҷетӣ.

2.16. Сиёсати буҷетӣ андозии давлат дар иқтисоди бозорӣ.

2.17. Механизмҳои тақсимкунии маблағҳои буҷетӣ.

2.18. Ҳазинадорӣ ва системаи ҳазинадории иҷрошавии буҷет.

2.19. Сохтори гурӯҳбандии вазифавӣ-иқтисодии буҷетӣ.

2.20. Дигаргунсозии системаи буҷетӣ андозӣ дар давраҳои гуногуни рушди иқтисодиёт: афзорҳо ва амсилаҳои мувофиқсозӣ.

2.21. Асосҳои рушди ҷиҳодии мониторинг ва назорати молиявии давлатӣ.

2.22. Назорати давлатии ҳуқуқвайронкунонҳои андозӣ.

2.23. Сарчашмаҳои маблағгузориҳои касри буҷет ва қарзи давлатӣ, проблемаҳои касри буҷет дар иҷрошавии стратегияи дарозмӯҳлати сиёсати иқтисодӣ.

2.24. Концепсия ва таҳлили системавии молияи минтақавӣ ва маҳаллӣ.

2.25. Рушди системаи молиявии минтақа, проблемаҳои воридшавии он ба системаи молияи миллӣ ва байналмилалӣ.

2.26. Коркарди нақшаи молиявии иҷрои барномаи ҳудудии қафолатҳои давлатӣ.

2.27. Иқтисодии андозии минтақа ва субъектҳои алоҳида.

2.28. Методология ва ҷанбаҳои ташкилӣ-иқтисодии таъмини худмаблағгузориҳои маҳаллӣ.

2.29. Самаранокии системаи хизматрасониҳои иҷтимоӣ.

2.30. Механизмҳо ва афзорҳои қарзгирии давлатӣ дар бозори молиявии дохилӣ ва берунӣ; тағйироти речаи маблағгузориҳои касри буҷет, таъсири қарзи давлатӣ ба рушди муносибатҳои қарзӣ ва болоравии бахшҳои воқеӣ.

3. Молияи субъектҳои хоҷагидорӣ.

3.1. Назария, методология ва асосҳои концептуалии молияи субъектҳои хоҷагидорӣ.

3.2. Ҷанбаҳои ташкилӣ-иқтисодии молияи корхонаҳо ва ташкилот.

3.3. Қонуниятҳои амалкарди захираҳои молиявии субъектҳои хоҷагидор.

3.4. Вижагиҳои рушди системаи захираҳои молиявии корхонаҳо дар давраҳои гуногуни рушди иқтисодиёт.

3.5. Идоракунии молияи субъектҳои хоҷагидорӣ: методология, назария, шакливазкунии назорати корпоративӣ.

3.6. Молияи соҳаҳо.

3.7. Молияи субъектҳои шаклҳои гуногуни моликият.

3.8. Таъмини афзоиши арзиши захираҳои молиявӣ.

3.9. Самтҳои танзими молияи корпоративӣ, муносибқунонии сохтори захираҳои молиявии корхонаҳои соҳаҳои воқеии иқтисодиёт.

3.10. Системаи захираҳои молиявии субъектҳои иқтисодиёт.

3.11. Таҳқиқи омилҳои дохилӣ ва берунӣ, таъсири онҳо ба мустаҳкамӣ молиявӣ корхонаҳо ва корпоратсияҳо.

3.12. Сохтор ва робитаи механизмҳои ҳамгироии молияи давлат ва молияи корпоратсияҳо дар шароити бозор.

3.13. Назария, методология, омӯзиши банақшагирии молиявӣ дар сатҳи субъектҳои хоҷагидор.

3.14. Назария, методология ва методҳои заминавии андозбандии субъектҳои хоҷагидор.

3.15. Муносибкунони портфели андозии субъектҳои хоҷагидор.

3.16. Мониторинги саҳми андозии субъектҳои хоҷагидор.

3.17. Таҳқиқи вобастагии байни нарх ва андозбандӣ.

3.18. Консепсияи машваратҳои андозӣ ва экспертизаи андозӣ.

3.19. Назарияи қабули қарорҳо ва методҳои идоракунии таваккалҳои молиявӣ ва андозӣ.

3.20. Сарчашмаҳои маблағгузори субъектҳои хоҷагидорӣ, проблемаҳои муносибкунони сохтори сармоя.

3.21. Механизми молиявӣ такрористеҳсолкунии васеъ, гардиш ва ҷойивазкунии сармоя.

3.22. Ташаккули системаи самараноки молиякунонии лоиҳавӣ ва барномавӣ;

3.23. Самтҳои баромади корхонаҳои ватанӣ ба бозорҳои байналмилалӣ молиявӣ.

3.24. Усул (принсипҳо), вижагиҳо ва афзорҳои сиёсати истеҳлоқӣ.

3.25. Молияи равандҳои инвеститсионӣ ва инноватсионӣ, афзорҳои молиявӣ сармоягузорӣ.

3.26. Ҷараёнҳои молиявӣ дар доираи тиҷораткунонии натиҷаҳои фаъолияти зехнӣ.

3.27. Стратегияи молиявӣ иттиҳодияҳо.

3.28. Менечменти молиявӣ.

3.29. Системаи назорати молиявӣ дар идоракунии корхонаҳо: мухтаво, шаклҳо, методҳо ва афзорҳои амалисозӣ.

3.30. Баҳисобгирии андоз ҳамчун унсури андозбандӣ.

3.31. Ҳисоботи молиявӣ дар системаи менечменти молиявӣ.

4. Молияи хоҷагиҳои хонаводагӣ.

4.1. Асосҳои назариявӣ ва методологии рушди молияи хусусӣ.

4.2. Моҳият ва нақши молияи хоҷагиҳои хонаводагӣ, робитаи онҳо бо дигар бахшҳои иқтисодиёт ва молия.

4.3. Усули (принсипҳои) методологии муайян намудани даромадҳои пулӣ ва пасандозҳои аҳоли ва тафриқаи онҳо аз рӯйи гурӯҳҳои аҳоли.

4.4. Стратегияи дигаргунсозии даромадҳои аҳоли ва пасандозҳои муташаккил.

4.5. Тамоюлҳои тафриқасозии рафтори пасандозии хоҷагиҳои хонаводагӣ.

4.6. Арзёбии иқтидори пасандозии хоҷагиҳои хонаводагӣ.

4.7. Механизми стратегияи инвеститсионии пасандозҳои аҳоли.

4.8. Рушди муносибатҳои молиявӣ ва қабули қарорҳои молиявии инвеститсионӣ дар хоҷагии хонаводагӣ.

4.9. Рафтори молиявӣ: вижагиҳои инфиродӣ ва рафтори намунавии одамон ҳангоми қабули қарорҳои характери молиявидошта.

4.10. Проблемаҳои муносибгардонии сохтори захираҳои молиявии хоҷагиҳои хонаводагӣ.

5. Арзёбӣ ва фаъолияти арзёбӣ.

5.1. Назария, методология ва асосҳои концептуалии ташаккули арзиши объектҳои гуногуни моликият.

5.2. Асосноккунии назариявӣ ва методологии равишҳои арзёбии амвол, сармоя ва сарчашмаҳои ҷалбгардида.

5.3. Назария ва методологияи арзёбии арзиши тичорат.

5.4. Рушди методҳои арзёбии таваккалҳо ва таъсири онҳо ба арзиши бозорӣ.

5.5. Арзёбии дороиҳои молиявии корхона: проблемаҳо ва равишҳо.

5.6. Проблемаҳо ва дурнамои арзёбии сармояи зехнӣ.

5.7. Асосҳои концептуалии арзёбии рақобатпазирии ширкат.

5.8. Арзёбии арзиши системаи иттилоот ва захираҳо.

5.9. Вижагии арзёбии навовариҳо.

5.10. Дастурбандӣ, стандартикунонӣ ва назорати фаъолияти арзёбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон.

5.11. Амалисозии асли (принсипи) мустақили дар фаъолияти арзёбӣ.

6. Бозори коғазҳои қиматнок ва бозори асёр.

6.1. Асосҳои назариявии ташкил ва амалкарди бозори коғазҳои қиматнок ва бахшҳои он.

6.2. Муайян намудани шаклҳо ва намудҳои ҳамгироии Ҷумҳурии Тоҷикистон, минтақаҳо ва корпоратсияҳо дар бозори ҷаҳонии коғазҳои қиматнок.

6.3. Коркарди асосҳои методологӣ ва усули (принсипҳои) идоракунии интишор ва азнавтақсими коғазҳои қиматнок дар микёси мамлакат ва минтақаҳо.

6.4. Назария ва методологияи проблемаҳои сиёсати портфелӣ дар соҳаи коғазҳои қиматнок.

6.5. Консепсия ва механизмҳои амалкарди бозори фондӣ.

6.6. Рушди асосҳои назариявӣ ва амалии сиёсати биржавӣ ва тичорат.

6.7. Танзими давлатии бозори фондӣ.

6.8. Методологияи арзёбии даромаднокии афзори молиявӣ.

6.9. Ташаккули бозори асъор, усули (принсипҳои) ташкил ва сохтори он.

6.10. Амсилаи амалкарди бозори асъор.

6.11. Дигаргунсозии ниҳодии бозори асъор ва проблемаҳои фаъолияти ниҳодҳои он.

6.12. Танзими бозори дохилии асъор ва таъсири сиёсати пулӣ-қарзӣ ба устувории қурби асъори миллий, раванди доллариқунонии бозори дохилӣ ва ҳолати ҳисоббаробаркунии пардохтии системаи иқтисодиёти миллий.

6.13. Самтҳои асосии таъсири асъори хориҷӣ ба системаи молиявии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

6.14. Таҳқиқи тамоюлоти рушди системаи асъори ҷаҳонӣ ва дурнамои табдилшавандагии берунии асъори миллий.

6.15. Методология ва амалии муносибатҳои асъорӣ-қарзии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва давлатҳои хориҷӣ.

6.16. Механизм ва проблемаҳои муносибатҳои байниҳамдигарии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ташкилоти байналхалқии асъорӣ-қарзӣ.

6.17. Ҳамгироии низоми асъории иқтисодиёти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар системаи бозори ҷаҳонӣ.

6.18. Махсусияти амалкард, асосҳои ниҳодӣ ва механизмҳои бахшҳои гуногуни бозори коғазҳои қиматнок.

7. Бозори хизматрасонии суғуртавӣ.

7.1. Тамоюлоти ҳозиразамони ташкил ва амалкарди низоми суғурта ва бозори ҳадамоти суғуртавӣ.

7.2. Асосҳои назариявӣ ва методологии пешгӯӣ ва мониторинги рушди суғурта ва бозори хизматрасонии суғуртавӣ.

7.3. Танзими молиявӣ ва андозии рушд ва самаранокии амалкарди суғуртаи ҳатмӣ ва ихтиёрӣ.

7.4. Ташаккули асосҳои назариявӣ ва методологии намудҳои нави маҳсулоти суғуртавӣ ва системаҳои дастгирии иҷтимоӣ ва ҳифзи аҳолии мамлакат.

7.5. Рушди низоми суғурта ва бозори суғурта дар шароити кунунӣ.

7.6. Проблемаҳои назариявӣ ва методологии баланд бардоштан ва таъмини рақобатпазирии хизматрасонии суғуртавӣ ва ташкилоти он.

7.7. Таъмини устувории молиявии ташкилоти суғуртавӣ.

7.8. Нақши миёнаравон дар суғурта.

7.9. Фаъолияти инвеститсионӣ ва сандуқи инвеститсионии ширкатҳои суғуртавӣ.

7.10. Ширкатҳои суғуртавӣ, фондҳои сахмии инвеститсионӣ ва фондҳои нафақавӣ: тақмили методҳои танзими рейтингҳо ва ошкор кардани иттилоот.

7.11. Таҳқиқоти ҳолат ва дурнамои рушди системаи байналмилалӣ ва миллии стандартикунонии намудҳои гуногуни суғурта.

Қисми 2. Гардиши пулӣ, қарз ва фаъолияти бонкӣ:

8. Системаи пулӣ ва механизми гардиши пулӣ.

8.1. Назария, методология ва асосҳои ташаккули концептуалии амалкарди системаи пулӣ ва механизмҳои гардиши пулӣ.

8.2. Равишҳои методологӣ дар арзёбии функсияҳо, шаклҳои гардиши пулӣ ва таъсири онҳо дар раванди такрористехсолкунии кишварҳои пешрафта ва рушдкунанда.

8.3. Пул дар системаи и муносибатҳои иқтисодӣ. Шаклҳои пул ва пулҳои қалбакӣ. Пулҳои электронӣ: вижагиҳо, идоракунии ва дурнамои рушди онҳо.

8.4. Механизми гардиши пули нақдӣ ва ғайринақдӣ

8.5. Равишҳои андозагирии массаи пул: проблемаҳои истифода ва муносибгардонӣ.

8.6. Ташкил ва танзими чараёнҳои пулӣ дар иқтисодиёт.

8.7. Эмиссия ва сиёсати зиддитаваррумӣ дар иқтисодиёти бозорӣ.

8.8. Ташкили системаи самараноки пардохтӣ ва афзори ҳаллу фасли бухрони пардохтӣ.

8.9. Методҳо ва механизмҳои таъмини устувории асъори миллий.

8.10. Проблемаҳои таваррум (дефлятсия) ва бекурбшавии асъори миллий.

8.11. Ташаккули талабот ба пул ва пешниҳоди пул; тамоюлот ва дурнамои таъмини мувозинати тавозунгардида.

8.12. Асосҳои назариявии таҳқиқи равандҳои тавварумӣ дар иқтисодиёт, болоравии даромадҳои воқеӣ ва пулӣ, пасандозҳо ва дигар омилҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ.

8.13. Асосҳои интишори пул ва сиёсати эмиссионии БМТ. Иштироки БМТ дар идоракунии қарзи беруна.

8.14. Таҳаввулоти пулӣ, хосиятҳои амалқарди тағйирёбандагии пули миллий ва вобаста ба тағйирёбии шароити иҷтимоӣ-иқтисодӣ.

8.15. Назария ва амалияи танзими пулӣ ва назорати пулӣ.

8.16. Таҳқиқи тамоюли рушди системаи аъсории ҷаҳонӣ ва дурнамои табдилшавандагии аъсории миллий.

8.17. Ҳамгироии низоми пулӣ ва аъсории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар системаи бозори ҷаҳонӣ.

8.18. Сохтор ва проблемаҳои робитаҳои мутақобилаи алоқамандии Тоҷикистон ва ташкилотҳои байналхалқии аъсорию-қарзӣ.

8.19. Методология ва таҷрибаи муносибатҳои аъсорӣ-қарзии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва давлатҳои ИДМ.

9. *Муносибатҳои қарзӣ.*

9.1. Назария, методология, консепсияҳо ва базаи усули (принсипҳои) асосии қарзӣ ҳамчун ҷанбаҳои падидаи системаи қарзӣ.

9.2. Стратегияи ҳамгироии иқтисодиёти Тоҷикистон ба системаи муносибатҳои хоҷагидорӣ ҷаҳонӣ ва системаи пулию қарзии ҷаҳонӣ.

9.3. Инкишофи зерсохтори муносибатҳои муносири қарзӣ, шаклҳо ва методҳои пешниҳоди қарз.

9.4. Амсиласозии системаи қарзӣ ва механизми қарзӣ.

9.5. Сохтор ва муносибгардонии бозори қарз.

9.6. Қонунҳо ва қонуниятҳои рушди соҳаи қарзӣ.

9.7. Таҳаввулоти муносибатҳои қарзӣ; қонуниятҳо ва тамоюлоти рушди онҳо, ҳамкориҳои қарз бо гардиши пул, молия, бозори молия, пуззӯршавии нуфузи қарз ба истехсолот ва фурӯши маҳсулоти ҷамъиятӣ.

9.8. Миёнавровони молиявӣ ва нақши бонкҳо дар ташкилёбии онҳо.

10. *Бонкҳо ва ташиклоти қарзии дигар*

10.1. Ташаккули системаи бонкӣ ва инфрасохтори он дар шароити иқтисоди бозорӣ.

10.2. Проблемаҳои таъмини заминаи ниҳодии тараққиёти бахши бонкӣ ва робитаи он бо БМТ.

10.3. Проблемаҳои таъмини ҳамоҳангии пулию қарзӣ, макросиёсат ва микроравиш нисбат ба рушди системаи бонкии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

10.4. Проблемаҳои таъмини сиёсати мутавозинии сиёсати бонкӣ дар соҳаи сармоягузорӣ, қарздихӣ ва ташаккули пасивҳои бонкӣ дар ҳамаи бахшҳои сарчашмаҳо ва захираҳо.

10.5. Устувории системаи бонкии ҚТ ва стратегияи рушди он.

10.6. Рақобати байнибонкӣ.

10.7. Баланд бардоштани самаранокии фаъолияти бонкҳо бо иштироки давлат, бонкҳо бо иштироки хориҷӣ, инчунин бонкҳои минтақавӣ.

10.8. Сиёсати сармоягузори бонк.

10.9. Махсусияти маблағгузори бонкҳо ба фаъолияти сармоягузорӣ, шумораи корхонаҳои саноатии соҳаҳои гуногун ва шаклҳои ташкилӣ - ҳуқуқӣ.

10.10. Навовариҳои молиявӣ дар бахши бонкӣ.

10.11. Арзёбии пойгоҳи сармоявии бонк: арзёбии муқоисавии таҷрибаи ватанӣ ва хориҷӣ, роҳҳои инкишоф.

10.12. Мукамалгардонии низоми идоракунии таваккалҳои бонкҳои ҚТ.

10.13. Проблемаҳои арзёбӣ ва таъмини эътимоднокии бонк.

10.14. Коркарди равишҳои арзёбии сандуқи дороиҳои бонкҳои Тоҷикистон ва самтҳои самаранокгардонии сандуқ.

10.15. Коркарди амсилаҳои муайян кардани нархҳо ва арзиши аслии ҳадамоти бонкӣ ва амалиёт.

10.16. Системаи мониторинг ва пешгӯйикунии таваккалҳои бонкӣ.

10.17. Амалкарди системаи шуъбавии бонкҳои тиҷоратӣ.

10.18. Проблемаҳои мувофиқсозии ташаккул ва инкишофи системаи бонкии ҚТ.

10.19. Методология ва механизми ташаккул ва истифодаи захираҳои бонкӣ.

10.20. Таъмини молиявии фаъолияти бонкӣ. Маблағгузории ҳиссаи ва қарзии фаъолияти бонкӣ.

10.21. Захираҳои бонкӣ ва ташкилкунии онҳо. Сиёсати бонкӣ дар соҳаи ҷалби воситаҳо. Муаммоҳои истифодаи самараноки захираҳои бонкӣ.

10.22. Маҳсулоти нави бонкӣ: намудҳо, технологияи ташкил, методҳои татбиқ.

10.23. Проблемаҳои инкишофи созмонҳои ғайрибонкии кредитӣ.

11. *Танзими пулию қарзӣ.*

11.1. Назария, методология ва концепсияҳои заминавӣ дар соҳаи ташаккул ва амалкарди муносибатҳои пулию қарзӣ.

11.2. Вижагиҳои ташаккули сиёсати пулӣ – қарзии ҚТ ва механизми татбиқи он дар шароити муосир.

11.3. Меъёрҳо ва методҳои баланд бардоштани самаранокии сиёсати пулию-қарзӣ.

11.4. Ҳамгироии низоми пулию қарзии иқтисодиёти Тоҷикистон дар системаи бозори ҷаҳонӣ.

11.5. Афзалияти сиёсати пулию-қарзии муосир ва воқуниши бахши воқеӣ дар татбиқи он.

11.6. Сиёсати фоизии бонки миллӣ дар амалигардони самтҳо дар инкишофи муносибатҳои қарзӣ ва болоравии иқтисодӣ, механизми танзими муносибатҳои қарзӣ ва фаъолияти бонкӣ дар бозори молиявӣ ва пулӣ.

11.7. Методҳои танзими гардиши пулию қарзӣ.

11.8. Танзими давлатии ниҳодҳои қарзию молиявӣ.

11.9. Таҳқиқи таъсири танзими пулию қарзӣ ба равандҳои инноватсионӣ ва сармоягузории иқтисодиёт.

11.10. Стратегия ва тактикаи истифодаи афзорҳои танзими пулию қарзӣ. Системаи назорати бонкӣ ва унсурҳои он.

11.11. Усули (принсипҳои) назорати самараноки бонкӣ ва татбиқи онҳо дар ҚТ. Методология ва методикаи амалисозии назорати бонкӣ.

Паспорт специальности 08.00.10

(Утвержден решением Президиума Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан от 30 ноября 2017 года № 6/6)

Шифр специальности

08.00.10 - Финансы, денежное обращение и кредит

Содержание научной специальности: Основным содержанием Финансы, денежное обращение и кредит являются фундаментальные и прикладные научные исследования, процессы внедрения научных результатов в области финансов, денежного обращения и кредитных отношений.

Объектом данной научной специальности являются финансы государства, корпораций и предприятий; взаимосвязи и взаимозависимости, возникающие в процессе функционирования и взаимодействия различных звеньев финансовой системы; структура механизма финансового взаимодействия государственных, общественных и корпоративных финансов; финансовые потоки и кругооборот капитала; структурные элементы денежно-кредитной системы; движение денежных потоков в экономике; объективные закономерности формирования системы денежно-кредитных отношений на микро- и макроуровне.

Области исследований:

Часть 1. Финансы

1. Финансовая система:

1.1.Методологические и организационные процессы формирования финансовой системы.

1.2.Структуры финансовой системы и органы управления финансовой системой.

1.3.Теория и методология влияния финансовой системы на результаты социально-экономического развития.

1.4.Современные концепции и теории финансов и их использование в деятельности финансовых институтов.

1.5.Финансовые институты: теория, методология, закономерности развития и совершенствование управления.

1.6.Институциональные аспекты финансовой системы.

1.7.Инфраструктурные аспекты финансовой системы.

1.8.Методология финансового регулирования воспроизводственных процессов.

1.9. Финансовое обеспечение потребностей расширенного воспроизводства.

1.10. Финансовое стимулирование эффективного использования всех видов экономических ресурсов.

1.11. Особенности и экономические последствия финансовой глобализации.

1.12. Генезис методологии, теории и организации финансовой системы.

2. *Государственные, территориальные и местные финансы:*

2.1. Развитие структурных элементов общегосударственных, территориальных и местных финансов.

2.2. Финансовое регулирование экономических и социальных процессов.

2.3. Теория, методология, методика финансового планирования на уровне государства и муниципальных образований.

2.4. Бюджетное и налоговое прогнозирование и планирование в рыночной экономике.

2.5. Налоговое регулирование секторов экономики.

2.6. Теория построения бюджетной и налоговой системы.

2.7. Концептуальные основы межбюджетных отношений и бюджетного регулирования.

2.8. Оптимизация бюджетного процесса: совершенствование системы управления доходами и расходами бюджетной системы и целевых государственных фондов.

2.9. Теоретические основы, приоритеты налоговой политики и основные направления реформирования налоговой системы.

2.10. Теория и системный анализ государственных финансов.

2.11. Государственная политика регулирования финансовых взаимосвязей в системе республиканских потоков.

2.12. Теоретические, методические и методологические основы построения сводного финансового баланса национального хозяйства и его использование при разработке финансовой политики государства. Формирование и структура платежного баланса.

2.13. Формирование государственных услуг.

2.14. Финансирование инвестиционных процессов на республиканском и локальном уровне.

2.15. Концептуальные подходы к формированию межбюджетных отношений.

2.16. Бюджетно-налоговая политика государства в рыночной экономике.

2.17. Механизмы распределения бюджетных средств.

2.18. Казначейство и казначейская система исполнения бюджетов.

2.19. Функционально-экономическая структура бюджетной классификации.

2.20. Трансформация бюджетно-налоговой системы на разных стадиях экономического развития: инструменты и модели адаптации.

2.21. Институциональные основы развития государственного финансового мониторинга и контроля.

2.22. Государственный контроль налоговых правонарушений.

2.23. Источники финансирования дефицитов бюджетов и государственного долга, проблемы бюджетного дефицита в исполнении долгосрочной стратегии экономической политики.

2.24. Концепция и системный анализ территориальных и локальных финансов.

2.25. Развитие региональной финансовой системы, проблемы ее интеграции в национальную и международную финансовые системы.

2.26. Разработка финансового плана выполнения территориальной программы государственных гарантий.

2.27. Налоговый потенциал региона и отдельных субъектов.

2.28. Методология и организационно-экономические аспекты обеспечения местного самофинансирования.

2.29. Эффективность системы социальных услуг.

2.30. Механизмы и инструменты государственных заимствований на внутреннем и внешнем финансовых рынках; изменения режима кредитования бюджетного дефицита, влияние государственного долга на развитие кредитных отношений и подъем реального сектора.

3. *Финансы хозяйствующих субъектов:*

3.1. Теория, методология и концептуальные основы финансов хозяйствующих субъектов.

3.2. Организационно-экономические аспекты финансов предприятий и организаций.

3.3. Закономерности функционирования финансовых ресурсов хозяйствующих субъектов.

3.4. Особенности развития системы финансовых ресурсов предприятий на различных стадиях экономического развития.

3.5. Управление финансами хозяйствующих субъектов: методология, теория; трансформация корпоративного контроля.

- 3.6. Отраслевые финансы.
- 3.7. Финансы субъектов различных форм собственности.
- 3.8. Обеспечение стоимостного прироста финансовых ресурсов.
- 3.9. Направления регулирования корпоративных финансов, оптимизация структуры финансовых ресурсов предприятий реального сектора экономики.
- 3.10. Система финансовых ресурсов экономических субъектов.
- 3.11. Исследование внутренних и внешних факторов, влияющих на финансовую устойчивость предприятий и корпораций.
- 3.12. Структура и взаимосвязь механизма финансового взаимодействия государства и корпоративных финансов в рыночных условиях.
- 3.13. Теория, методология, методика финансового планирования на уровне хозяйствующих субъектов.
- 3.14. Теория, методология и базовые концепции налогообложения хозяйствующих субъектов.
- 3.15. Оптимизация налогового портфеля хозяйствующих субъектов.
- 3.16. Мониторинг налогового вклада хозяйствующих субъектов.
- 3.17. Исследование зависимости между ценой и налогообложением.
- 3.18. Концепция налогового консультирования и налоговой экспертизы.
- 3.19. Теория принятия решений и методы управления финансовыми и налоговыми рисками.
- 3.20. Источники финансирования хозяйствующих субъектов, проблемы оптимизации структуры капитала.
- 3.21. Финансовый механизм воспроизводства, обращения и перемещения капитала.
- 3.22. Формирование эффективной системы проектного финансирования.
- 3.23. Направления выхода российских предприятий на международные финансовые рынки.
- 3.24. Принципы, особенности и инструменты амортизационной политики.
- 3.25. Финансы инвестиционного и инновационного процессов, финансовый инструментарий инвестирования.
- 3.26. Финансовые потоки в сфере коммерциализации результатов интеллектуальной деятельности.
- 3.27. Финансовая стратегия корпораций.
- 3.28. Финансовый менеджмент.

3.29. Система финансового контроля в управлении предприятием: содержание, формы, методы и инструменты реализации.

3.30. Налоговый учет как элемент налогообложения.

3.31. Финансовая отчетность в системе финансового менеджмента.

4. *Финансы домохозяйств:*

4.1. Теоретические и методологические основы развития частных финансов.

4.2. Сущность и роль финансов домашних хозяйств, их взаимосвязь с другими секторами экономики и финансов.

4.3. Методологические принципы определения денежных доходов и сбережений населения и их дифференциация по группам населения.

4.4. Стратегия трансформации доходов населения в организованные сбережения.

4.5. Тенденции дифференциации сберегательного поведения домашних хозяйств.

4.6. Оценка сберегательного потенциала домашних хозяйств.

4.7. Механизм инвестиционной стратегии сбережений населения.

4.8. Развитие финансовых отношений и принятие финансовых инвестиционных решений в домашнем хозяйстве.

4.9. Поведенческие финансы: личностные особенности и типовое поведение человека при принятии решений финансового характера.

4.10. Проблемы оптимизации структуры финансовых ресурсов домашних хозяйств.

5. *Оценка и оценочная деятельность:*

5.1. Теория, методология и концептуальные основы формирования стоимости различных объектов собственности.

5.2. Теоретическое и методологическое обоснование подходов к оценке имущества, капитала и привлеченных источников.

5.3. Теория и методология оценки стоимости бизнеса.

5.4. Развитие методов оценки рисков и их влияния на рыночную стоимость.

5.5. Оценка финансовых активов предприятия: проблемы и подходы.

5.6. Проблемы и перспективы оценки интеллектуального капитала.

5.7. Концептуальные основы оценки конкурентоспособности фирмы.

5.8. Оценка стоимости информационных систем и ресурсов.

5.9. Особенности оценки инноваций.

5.10. Регламентация, стандартизация и контроль оценочной деятельности в Республике Таджикистан.

5.11. Реализация принципа независимости в оценочной деятельности.

6. *Рынок ценных бумаг и валютный рынок:*

6.1. Теоретические основы организации и функционирования рынка ценных бумаг и его сегментов.

6.2. Определение форм и способов интеграции Республики Таджикистан, регионов и корпораций в мировой рынок ценных бумаг.

6.3. Разработка методологических основ и принципов управления эмиссией и перераспределения ценных бумаг в масштабах страны и регионов.

6.4. Теория и методология проблемы портфельной политики в области ценных бумаг.

6.5. Концепции и механизмы функционирования фондового рынка.

6.6. Развитие теоретических и практических основ биржевой политики и биржевой торговли.

6.7. Государственное регулирование фондового рынка.

6.8. Методология оценки доходности финансовых инструментов.

6.9. Формирование валютного рынка, принципы организации и структура.

6.10. Модели функционирования валютного рынка.

6.11. Институциональные преобразования валютного рынка и проблемы деятельности его институтов.

6.12. Регулирование внутреннего валютного рынка и влияние денежно-кредитной политики на устойчивость валютного курса рубля, процессы долларизации внутреннего рынка и состояние платежно-расчетной системы национальной экономики.

6.13. Основные направления влияния зарубежных валют на финансовую систему Республики Таджикистан.

6.14. Исследование тенденций развития мировой валютной системы и перспективы внешней конвертируемости национальной валюты.

6.15. Методология и практика валютно-кредитных отношений Республики Таджикистан и иностранных государств.

6.16. Механизм и проблемы взаимоотношений Республики Таджикистан и международных валютно-кредитных организаций.

6.17. Интеграция валютной системы экономики Республики Таджикистан в мировую рыночную систему.

6.18. Специфика функционирования, институциональные основы и механизмы различных сегментов рынка ценных бумаг.

7. Рынок страховых услуг:

7.1. Современные тенденции организации и функционирования системы страхования и рынка страховых услуг.

7.2. Теоретические и методологические основы прогнозирования и мониторинга развития страхования и рынка страховых услуг.

7.3. Финансовое и налоговое регулирование развития и эффективного функционирования обязательного и добровольного страхования.

7.4. Формирование теоретических и методологических основ новых видов страховых продуктов и систем социальной поддержки и защиты населения страны.

7.5. Развитие систем страхования и страхового рынка в современных условиях.

7.6. Теоретические и методологические проблемы повышения и обеспечения конкурентоспособности страховых услуг и организаций.

7.7. Обеспечение финансовой устойчивости страховых организаций.

7.8. Роль посредников в страховании.

7.9. Инвестиционная деятельность и инвестиционный портфель страховых компаний.

7.10. Страховые компании, паевые инвестиционные фонды и пенсионные фонды: совершенствование методов составления рейтингов и раскрытия информации.

7.11. Исследование состояния и перспектив развития международной и национальной систем стандартизации различных видов страхования.

Часть 2. Денежное обращение, кредит и банковская деятельность:

8. Денежная система и механизмы денежного обращения:

8.1. Теория, методология и концептуальные основы формирования и функционирования денежной системы и механизмов денежного обращения.

8.2. Методологические подходы к оценке функций, форм обращения денег и их влияния на воспроизводственный процесс развитых и развивающихся стран.

8.3. Деньги в системе экономических отношений. Формы денег и денежные суррогаты. Электронные деньги: специфика, управление, перспективы развития.

8.4. Механизм наличного и безналичного денежного обращения.

8.5. Способы измерения денежной массы: проблемы использования и оптимизация.

8.6. Формирование и регулирование денежных потоков в экономике.

8.7. Эмиссия и антиинфляционная политика в рыночной экономике.

8.8. Формирование эффективной платежной системы и инструменты разрешения платежного кризиса.

8.9. Методы и механизмы обеспечения устойчивости национальной валюты и активизации ее воспроизводственного потенциала.

8.10. Проблемы инфляции (дефляции), обесценения национальной валюты.

8.11. Формирование спроса на деньги и предложения денег: тенденции и перспективы обеспечения необходимого равновесия сбалансированности.

8.12. Теоретические основы исследования инфляционных процессов в экономике, роста реальных и денежных доходов, сбережений и других социально-экономических факторов.

8.13. Основы денежной эмиссии и эмиссионная политика НБ РТ . Участие Национального банка РТ в управлении внешним долгом.

8.14. Эволюция денег, изменчивость функциональных свойств национальных денег и форм в зависимости от изменения социально-экономических условий и среды.

8.15. Теория и практика валютного контроля и валютного регулирования.

8.16. Исследование тенденций развития мировой валютной системы и перспективы внешней конвертируемости таджикской валюты.

8.17. Интеграция денежной и валютной систем таджикской экономики в мировую рыночную систему.

8.18. Механизм и проблемы взаимоотношений Республики Таджикистан и международных валютно-кредитных организаций.

8.19. Методология и практика валютно-кредитных отношений Республики Таджикистан и государств СНГ.

9. *Кредитные отношения:*

9.1. Теория, методология, концепции и базовые принципы кредитных отношений как аспектов проявления кредитной системы.

9.2. Стратегии интеграции таджикской экономики в систему мирохозяйственных связей, мировую денежно-кредитную систему.

9.3. Развитие инфраструктуры кредитных отношений современных кредитных инструментов, форм и методов кредитования.

9.4. Моделирование кредитных систем и кредитного механизма.

9.5. Структура и оптимизация рынка ссудного.

9.6. Законы и закономерности развития кредитной сферы.

9.7. Эволюция кредитных отношений; закономерности и современные тенденции их развития, взаимодействие кредита с денежным оборотом, финансами, финансовым рынком, усиление влияния кредита на производство и реализацию общественного продукта.

9.8. Финансовое посредничество и роль банков в его осуществлении.

10. *Банки и иные кредитные организации:*

10.1. Формирование банковской системы и ее инфраструктуры в условиях рыночной экономики.

10.2. Проблемы обеспечения институциональной основы развития банковского сектора и его взаимодействия с Центральным Банком РТ.

10.3. Проблемы обеспечения сопряженности денежно-кредитной и банковской макрополитики и микроподхода к развитию банковской системы РТ.

10.4. Проблемы обеспечения сбалансированной банковской политики в области инвестиций, кредитования и формирования банковских пассивов по всему вектору источников и резервов.

10.5. Устойчивость банковской системы РТ и стратегии ее развития.

10.6. Межбанковская конкуренция.

10.7. Повышение эффективности деятельности банков с государственным участием, банков с иностранным участием, а также региональных банков.

10.8. Инвестиционная политика банка.

10.9. Специфика финансирования банками инвестиционной деятельности предприятий различных отраслей и организационно-правовых форм.

10.10. Финансовые инновации в банковском секторе.

10.11. Оценка капитальной базы банка: сравнительная оценка отечественной и зарубежной практики, пути развития.

10.12. Совершенствование системы управления рисками банков РТ.

10.13. Проблемы оценки и обеспечения надежности банка.

10.14. Разработка способов оценки портфеля активов российских банков и направлений оптимизации портфеля.

10.15. Разработка моделей определения цены и себестоимости банковских услуг и операций.

10.16. Система мониторинга и прогнозирования банковских рисков.

10.17. Функционирование филиальных систем коммерческих банков.

10.18. Проблемы адекватности становления и развития банковской системы РТ.

10.19. Методология и механизмы формирования и использования банковских резервов.

10.20. Финансовое обеспечение банковской деятельности. Долевое и долговое финансирование банковской деятельности.

10.21. Банковские ресурсы и их формирование. Политика банка в области привлечения средств. Проблемы эффективного использования банковских ресурсов.

10.22. Новые банковские продукты: виды, технология создания, способы внедрения.

10.23. Проблемы развития небанковских кредитных организаций.

11. *Денежно-кредитное регулирование:*

11.1. Теория, методология и базовые концепции в области формирования и функционирования денежно-кредитных отношений.

11.2. Особенности формирования денежно-кредитной политики РТ и механизмов ее реализации в современных условиях.

11.3. Критерии и методы повышения эффективности денежно-кредитной политики.

11.4. Интеграция денежно-кредитной системы экономики Таджикистана в мировую рыночную систему.

11.5. Приоритеты современной денежно-кредитной политики и реакция реального сектора на ее осуществление.

11.6. Процентная политика центрального банка в осуществлении направленности на развитие кредитных отношений и экономический рост, механизмы регулирования кредитных

отношений и банковской деятельности на финансовом и денежном рынках.

11.7.Методы регулирования денежного кредитного обращения.

11.8.Государственное регулирование кредитно-финансовых институтов.

11.9.Исследование влияния денежно-кредитного регулирования на инновационные и инвестиционные процессы в экономике.

11.10.Стратегия и тактика использования инструментов денежно-кредитного регулирования. Система банковского надзора и ее элементы.

11.11.Принципы эффективного банковского надзора и их реализация в Республике Таджикистан. Методология и методика осуществления банковского надзора.

Шиносномаи ихтисоси 08.00.14

(Бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 ноябри соли 2017 № 6/6 тасдиқ шудааст).

I. Рамзи ихтисос:

08.00.14 - Иқтисодиёти ҷаҳон

II. Муҳтавои ихтисос: Муҳтавои ихтисоси мазкур дар омӯзиши проблемаҳои муосири иқтисодиёти ҷаҳон, қонуниятҳои байналмилалишавӣ ва ҷаҳонишавии муносибатҳои иқтисодӣ, механизмҳои танзими онҳо дар сатҳҳои миллӣ, минтақавӣ ва ҷаҳонӣ, инчунин коркарди назария ва методология дар ин соҳаҳо ифода меёбад.

Объекти ихтисос: ҷанбаҳои истеҳсоли, тичоратӣ, молиявӣ асъорӣ, иҷтимоӣ, илмӣ техникаӣ, экологӣ ва дигар равандҳои хоҷагии ҷаҳонӣ ва субъектҳои ин равандҳо-ширкатҳои фаромиллӣ, сохторҳои давлатӣ, созмонҳои байналмилалӣ давлатӣ ва ғайридавлатӣ, ки фаъолияти иқтисодиёти ҷаҳонро ҳамчун системаи том таъмин мекунанд, ба ҳисоб меравад.

III. Соҳаҳои таҳқиқот:

1. Хоҷагии умумиҷаҳонӣ, сохтори он, қонуниятҳо ва тамоюлҳои муосири инкишофи он.

2. Назарияҳои инкишофи хоҷагии ҷаҳонӣ ва муносибатҳои иқтисодии байналмилалӣ. Таҳлил ва арзёбии концепсияҳои муосир.

3. Тақсими байналмилалӣ меҳнат ҳамчун нуруи ҳаракатдиҳандаи инкишофи робитаҳои умумиҷаҳонӣ истеҳсоли, инвестиционӣ, молиявӣ қарзӣ, илмӣ техникаӣ, тичоратӣ ва робитаҳои дигар.

4. Байналмилалишавии ҳаёти хоҷагидорӣ. Ҷаҳонишавии фаъолияти иқтисодӣ, омилҳо, марҳилаҳо, самтҳо ва шаклҳои он. Баҳамтаъсиррасонии ҳамгироии минтақавӣ ва ҷаҳонишавии иқтисодиёт.

5. Равандҳои ҳамгирӣ дар минтақаҳои пешрафта ва рӯ ба инкишофи ҷаҳон, қонуниятҳои инкишофи ин равандҳо, арзёбии дурнамои ҳамгироии блокҳои гуногуни тичоративу иқтисодӣ, аз ҷумла ҳамгироии иқтисодии Авруосиё.

6. Пайомадҳои ҷаҳонишавӣ барои давлатҳои инкишофёфта ва рӯ ба инкишоф. Муносибати байнихамдигарии пешсафони иқтисодиёти ҷаҳон ва периферияи (канори) ҷаҳонӣ.

7. Баҳамвобастагии байналмилалӣ иқтисодӣ. Таъмини инкишофи устувори иқтисодиёти миллӣ ва ҷаҳонӣ. Стратегияҳои миллии инкишофи иқтисодӣ.

8. Таҳаввулоти механизми хоҷагии ҷаҳонӣ. Танзими равандҳои иқтисодӣ дар сатҳи миллӣ ва байналмилалӣ. Ҳамоҳангсозии байналмилалӣ сиёсати иқтисодӣ. Ҳифозат ва шаклтағйирдиҳии истиклолияти иқтисодӣ.

9. Созмонҳои иқтисодии байналмилалӣ, нақши онҳо дар танзими иқтисодиёти ҷаҳон. Иштироки Тоҷикистон дар раванди мазкур.

10. Ҳамкориҳои давлат ва соҳибкорӣ дар сатҳи миллӣ ва байналмилалӣ. Нақши иқтисодии созмонҳои ғайридавлатӣ дар иқтисодиёти миллӣ ва ҷаҳон.

11. Механизмҳои танзими тиҷорати байналмилалӣ.

12. Системаи асъории ҷаҳонӣ, тамоюлҳои таҳаввулоти минбаъдаи он. Минтақаҳои асъорӣ. Аъёри захиравии ҷаҳонӣ ва минтақавӣ.

13. Муносибатҳои пардохтиву ҳисоббаробаркунии давлатҳо, таъмини мувозинати тавозунҳои пардохтии онҳо ва проблемаҳои пардохти қарзи берунӣ.

14. Бозори фондии ҷаҳонӣ, механизмҳо ва нақши он дар инкишофи кишварҳои давлатҳои алоҳида ва умуман хоҷагии ҷаҳонӣ. Байналмилалишавии фаъолияти биржаҳои фондӣ.

15. Ҷараёнҳои (селҳои) байналмилалӣ сармояи қарзӣ, инвеститсияҳои мустақим ва портфелӣ, проблемаҳои танзими онҳо дар сатҳи миллӣ ва фаромиллӣ.

16. Ҷанбаҳои методологӣ амалкарди хоҷагии ҷаҳонӣ. Инкишофи вазъи талаботии умумихоҷагӣ ва молии ҷаҳонӣ.

17. Бозори ҷаҳонии молу хизматрасониҳо: тамоюлҳои инкишоф, сохтори соҳавӣ ва ширкатӣ. Ташкил ва техникаи тиҷорати байналмилалӣ.

18. Стратегияҳои муосири бозорӣ ва нақши онҳо дар инкишофи мубодилаи байналмилалӣ. Ҷанбаҳои методӣ рақобатпазирии байналмилалӣ. Шаклҳо ва методҳои рақобат дар бахшҳои гуногуни бозори ҷаҳонӣ.

19. Мубодилаи байналмилалӣ технологӣ ва ҳамкориҳои илмӣ-техникӣ. Патенткунонии байналмилалӣ, тиҷорати иҷозатномаҳо (литсензияҳо), «ноу-хау» ва дигар шаклҳои фурӯши моликияти зеҳнӣ.

20. Проблемаҳои иқтисодию иҷтимоии муҳоҷирати байналмилалӣ неруи қорӣ, мутахассисон ва олимон.

21. Инкишофи пойгоҳи захиравӣ ҳоҷагии ҷаҳонӣ. Ҷанбаҳои иқтисодии проблемаҳои ҷаҳонӣ – экологӣ, озуқаворӣ, энергетикӣ. Пайомадҳои равандҳои ҷаҳонӣ барои ҳоҷагии ҷаҳонӣ, роҳҳо ва механизмҳои ҳалли онҳо.

22. Инкишофи инфрасохтори байналмилалӣ нақлиётӣ ва телекоммуникатсияҳо, нақши онҳо дар байналмилалӣшавӣ робитаҳои ҳоҷагии ҷаҳонӣ.

23. Мақом ва нақши ширкатҳои фаромилӣ дар иқтисодиёти ҷаҳони муосир, муносибати онҳо бо ҳоҷагҳои миллии кишварҳои қороргоҳ ва кишварҳои маҳалли ҷойгиршавӣ бахшҳои хориҷӣ онҳо.

24. Фаъолияти байналмилалӣ бонкҳо, ширкатҳои инвестисионӣ ва суғуртавӣ, фондҳои нафақа ва дигар ниҳодҳои молиявӣ.

25. Иқтисоди миллии кишварҳои алоҳида дар системаи робитаҳои ҳоҷагии ҷаҳонӣ: проблемаҳои муносибсозӣ ҳамқорӣ ва таъмини манфиатҳои иқтисодии миллий. Тазодҳои байналмилалӣ иқтисодӣ, сабабҳо ва равишҳои ҳалли онҳо.

26. Манфиатҳои иқтисодии берунии Тоҷикистон дар бозори ҷаҳонӣ ва дар муносибат бо кишварҳои алоҳида ва гурӯҳи кишварҳо. Проблемаҳои геоиқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон, афзалиятҳои стратегӣ он ва дурнамои фаъолияти иқтисодии беруний.

27. Амнияти иқтисодии миллий ва байналмилалӣ. Асосҳои назариявӣ ва методологии таъмини амнияти иқтисодии берунии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

28. Роҳҳо ва шаклҳои ҳамгироии Тоҷикистон ба системаи робитаҳои ҳоҷагии ҷаҳонӣ. Вижагҳои фаъолияти иқтисодии беруний дар сатҳи қорхонаҳо, соҳаҳо ва минтақаҳо.

29. Иштироки Ҷумҳурии Тоҷикистон дар тақсими байналмилалӣ меҳнат. Ташаккул ва дурнамои инкишофи иқтисодии содиротӣ ва эҳтиёҷоти воридотӣ иқтисодиёти Тоҷикистон. Имқониятҳои беҳтарсозӣ маҳсусгардонӣ байналмилалӣ иқтисодиёти Тоҷикистон.

Паспорт специальности 08.00.14

(Утвержден решением Президиума Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан от 30 ноября 2017 года № 6/6)

I. Шифр специальности:

08.00.14 -Мировая экономика

II. Содержание специальности: Содержанием специальности Мировая экономика является изучение современных проблем мировой экономики, закономерностей интернационализации и глобализации экономических отношений, механизмов их регулирования на национальном, региональном и глобальном уровнях, а также разработка теории и методологии в этих областях.

Объектами данной специализации являются производственные, торговые, валютно-финансовые, социальные, научно-технические, экологические и другие аспекты мирохозяйственных процессов и субъекты этих процессов – транснациональные корпорации, государственные структуры, международные правительственные и неправительственные организации, обеспечивающие функционирование мировой экономики как целостной системы.

III. Области исследований:

1.Всемирное хозяйство, его структура, закономерности и современные тенденции развития.

2.Теории развития мирового хозяйства и международных экономических отношений. Анализ и оценка современных концепций.

3.Международное разделение труда как движущая сила развития производственных, инвестиционных, кредитно-финансовых, научно-технических, торговых и других мирохозяйственных связей.

4.Интернационализация хозяйственной жизни. Глобализация экономической деятельности, ее факторы, этапы, направления и формы. Взаимодействие региональной интеграции и экономической глобализации.

5.Интеграционные процессы в развитых и развивающихся регионах мирового хозяйства, закономерности развития этих процессов, оценка интеграционных перспектив различных торгово-экономических блоков, включая Евразийскую экономическую интеграцию.

6.Последствия глобализации для развитых и развивающихся стран. Взаимоотношения мирового экономического авангарда и мировой периферии.

7.Международная экономическая взаимозависимость. Обеспечение устойчивого развития национальной и мировой экономики. Стратегии национального экономического развития.

8.Эволюция мирохозяйственного механизма. Регулирование экономических процессов на национальном и международном уровнях. Международная координация экономической политики. Сохранение и трансформация экономического суверенитета.

9.Международные экономические организации, их роль в регулировании мировой экономики. Участие Таджикистана в этом процессе.

10.Взаимодействие государства и бизнеса на национальном и международном уровнях. Экономическая роль неправительственных организаций в национальной и мировой экономике.

11.Механизмы регулирования международной торговли.

12.Мировая валютная система, тенденции ее дальнейшей эволюции. Валютные зоны. Мировые резервные и региональные валюты.

13.Платежно-расчетные отношения стран, обеспечение равновесия их платежных балансов и проблемы погашения внешнего долга.

14.Мировой фондовый рынок, его механизмы и роль в развитии отдельных стран и мирового хозяйства в целом. Интернационализация деятельности фондовых бирж.

15.Международные потоки ссудного капитала, прямых и портфельных инвестиций, проблемы их регулирования на национальном и наднациональном уровнях.

16.Методологические аспекты функционирования мировой экономики. Развитие мировой общехозяйственной и товарной конъюнктуры.

17.Мировой рынок товаров и услуг: тенденции развития, отраслевая и фирменная структура. Организация и техника международной торговли.

18.Современные рыночные стратегии и их роль в развитии международного обмена. Методические аспекты международной конкурентоспособности. Формы и методы конкуренции в различных секторах мирового рынка.

19.Международный технологический обмен и научно-техническое сотрудничество. Международное патентование,

торговля лицензиями, «ноу-хау» и другие формы реализации интеллектуальной собственности.

20.Экономические и социальные проблемы международной миграции рабочей силы, специалистов и ученых.

21.Развитие ресурсной базы мирового хозяйства. Экономические аспекты глобальных проблем – экологической, продовольственной, энергетической. Мировозхозяйственные последствия глобальных процессов, пути и механизмы их решения.

22.Развитие международной транспортной инфраструктуры и телекоммуникаций, их роль в интернационализации мировозхозяйственных связей.

23.Место и роль транснациональных корпораций в современной мировой экономике, их взаимодействие с национальными хозяйствами стран базирования и стран пребывания их зарубежных филиалов.

24.Международная деятельность банков, инвестиционных и страховых компаний, пенсионных фондов и других финансовых институтов.

25.Национальная экономика отдельных стран в системе мировозхозяйственных связей: проблемы оптимизации взаимодействия и обеспечения национальных экономических интересов. Международные экономические противоречия, их причины и способы разрешения.

26.Внешекономические интересы Таджикистан на мировом рынке и в отношениях с отдельными странами и группами стран. Геоэкономические проблемы Республики Таджикистан, ее стратегические приоритеты и внешнеэкономические перспективы.

27.Международная и национальная экономическая безопасность. Теоретические и методологические основы обеспечения внешнеэкономической безопасности РеспубликиТаджикистан.

28.Пути и формы интеграции Таджикистан в систему мировозхозяйственных связей. Особенности внешнеэкономической деятельности на уровне предприятий, отраслей и регионов.

29.Участие Республики Таджикистан в международном разделении труда. Формирование и перспективы развития экспортного потенциала и импортных потребностей экономики Таджикистана. Возможности улучшения международной производственной специализации Таджикистана.

ШИНОСНОМАҲОИ ИХТИСОСҲОИ СОҲАИ ИЛМҲОИ ТАҲСИЛОТ

Шиносномаи ихтисоси 13.00.02

(Бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 апрели 2017 №1/4 тасдиқ шудааст).

Рамзи ихтисос:

13.00.02 - Назария ва методикаи омӯзишу парвариш (тибқи соҳаҳо ва дараҷаҳои таҳсилот)

I. Соҳаи илм:

Педагогӣ

II. Шарҳи ихтисос:

Назария ва методикаи омӯзишу парвариш (тибқи соҳа ва дараҷаҳои таҳсилот) - соҳаи илми педагогӣ оид ба қонуниятҳои раванди омӯзиш ва парвариш, ки ба вижагиҳои фанни таълимӣ вобаста мебошанд.

Мавриди таҳқиқот аз инҳо иборат аст:

- назария, методика ва технологияи омӯзиш, қонуниятҳои омӯзиши фанҳои таълимӣ, талаботи меъёрӣ нисбат ба ҳадафҳо, муҳтаво, тадрис ва таълими хонандагон ва ҷавонони донишҷӯ;
- қонуниятҳои парвариш ва талаботи меъёрӣ нисбат ба ташкили фаъолияти тарбиявии хонандагон ва донишҷӯён.

Соҳаҳои дониш: фанҳои таълимии муассисаҳои таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи умумӣ (математика, физика, химия, адабиёт, биология, астрономия, нақшакашӣ, забони тоҷикӣ, забони русӣ, забонҳои хориҷӣ, информатика, санъати тасвирӣ, таърих, ҷамъиятшиносӣ, ҷуғрофия, таълими меҳнат ва соҳаҳои дигари таҳсилоти умумӣ), омӯзишу парвариши мусикӣ; фанҳои таълимии ба ихтисосҳои гуманитарӣ, табиӣ-математикӣ ва касбомузӣ (дараҷаи таҳсилоти касбӣ-техникӣ, миёнаи махсус ва олии касбӣ) самтгиришуда.

Дараҷаҳои таҳсилот: ибтидоӣ, миёнаи умумӣ ва таҳсилоти таҳассусӣ, касбӣ-техникӣ, миёнаи махсус ва олий.

III. Соҳаҳои таҳқиқот:

1. Назария ва методикаи омӯзиш

1.1. Методологияи омӯзиши фанҳои мушаххас

- таърихи ташаккул ва рушди назария ва методикаи омӯзиш тибқи соҳаҳои дониш ва дараҷаҳои таҳсилот;
- ҳамкориҳои назария ва методикаи омӯзиш бо соҳаҳои илм, техника ва фарҳанг;
- коркарди назарияи омӯзиши фанҳои мушаххас, аз ҷумла дар дараҷаи байнифаннӣ;
- робитаи мутақобилаи методҳои маърифати илмӣ ва таълимӣ;
- вижагиҳои азхудкунии муҳтавои соҳаҳои таҳсилот, риштаҳои илмӣ, фанҳо, курсҳо;
- пешгӯӣ намудани рушди системаҳои методӣ аз рӯйи соҳаҳои гуногуни таҳсилот, риштаҳои илмӣ, мавзӯҳо, курсҳо;
- фаъолияти инноватсионӣ ва таҷрибавӣ-озмоишӣ муаллимони фанҳо ҳамчун яке аз сарчашмаҳои рушди назария ва методикаи омӯзиш тибқи соҳаҳои дониш ва дараҷаҳои таҳсилот;
- рушди методҳои таҳқиқоти педагогӣ бо дарназардошти вижагиҳои соҳаҳои дониш ва дараҷаҳои таҳсилот.

1.2. Арзиш ва ҳадафҳои омӯзиш

- коркарди ҳадафҳои омӯзиш мутобиқи тағйироти иҷтимоӣ фарҳангӣ ва иқтисодӣ муносири рушди ҷомеа;
- таъвоноии рушдбанда ва парваришии фанҳои омӯзишӣ;
- ташаккули ҳавасмандии мусбати таълимот, ҷаҳонбинӣ ва манзараи илмӣ олам дар зехни субъектҳои раванди таҳсилот;
- имкониятҳои касбинтиҳобкунии фанҳои гуногуни омӯзишӣ.

1.3. Муҳтавои омӯзиш

- коркарди консепсияҳои муҳтавои фанҳои таълимӣ дар дараҷаҳои гуногуни таҳсилот;
- коркарди стандартҳои давлатии таҳсилот;
- коркарди барномаҳои омӯзишии навҳо ва дараҷаҳои гуногун доир ба фанҳои омӯзишӣ барои муассисаҳои таълимии навҳои гуногун дар низомии таҳсилоти асосӣ ва иловагӣ;
- арзёбии самаранокии барномаҳои омӯзишӣ.
- тарҳрезии муҳтаво, методҳо ва шаклҳои ташкилии омӯзиш дар шароити шаклтағйирдиҳӣ, иттилоотисозӣ ва ҷаҳонишавии равандҳои ҷамъиятӣ, фарҳангӣ ва таҳсилотӣ;

1.4. Таъминоти методӣ ва технологияҳои омӯзиш, сифати омӯзиш

- коркарди талаботи методӣ ба насли нави адабиёти таълимӣ;
- коркард ва истифода намудани мучтамаҳои таълимию методӣ доир ба соҳаҳо, риштаҳои илмӣ, фанҳо;

- ташкил ва истифодаи методҳои нав, равишҳои методӣ, воситаҳои техникии омӯзиш дар соҳаҳои гуногуни дониш;
- таъминоти методии омӯзиши компютерӣ, омӯзиши фосилавӣ ва ғайра;
- коркарди технологияҳои инноватсионии таҳсилотӣ ва шаклҳои ташкили омӯзиш;
- коркарди методикаҳои рушддиҳандаю солимнигохдорӣ ва технологияҳои таълими фанҳои омӯзишӣ;
- таъминоти методии кори мустақилона;
- коркарди меъёрҳо ва мониторинги сифати таълими фанҳои омӯзишӣ.

2. Назария ва методикаи парвариши хонандагон ва ҷавонони донишҷӯ

- таҳқиқоти қонуниятҳои парвариши хонандагон ва ҷавонони донишҷӯ;
- муайян намудани ҳадафҳои тарбияи хонандагон ва ҷавонони донишҷӯ мутобиқи вазъияти иҷтимоию фарҳангӣ ва иқтисодии муносири рушди ҷомеа;
- асосноккунӣ ва коркарди муҳтавои парвариш, барномаҳои ташкили раванди парвариш дар муассисаҳои таҳсилоти навъҳои гуногун;
- методҳо, воситаҳо, шаклҳо, технологияҳои парваришӣ ва худпарваришӣ;
- фаъолияти инноватсионӣ ва таҷрибавию озмоишии омӯзгорон ҳамчун манбаи рушди назария ва методикаи парвариш;
- тарҳрезии муҳтаво, методҳо ва шаклҳои ташкилии парвариш дар шароити шаклтағйирдихӣ, иттилоотисозӣ ва ҷаҳонишавии равандҳои ҷамъиятӣ, фарҳангӣ ва таҳсилотӣ;
- лоиҳакашӣ ва ташаккули низомҳои парвариш;
- назария ва методикаи кори парваришӣ тибқи дараҷаҳои таҳсилот дар навъҳои гуногуни муассисаҳои таълимӣ;
- ташхис ва ислоҳи дараҷаи парвариш;
- ташкили кори парваришии беруназмактабӣ ва беруназсинфӣ;
- коркарди назария ва методикаи таҳсилот ва парвариши беруназмактабӣ, роҳбарӣ ба эҷодкории мустақилона;
- фаъолияти ташкилоти ҷамъиятии бачагон ва ҷавонон, худидоракунии хонандагон ва донишҷӯён;
- фаъолияти парваришӣ дар ниҳодҳои иҷтимоӣ (оила, иттиҳодияҳо, ҳаракатҳо ва ғ.)

IV. Ихтисосҳои мучовир:

13.00.01 - Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот;

13.00.03 - Педагогикаи коррекционӣ (сурдопедагогика ва тифлопедагогика, олигофренопедагогика ва логопедия);

13.00.04 - Назария ва методикаи тарбияи ҷисмонӣ, тамрини варзишӣ, тарбияи ҷисмонии табобатӣ ва мутобиқатӣ;

13.00.05 - Назария, методика ва ташкили фаъолияти иҷтимоӣ-фарҳангӣ;

13.00.07 - Назария ва методикаи таҳсилоти томактабӣ;

13.00.08 - Назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ.

V. Ҳудудгузорӣ бо ихтисосҳои мучовир:

Барои ҳалли масъалаҳои таҳқиқоти илмӣ доир ба ихтисоси 13.00.02 ҷалби васоити назариявӣ ва таҷрибавии баъзе аз фанҳои ҳамроҳ («физиология», «антропология», «онтология ва назарияи маърифат» «таърихи фалсафа», «илми ахлоқ», «зебоишиносӣ», «равоншиносии педагогӣ», «равоншиносии инкишоф, акмеология» ва ғ.) имконпазир аст. Аммо дар назария ва методикаи омӯзишу парвариш мавзӯи таҳқиқот фарогири моҳияти инкишофи идорашаванда ва ташаккули ҳадафманди шахсият ва дар асоси он ба ҳайси раванди махсуси педагогӣ коркард намудани назария ва методикаи омӯзишу парвариш мебошад. Аз ин рӯ, донишмандони фанҳои мучовир барои асосноккунии илмӣ омӯзишу парвариш, инчунин барои тасдиқи натиҷаҳои таҳқиқот аз рӯи ихтисоси мазкур истифода мешавад.

Масъалаҳои коркарди методологияи омӯзишу парвариш, омӯзиши генезиси рушди таҳсилот ва афкори педагогӣ ба ихтисоси 13.00.01 - Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот алоқаманд аст.

Дар тафовут аз ихтисоси 13.00.03 - Педагогикаи коррекционӣ, ихтисоси 13.00.02 масъалаҳои марбут ба назария ва методикаи омӯзиши фанҳои таълимӣ ва парвариши баҷагони дорои вижаҳои инкишофи психофизикиро баррасӣ намекунад.

Дар тафовут аз ихтисоси 13.00.07 - Назария ва методикаи таҳсилоти томактабӣ, ихтисоси 13.00.02 масъалаҳои омӯзишу парвариши кӯдаконро аз таваллуд то синни 6-7 солагӣ баррасӣ намекунад.

Дар тафовут аз ихтисоси 13.00.04 - Назария ва методикаи тарбияи ҷисмонӣ, тамрини варзишӣ, тарбияи ҷисмонии табобатӣ ва мутобиқатӣ, ихтисоси 13.00.02 масъалаҳои назария ва методикаи тарбияи ҷисмониро баррасӣ намекунад.

Масъалаҳои муайянкунии ҳадафҳо, муҳтаво, шаклҳо ва воситаҳои фаъолияти иҷтимоию фарҳангиро ихтисоси 13.00.05 - Назария, методҳо ва ташкили фаъолияти иҷтимоию фарҳангӣ таҳқиқ мекунад.

Дар тафовут аз ихтисоси 13.00.08 - Назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ, ихтисоси 13.00.02 масъалаҳои марбут ба омӯзиши фанҳои таълимии мушаххас дар ҳамаи дараҷаҳои системаи таҳсилотро таҳқиқ менамояд, дар ҳоле ки ихтисоси 13.00.08, ин фанҳои таълимиро, маҷмӯи онҳоро ҳамчун воситаи ташаккули сифат ва омодагии касбии мутахассисони оянда баррасӣ мекунад.

Диссертатсияҳое, ки мавзӯҳои онҳо дар пайвастиҳои ихтисоси 13.00.02 - Назария ва методикаи омӯзишу парвариш ва ихтисосҳои муҷовири номбаршуда қарор доранд, метавонанд ба ҳимоя аз рӯйи ду ихтисос пешниҳод шаванд.

ПАСПОРТА СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ НАУК

Паспорт специальности 13.00.02

(Утвержден решением Президиума Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан от 27 апреля 2017 года № 1/4)

Шифр специальности:

13.00.02 – Теория и методика обучения и воспитания (по областям и уровням образования)

I. Отрасль науки

Педагогические

II. Формула специальности

Теория и методика обучения и воспитания (по областям и уровням образования) - отрасль педагогической науки о закономерностях процесса обучения и воспитания, обусловленных особенностями учебного предмета.

Исследованию подлежат:

- теория, методика и технологии обучения, закономерности обучения учебным предметам, нормативные требования к целям, содержанию, преподаванию и учению учащейся и студенческой молодежи;
- закономерности воспитания и нормативные требования к организации воспитательной деятельности учащейся и студенческой молодежи.

Области знания: учебные предметы начальной и средней школы (математика, физика, химия, литература, биология, астрономия, черчение, таджикский язык, русский язык, иностранные языки, информатика, изобразительное искусство, история, обществознание, география, трудовое обучение и другие общеобразовательные области), музыкальное образование и воспитание; учебные дисциплины гуманитарного, естественно-математического и профессионально-ориентированного профиля (уровень профессионально-технического, среднего специального и высшего профессионального образования).

Уровни образования: начальное образование, общее среднее и профильное образование, профессионально-техническое, среднее специальное и высшее образование.

III. Области исследования

I. Теория и методика обучения

1.1 Методология обучения конкретным предметам

- история становления и развития теории и методики обучения по областям знаний и уровням образования;
- взаимодействие теории и методики обучения с отраслями науки, техники и культуры;
- разработка теории обучения конкретным предметам, в том числе на междисциплинарном уровне;
- взаимосвязь методов научного и учебного познания;
- специфика усвоения содержания образовательных областей, дисциплин, предметов, курсов;
- прогнозирование развития методических систем по различным образовательным областям, дисциплинам, предметам, курсам;
- инновационная и опытно-экспериментальная деятельность учителей-предметников как один из источников развития теории и методики обучения по областям знаний и уровням образования;
- развитие методов педагогических исследований с учетом особенностей областей знаний и уровней образования.

1.2. Ценности и цели обучения

- разработка целей обучения в соответствии с современными социокультурными и экономическими изменениями в развитии общества;
- развивающий и воспитательный потенциал учебных дисциплин;
- формирование положительной мотивации учения, мировоззрения, научной картины мира у субъектов образовательного процесса;
- профорientационные возможности различных учебных дисциплин.

1.3. Содержание обучения

1. разработка концепций содержания учебных предметов на разных уровнях образования;
2. разработка государственных образовательных стандартов;
3. разработка учебных программ разных типов и уровней по учебным предметам для образовательных учреждений разного типа в системе основного и дополнительного образования;
4. оценка эффективности учебных программ.
5. конструирование содержания, методов и организационных форм обучения в условиях трансформации, информатизации и глобализации общественных, культурных и образовательных процессов;

1.4. Методическое обеспечение и технологии обучения, качество обучения

- разработка методических требований к новому поколению учебной литературы;
- разработка и использование учебно-методических комплексов по образовательным областям, дисциплинам, предметам;
- создание и использование новых методов, методических приемов, технических средств обучения в различных областях знания;
- методическое обеспечение компьютерного обучения, дистанционного обучения и др.;
- разработка инновационных образовательных технологий и форм организации обучения;
- разработка развивающих и здоровье сберегающих методик и технологий обучения учебным предметам;
- методическое обеспечение самостоятельной работы;
- разработка критериев и мониторинга качества обучения учебным предметам.

2. Теория и методика воспитания учащейся и студенческой молодежи

- исследование закономерностей воспитания учащихся и студенческой молодежи;
- определение целей воспитания учащейся и студенческой молодежи в соответствии с современной социокультурной и экономической ситуацией в развитии общества;
- обоснование и разработка содержания воспитания, программ организации воспитательного процесса для образовательных учреждений различного типа;
- методы, средства, формы, технологии воспитания и самовоспитания;
- инновационная и опытно-экспериментальная деятельность педагогов как источник развития теории и методики воспитания;
- конструирование содержания, методов и организационных форм воспитания в условиях трансформации, информатизации и глобализации общественных, культурных и образовательных процессов;
- проектирование и формирование воспитательных систем;
- теория и методика воспитательной работы по уровням образования в различных типах учебных заведений;
- диагностика и коррекция уровня воспитания;

- организация внешкольной и внеклассной воспитательной работы;
- разработка теории и методики внешкольного образования и воспитания, руководства самостоятельным творчеством;
- деятельность детских и молодежных общественных организаций, ученического и студенческого самоуправления;
- воспитательная деятельность в социальных институтах (семье, объединениях, движениях и т.д.)

IV. Смежные специальности

- 13.00.01 - Общая педагогика, история педагогики и образования;
- 13.00.03 - Коррекционная педагогика (сурдопедагогика и тифлопедагогика, олигофренопедагогика и логопедия);
- 13.00.04 - Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры;
- 13.00.05 - Теория, методика и организация социально-культурной деятельности;
- 13.00.07 - Теория и методика дошкольного образования;
- 13.00.08 - Теория и методика профессионального образования.

V. Разграничения со смежными специальностями

Для решения поставленных задач в научных исследованиях по специальности 13.00.02 возможно привлечение теоретического и эмпирического инструментария некоторых из сопутствующих дисциплин («физиология», «антропология», «онтология и теория познания», «история философии», «этика», «эстетика», «педагогическая психология», «психология развития, акмеология» и др.). Однако в теории и методике обучения и воспитания предметом исследования является сущность управляемого развития и целенаправленного формирования личности и разработка на этой основе теории и методики обучения и воспитания как специального организованного педагогического процесса. Поэтому знания смежных дисциплин используются для научного обоснования обучения и воспитания, а также верификации результатов исследований по указанной специальности.

Вопросы разработки методологии обучения и воспитания, исследования генезиса развития образования и педагогической мысли относятся к специальности 13.00.01 -Общая педагогика, история педагогики и образования.

В отличие от специальности 13.00.03 - Коррекционная педагогика, специальность 13.00.02 не рассматривает вопросы, касающиеся теории и методики обучения учебным предметам и воспитания детей с особенностями психофизического развития.

В отличие от специальности 13.00.07 – Теория и методика дошкольного образования специальность 13.00.02 не рассматривает проблемы обучения и воспитания детей от рождения до 6-7 лет.

В отличие от специальности 13.00.04 - Теория и методики физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры специальность 13.00.02 не рассматривает проблемы теории и методики физического воспитания.

Вопросы определения целей, содержания, форм и средств социокультурной деятельности исследует специальность 13.00.05 – Теория, методика и организация социокультурной деятельности.

В отличие от специальности 13.00.08 – Теория и методика профессионального образования, специальность 13.00.02 исследует вопросы, связанные с обучением конкретным учебным дисциплинам на всех уровнях системы образования, в то время как специальность 13.00.08 рассматривает эти учебные предметы, их совокупность, как средство формирования качеств и профессиональной подготовленности будущего специалиста.

Диссертации, темы которых находятся на стыке специальности 13.00.02 - Теория и методика обучения и воспитания и перечисленных смежных специальностей, могут быть представлены к защите по двум специальностям.

Шиносномаи ихтисоси 13.00.08

(Бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 апрели 2017 № 1/4 тасдиқ шудааст).

Рамзи ихтисос:

13.00.08 - Назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ

I. Соҳаи илм:

Педагогика

II. Шарҳи ихтисос:

Назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ соҳаи илми педагогика мебошад, ки қонуниятҳои омодаسازی касбӣ ва бозомӯзии мутахассисонро мавриди омӯзиш қарор дода, ҳамзамон, бо таъкиботи амр асоснокунандаи назариявӣ, методҳо ва технологияҳои таълими касбиро (тахассус - таҳсилоти педагогӣ, таҳсилоти касбӣ-техникӣ) таҳия менамояд.

III. Соҳаҳои таҳқиқот:

асосҳои методӣ ва мавриди танзимкунандаи соҳаи таҳсилоти касбӣ; қонуниятҳо, усули (принсипҳои) таҳсилоти касбӣ, асосноккунӣ ва татбиқи концепсияҳо ва низомҳои омодаسازی касбии мутахассисон;

назария ва методикаи равандҳои таҳсилот дар соҳаи омодаسازی касбӣ, бозомӯзӣ ва тақмили ихтисоси мутахассисон;

тақмили сохтори омодагии касбӣ ва бозомӯзии кадрҳо дар шароити таҳсилоти олий ва миёна;

муҳтавои таҳсилоти касбӣ, таҳияи стандартҳои таҳсилотӣ ва муҷтамаъҳои таълимию методӣ;

инкишоф додани методҳо, воситаҳо, методикаҳо ва технологияҳои омодагии касбии мутахассисон;

амсилаҳои инноватсионии омодагии касбии мутахассисон мутобиқи самтҳои стратегии нафсоории таҳсилоти олий;

назария ва методикаи мониторинги сифати таҳсилоти касбӣ, муайян намудани равишҳо ва меъёрҳои арзёбии он; дар ҳамаи сатҳҳо асоснок намудани усул (принсипҳо) методҳо ва технологияҳои идоракунии сифати таҳсилот;

методология, назария ва технологияи лоиҳасозии системаи омодагии касбӣ ва бозомӯзии кадрҳо;

муттасилии ҳадафҳо, муҳтаво, шаклҳо, методҳо дар системаи таҳсилоти касбӣ.

IV. Ихтисосҳои мучовир:

13.00.01 -Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот;

13.00.02 -Назария ва методикаи омӯзишу парвариш (вобаста ба соҳа ва сатҳи таҳсилот);

13.00.03 – Педагогикаи коррексионӣ (сурдопедагогика ва тифлопедагогика, олигофренопедагогика ва логопедия);

13.00.04 -Назария ва методикаи тарбияи ҷисмонӣ, тамрини варзишӣ, тарбияи ҷисмонии табобатӣ ва мутобиқатӣ;

13.00.05 -Назария, методика ва ташкили фаъолияти иҷтимоӣ-фарҳангӣ;

13.00.07 -Назария ва методикаи таҳсилоти томактабӣ.

V.Худудгузори ба ихтисосҳои мучовир

Ҳалли вазифаҳои дар таҳқиқот аз рӯи ихтисоси 13.00.08 гузошташуда, ҷалби маводи назариявӣ ва таҷрибавии фанҳои мучовир, аз ҷумла: «педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот», «назария ва методикаи омӯзишу парвариш (вобаста ба соҳа ва сатҳи таҳсилот)», «назария ва методикаи таҳсилоти томактабӣ», «педагогикаи коррексионӣ», инчунин ихтисосҳои ҳамроҳи «физиология», «мантиқ», «равоншиносии педагогӣ» ва «акмеология» - ро тақозо мекунад.

Масъалаҳои таҳияи фалсафа ва таърихи таҳсилоти касбӣ, таҳқиқоти генезиси инкишофи таҳсилоти касбӣ ба ихтисоси 13.00.01. - Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот робита доранд.

Дар тафовут аз ихтисоси 13.00.02 – Назария ва методикаи омӯзишу парвариш, дар ихтисоси 13.00.08 масъалаҳои ба таълими фанҳои мушаххаси омӯзиш робитадоштаи ҳамаи сатҳҳои системаи таҳсилот таҳқиқ карда намешаванд, балки ин фанҳои омӯзишӣ ва маҷмӯи онҳо, ҳамчун воситаи ташаккули сифатҳо ва омодагии касбии мутахассисони оянда баррасӣ мегарданд. Масъалаҳои омодагии мутахассисони санъат дар системаи таҳсилоти олӣ ва миёнаи махсус низ соҳаи таҳқиқи ихтисоси 13.00.08 мебошанд.

Дар тафовут аз ихтисосҳои 13.00.03 – Педагогикаи коррексионӣ 13.00.04 – Назария ва методикаи тарбияи ҷисмонӣ, тамрини варзишӣ, тарбияи ҷисмонии табобатӣ ва мутобиқатӣ, 13.00.05 - Назария, методика ва ташкили фаъолияти иҷтимоӣ-фарҳангӣ ва 13.00.07 –Назария ва методикаи таҳсилоти томактабӣ, ба ихтисоси

13.00.08 масъалаҳои омодагӣ, бозомӯзӣ ва такмили ихтисоси мутахассисон барои системаи таҳсилоти томактабӣ, таҳсилоти махсус, инчунин барои соҳаҳои иҷтимоӣ-фарҳангиву системаи тарбияи ҷисмонӣ мансубанд.

Диссертатсияҳое, ки мавзӯи онҳо дар пайвастиҳои ихтисоси Назария ва методикаи таҳсилоти касбӣ ва ихтисосҳои мучовири номбаршуда қарор доранд, метавонанд ба ҳимоя аз рӯйи ду ихтисос пешниҳод шаванд.

Паспорт специальности 13.00.08

(Утвержден решением Президиума Высшей аттестационной комиссии при Президенте Республики Таджикистан от 27 апреля 2017 года № 1/4)

Шифр специальности:

13.00.08 – Теория и методика профессионального образования

I. Отрасль науки

Педагогические

II. Формула специальности

Теория и методика профессионального образования – отрасль педагогической науки, которая изучает закономерности профессиональной подготовки и переподготовки специалистов, а также разрабатывает на этой основе теоретические обоснования, методики и технологии профессионального обучения (специализации – педагогическое образование, профессионально-техническое образование)

III. Области исследований

1. методологические основы и регулятивы в области профессионального образования; закономерности, принципы профессионального образования; обоснование, разработка и реализация концепций и систем профессиональной подготовки специалистов;

2. теория и методика образовательных процессов в области профессиональной подготовки, переподготовки и повышения квалификации специалистов;

3. совершенствование структуры профессиональной подготовки и переподготовки кадров в условиях высшего и среднего образования;

4. содержания профессионального образования, разработка образовательных стандартов и учебно-методических комплексов;

5. развитие методов, форм, средств, методик и технологий профессиональной подготовки специалистов;

6. инновационные модели профессиональной подготовки специалиста в соответствии со стратегическими направлениями обновления высшего образования;

7. теория и методика мониторинга качества профессионального образования, определение подходов и критериев его оценки; обоснование принципов, методов, технологий управления качеством образования на всех уровнях;

8. методология, теория и технология проектирования системы профессиональной подготовки и переподготовки кадров;

9. преемственность целей, содержания, форм, методов в системе профессионального образования.

IV. Смежные специальности

- 13.00.01 - Общая педагогика, история педагогики и образования;

- 13.00.02 –Теория и методика обучения и воспитания (по областям и уровням образования);

- 13.00.03 - Коррекционная педагогика (сурдопедагогика и тифлопедагогика, олигофренопедагогика и логопедия);

- 13.00.04 - Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры;

- 13.00.05 - Теория, методика и организация социально-культурной деятельности;

- 13.00.07 -Теория и методика дошкольного образования.

Разграничения со смежными специальностями

Решение поставленных задач в научных исследованиях по специальности 13.00.08 требует привлечения теоретического и эмпирического материала смежных дисциплин: «общая педагогика, история педагогики и образования», «теория и методика обучения и воспитания (по областям и уровням образования)», «теория и методика профессионального образования», «теория и методика дошкольного образования», «коррекционная педагогика», а также сопутствующих «физиология», «логика», «педагогическая психология», «акмеология».

Вопросы разработки философии и истории профессионального образования, исследования генезиса развития профессионального образования относятся к специальности 13.00.01 - Общая педагогика, история педагогики и образования.

В отличие от специальности 13.00.02 – Теория и методика профессионального образования, специальность 13.00.08 не исследует вопросы, связанные с обучением конкретным учебным дисциплинам на всех уровнях системы образования, а рассматривает эти учебные предметы, их совокупность, как средство формирования качеств и профессиональной подготовленности будущего специалиста. Областью исследований специальности 13.00.08 также являются вопросы подготовки специалистов искусства в системе высшего и среднего специального образования.

В отличие от специальностей 13.00.03 - Коррекционная педагогика, 13.00.04 - Теория и методики физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры, 13.00.05 – Теория, методика и организация социокультурной деятельности, 13.00.07 - Теория и методика дошкольного образования, вопросы подготовки, переподготовки и повышения квалификации специалистов для системы дошкольного, специального образования, для социально-культурной сферы, системы физического воспитания относятся к специальности 13.00.08.

Диссертации, темы которых находятся на стыке специальности Теория и методика профессионального образования и перечисленных смежных специальностей, могут быть представлены к защите по двум специальностям.

Барои қайдҳо

Барои қайдҳо

Барои қайдҳо

Барои қайдҳо

Барои қайдҳо

Барои қайдҳо

БЮЛЛЕТЕНИ

КОМИССИЯИ ОЛИИ АТТЕСТАТСИОНИИ НАЗДИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

№2 (6) 2018

СУРОҒА:

735140, ш. Душанбе, кӯчаи Шевченко 39.

Тел.: (+992 37) 221 91 92, 227 00 09,

Факс: (+992 37) 221 91 94,

www.vak.tj

Ба матбаа 15.06.2018 супурда шуд.

Ба чоп 28.06.2018 иҷозат дода шуд.

Андозаи 70×100 ¹/₁₆. Гарнитураи Times New Roman.

Ҷузъи чопии шартӣ 10,5. Теъдоди нашр 250 нусха.

Фармоиши №

734018, ш. Душанбе, хиёбони Саъдии Шерозӣ 16.

КТН «Шарки озод»-и Дастгоҳи иҷроияи Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон